

Пауло Коельйо / Бріда

Бріда

Пауло
Коельйо

Пауло КОЕЛЬЙО

БРІДА

Київ

Національний книжковий проект

2010

ББК 84(70Бра)
К76

З португальської переклав
Віктор Шовкун

Обкладинка
Сергія Попова

Коельйо, Пауло.
К76 Бріда / Пауло Коельйо ; пер. з португ. В. Шовкуна. —
К. : Національний книжковий проект, 2010. — 256 с.
ISBN 978-966-339-524-1

«Бріда» — роман одного з найвідоміших у світі авторів, який ще не друкувався українською мовою. Дивовижна і правдива історія молодого Бріди О'Ферн, майбутньої наставниці Традиції Місяця. В основі роману — улюблена для Коельйо ідея пошуку себе, своєї мети в житті. Коельйо устами своїх героїв говорить про віру та релігію, чаклунство та магію і, звичайно, про кохання. У цій історії, розказаній просто й радісно, чарівництво говорить мовою людського серця.

ББК 84(70Бра)

Книга видана з дозволу
Sant Jordi Asociados, Barcelona, SPAIN
Originally published as *Brida* by Paulo Coelho

www.paulocoelho.com

Всі права охороняються, включаючи право на повне
або часткове відтворення у будь-якій формі.

ISBN 978-966-339-524-1

© Paulo Coelho, 1990
© Шовкун В. Й., переклад, 2009
© ЗАТ «НКП», 2010

*Присвячую цю книжку:
Н.Д.Л., творцеві чудес,
Кристині, що була таким чудом,
і Бріді*

*Або яка жінка, що має десять драхм,
коли згубить драхму одну, не засвічує світла,
і не мете хати, і не шукає уважно,
аж поки не знайде?
А знайшовши, кличе приятельок та сусідок
та каже: Радійте зо мною,
бо знайшла я загублену драхму!*

Євангелія від Св. Луки 15: 8–9

Перш ніж розпочати

У книжці «Щоденник Мага» я замінив дві Практики RAM* на вправи на сприйняття, що їх вивчив тоді, коли керував театром. Хоч результати були такими самими, мій Наставник суворо мені дорікнув. «Навіть якщо існують швидші або легші засоби, від Традиції ніколи не слід відмовлятися», — сказав він.

Тому ті кілька ритуалів, що описані в «Бріді», нічим не відрізняються від ритуалів, які практикувалися протягом століть Традицією Місяця, особливою традицією, що вимагає великого досвіду й практики. Виконувати такі ритуали, не маючи перед собою певної мети, небезпечно, непотрібно й не рекомендується, бо це може завдати шкоди Духовному Пошуку.

* RAM (Regnus Agnus Mundi) — католицький орден, заснований 1492 р. для вивчення символічної мови усних традицій, членом якого нібито був Коельйо (так він сам стверджує у своїй книжці «Паломництво» (або «Щоденник Мага»). Тут і далі виноски, позначені зірочкою, — це примітки перекладача.

Не один вечір ми просиділи в одній із кав'ярень, у Лурді. Я, паломник, який вирушив на прощу до священного міста Рима й мусив іти ще багато днів у пошуках свого Дару. Й вона, Бріда О'Ферн, яка допомогла мені пройти частину моєї дороги.

В один із тих вечорів я вирішив запитати в неї, чи дуже вона була схвильована, коли увійшла до одного абатства, що має форму зірки й лежить на дорозі, якою йдуть утаємничені, коли перетинають Піренеї.

— Я ніколи там не була, — відповіла вона.

Я здивувався. Адже вона вже володіла Даром.

— Усі дороги ведуть до Рима, — сказала Бріда, застосувавши давнє прислів'я, щоб сказати мені, що

Дар у своїй душі можна розбудити де завгодно. — Я пройшла свою дорогу до Рима* в Ірландії.

Під час наших наступних зустрічей вона розповіла мені історію свого пошуку. Коли вона закінчила свою розповідь, я запитав, чи можна мені записати все те, що я від неї почув.

Спершу вона погодилася. Але потім щоразу, коли ми зустрічалися, вона висувала якесь заперечення. То просила замінити прізвища й імена причетних осіб, то запитувала, які люди читатимуть те, що я напишу, та як вони реагуватимуть на прочитане.

— Звідки мені знати, — відповів я. — Але думаю, ти створюєш проблему не через це.

— Ти маєш рацію, — сказала вона. — Проблема в тому, що це дуже особистий досвід. Я не певна, що він принесе комусь користь.

Це ризик, на який ми тепер ідемо обоє, Брідо. В одному з анонімних текстів Традиції говориться, що люди діляться на дві категорії: одні будують, інші вирощують. Будівельники можуть згаяти довгі

* Пауло Коельйо у «Щоденнику мага» пише: «Тоді як мусульманська традиція вимагає, щоб кожний правовірний бодай один раз у житті пройшов шляхом пророка Магомета до Мекки й Медіни, у перше тисячоліття християнству відомі були три шляхи, які вважалися священними і які обіцяли Боже благословення та прощення гріхів кожному, хто пройде ними. Перший шлях — до гробниці Святого Петра в Римі: ті, хто йшов ним, обрали собі символом хрест і назвались *ромейро*. Другий — до Гробу Господнього в Єрусалимі: хто йшов цією дорогою — іменувалися *палмейро* у пам'ять пальмових вітей, якими мешканці міста вітали з'яву Ісуса. І, нарешті, третій шлях вів до тлінних останків Святого Якова — по-нашому Сантьяго, — похованих на Іберійському півострові на тому місці, де якимось уночі невідомий пастух побачив, як сяє над полем яскрава зірка».

роки, виконуючи своє завдання, але рано чи пізно вони завершують свою справу. Після цього зупиняються й залишаються між своїми чотирма стінами. Життя втрачає для них сенс, коли вони закінчують будівництво.

Але існують ті, хто не будує, а вирощує. Цим людям часто доводиться терпіти від негоди, від посухи, й відпочивають вони рідко. Але, на відміну від будівлі, сад ніколи не перестає зростати. І хоч він вимагає дуже великої уваги від садівника, він також перетворює його життя на грандіозну й цікаву пригоду.

Садівники добре знають одне одного, бо їм відомо, що в історії кожної рослини віддзеркалюється розвиток усієї землі.

Пауло Коельйо

Ірландія

Серпень 1982 — березень 1984 року

Літо й осінь

— Я хочу навчитися магії, — сказала дівчина.

Маг подивився на неї. Злинялі джинси, блузка й зухвалий вираз, який має звичай напускати на себе чи не кожна сором'язлива людина. «Я, мабуть, удвічі за неї старший», — подумав він. Та, незважаючи на це, він знав: перед ним стоїть його Інша Частина.

— Мене звати Бріда, — провадила дівчина. — Пробачте, що відразу не відрекомендувалася. Я дуже довго чекала цієї миті й хвилююся набагато більше, ніж думала.

— А навіщо тобі магія? — запитав він.

— Щоб знайти відповіді на кілька запитань, які поставило переді мною життя. Щоб пізнати таємні сили. І щоб навчитися подорожувати в минуле та майбутнє.

Вона була не перша з тих, хто приходив до нього в ліс із таким проханням. Колись він був дуже відомим і дуже шанованим Наставником Традиції. Він був узяв кількох учнів і вірив у те, що світ зміниться мірою того, як він змінить тих, хто до нього приходив. Але потім він припустився помилки. А Наставникам Традиції помилятися не дозволено.

— А тобі не здається, що ти надто молода?

— Мені двадцять один рік, — сказала Бріда. — Якби я захотіла навчитися балетних танців, мені сказали б, що я вже надто стара.

Маг подав знак, щоб вона йшла за ним. Обоє мовчки пішли у глиб лісу. «Вона гарна, — думав він, дивлячись, як швидко ковзають по землі тіні від дерев — бо сонце було вже близько до обрію. — Але я вдвічі старший, ніж вона». А це означало, що, мабуть, йому доведеться страждати.

Бріду дратувала мовчанка чоловіка, який ішов поруч із нею; він навіть не захотів якось відповісти на її останню репліку. Земля в лісі була волога, накрита опалим листям; вона теж помітила, як ковзають по ній тіні і як насувається ніч. Незабаром споночіє, а ліхтаря в них немає.

«Я повинна довіряти йому, — підбадьорювала вона себе. — Якщо я вірю, що він може навчити мене магії, то я повинна також довіритися йому, коли він веде мене в ліс».

Вони йшли і йшли. Здавалося, він не обирає напрямку, звертає то праворуч, то ліворуч, хоч ніщо не перешкоджало йому йти прямо. Вони вже описали кілька кіл, пройшовши три чи чотири рази через одне місце.

«Може, він випробовує мене». Вона була сповнена рішучості довести свою пригоду до кінця й хотіла

показати йому: усе, що з нею відбувається, — навіть ходіння по колу, — вона сприймає як щось цілком нормальне.

Вона приїхала сюди здалеку й дуже довго чекала цієї зустрічі. Дублін був за півтораєста кілометрів звідси, до цього села ходили дуже незручні автобуси, причому не за певним розкладом, а коли їм заманеться. Їй довелося прокинутись дуже рано, їхати протягом трьох годин, потім вона довго розпитувала про нього в селі, намагаючись пояснити людям, чого їй треба від такого дивного чоловіка. Зрештою їй таки розповіли, в якому місці лісу він має звичай перебувати вдень, — але спершу визнали за потрібне застерегти її, що він уже намагався звабити дівчину з їхнього села.

«Він чоловік цікавий», — подумала вона. Їхня стежка тепер підіймалася вгору, і їй дуже хотілося, щоб сонце не ховалося за обрій ще протягом якогось часу. Вона боялася послизнутися на вологому листі, яке встеляло землю.

— То навіщо все-таки тобі потрібна магія?

Бріда зраділа, що він урвав мовчанку, й повторила йому ту саму відповідь, яку вже давала.

Але він нею не задовольнився.

— Мабуть, ти хочеш навчитися магії тому, що вона таємнича й загадкова. Тому що дає відповіді на запитання, яких багатьом людям не щастить знайти протягом усього свого життя. Але насамперед тому, що вона допомагає повернутися в романтичне минуле.

Бріда не відповіла нічого. Вона не знала, що сказати. Їй хотілося, щоб він повернувся до своєї звичної мовчанки, бо вона боялася дати відповідь, яка Магові не сподобається.

Вони нарешті піднялися на гору, після того як перетнули весь ліс. Земля тут була скеляста, без рос-

линності; але тут було не так слизько і Бріда йшла за Магом без труднощів.

Він сів на самій вершині й попросив, щоб Бріда сіла також.

— До мене приходили й інші люди, — сказав Маг. — Вони теж просили, щоб я навчив їх магії. Але я вже навчив людей усього, чого мав їх навчити, я вже повернув людству те, що воно мені дало. Сьогодні я хочу залишатися сам-один, блукати серед гір, доглядати рослини й спілкуватися з Богом.

— Неправда, — відповіла йому дівчина.

— Що неправда? — здивовано запитав він.

— Можливо, ви справді хочете спілкуватися з Богом. Але неправда, що ви хочете залишатися сам-один.

Бріда пожалкувала за свої слова. Вона промовила їх, підкорившись раптовому пориву, а тепер уже було пізно виправляти свою помилку. Можливо, й справді існують люди, яким подобається жити в самоті. Можливо, жінки більше потребують чоловіків, аніж чоловіки жінок.

Проте Маг не здався їй розгніваним, коли знову заговорив.

— Я хочу поставити тобі одне запитання, — сказав він. — Ти повинна відповісти на нього правдиво й щиро. Якщо скажеш правду, я навчу тебе того, чого ти просиш. Якщо збрешеш, то ніколи не повертайся до цього лісу.

Бріда зітхнула з полегкістю. Вона не боялася запитань. І брехати їй не було потреби. Їй здавалося, будь-який Учитель, приймаючи учня, міг зажадати від нього чогось набагато складнішого.

Він сів перед нею. Очі йому блищали.

— Припустімо, я почав навчати тебе, чого сам навчився, — сказав він, не відриваючи погляду від її

очей. — Почав показувати тобі паралельні світи, які нас оточують, янголів, мудрість природи, містерії Традиції Сонця і Традиції Місяця. Але одного дня ти підеш до міста, щоб купити там чогось поїсти, й зустрінеш чоловіка, якого тобі призначить доля.

«Я навряд чи його впізнаю», — подумала вона. Але вирішила мовчати. Схоже, запитання буде важчим, ніж вона думала.

— Він відчує те саме, що й ти, і підійде до тебе. Ви покохаєте одне одного. Ми продовжимо наші уроки, і я навчатиму тебе космічної мудрості вдень, а він навчатиме тебе мудрості кохання вночі. Але неминуче настане мить, коли ці дві науки увійдуть у суперечність. Тобі доведеться обирати між ними.

Маг замовк на кілька хвилин. Ще й не поставивши своє запитання, він уже боявся відповіді дівчини. Її сьогоднішній прихід означав кінець певного етапу в житті обох. Він знав про це, бо йому були відомі традиції та наміри Наставників. Він потребував її не менше, ніж вона його. Але вона мусить тепер сказати правду; така його неодмінна умова.

— А тепер відповідай мені з усією ширістю, — сказав він нарешті, набравшись духу. — Ти покинеш усе, чого доти навчилася, усі можливості й усі містерії, які набула й іще зможеш набути у світі магії, щоб залишитися з чоловіком, якого тобі визначила доля?

Бріда відвела від нього погляд. Навколо були гори, ліс, а далеко внизу маленьке село вже почало засвічувати свої перші вогні. З димарів валував дим, і не так уже далеко звідси родини сідали за стіл вечеряти. Вони чесно трудилися, боялися Бога й завжди були готові допомогти ближньому. Вони жили таким життям тому, що знали кохання. Їхнє життя було наповнене змістом, вони вміли пояснити все, що від-

бувається у світі, хоч ніколи не чули про такі містичні науки, як Традиція Сонця і Традиція Місяця.

— Я не бачу ніякої суперечності між своїм пошуком і своїм щастям, — сказала вона.

— Відповідай на моє запитання. — Очі Мага не відкривалися від її очей. — Ти покинула б усе заради цього чоловіка?

У Бріди виникло невтримне бажання заплакати. То було навіть не запитання, то був вибір, найтяжчий вибір, який людям доводиться робити у своєму житті. Вона вже не раз про це думала. Був у її житті період, коли ніщо не здавалося їй таким важливим, як вона сама. Вона закохувалася й у неї закохувалися вже багато разів, вона завжди вірила, що її кохання триватиме вічно, проте щоразу воно закінчувалося дуже скоро. З усього, що вона доти знала, їй було найважче зрозуміти кохання. У той час вона була закохана в юнака, не набагато від неї старшого, він вивчав фізику й дивився на світ зовсім іншими очима, ніж вона. Вона надто часто вірила в кохання, надто часто була впевнена у своїх почуттях, але стільки разів їй доводилося спізнати розчарування, що вона вже ні в чому не була переконана. Але навіть за таких обставин кохання важило в її житті надто багато.

Вона уникала дивитись на Мага. Її погляд зосередився на селі та на його димарях, звідки валував білий дим. Саме через кохання люди намагалися пізнати світ від першопочатку часів.

— Я все покинула б, — сказала вона нарешті.

Чоловік, який сидить навпроти неї, ніколи не зрозуміє, що відбувається в людських серцях. Цей чоловік знає, що таке могутність, що таке магія, але він не знає людей. Чуб у нього посріблений сивиною,

шкіра — обпалена сонцем, і він збудований як людина; що звикла підійматися на гори та спускатися з них. Він живе у світі чарів, його очі віддзеркалюють душу, наповнену відповідями, і, певно, він не раз переживав розчарування, коли йому доводилося мати справу з почуттями пересічних людей. Вона також розчарована в собі самій, але брехати не може.

— Подивись на мене, — сказав Маг.

Бріді було соромно. Проте вона подивилась на нього.

— Ти сказала правду. Я навчатиму тебе.

Споночіло, й зірки яскраво мерехтіли в безмісячному небі. За дві години Бріда розповіла про все своє життя цьому незнайомому їй чоловікові. Вона намагалася знайти в ньому факти, що пояснювали б її інтерес до магії, — такі, як видіння в дитинстві, передчуття, внутрішні поклики, — проте не знайшла нічого. Вона відчувала потяг до знань, і то було все. Саме тому вона вже ходила на курси астрології, ворожіння на картах, нумерології.

— Це лише мови, — сказав Маг. — І то не єдині. Магія промовляє багатьма мовами до людського серця.

— Що ж тоді таке магія? — запитала вона.

Навіть у темряві Бріда помітила, що Маг відвернув обличчя. Він тепер дивився в небо, поринувши в роздуми як людина, що шукає відповіді на нелегке запитання.

— Магія — це міст, — сказав він нарешті. — Міст, по якому людина переходить із видимого світу у світ невидимий. І який допомагає їй засвоїти науку обох світів.

— А як навчитися переходити через міст?

— Треба відкрити власний спосіб переходити його. Кожна людина робить це по-своєму.

— Саме тому я й прийшла сюди.

— Є дві форми магії, — сказав Маг. — Традиція Сонця, що вивчає простір і відкриває таємниці речей, які нас оточують. І Традиція Місяця, що досліджує Час і відкриває таємниці, які зберігаються в його пам'яті.

Бріда зрозуміла, що він хотів сказати. Традиція Сонця — це ніч, дерева, холод у її тілі, зірки в небі. А Традиція Місяця — чоловік, який сидить перед нею, наділений мудрістю предків, що світиться в його очах.

— Я вивчав Традицію Місяця, — сказав Маг, ніби вгадавши її думки. — Але я ніколи не був Наставником у тій науці. Я Наставник у Традиції Сонця.

— Навчіть мене Традиції Сонця, — сказала Бріда з недовірою в голосі, бо відчула нотки ніжності в голосі Мага.

— Я навчу тебе того, чого сам навчився. Але є багато доріг Традиції Сонця, і треба довіряти спроможності кожної людини навчити саму себе.

Бріда не помилилася. Вона знову відчула ніжність у голосі Мага. Вона радше лякала її, ніж підсилювала в ній бажання опанувати науку магії.

— Я спроможна вивчити Традицію Сонця, — сказала вона.

Маг перестав дивитися на зірки й зосередив погляд на дівчині. Він знав: поки що вона не спроможна опанувати Традицію Сонця. Та, незважаючи на це, він мусив її вчити. Деякі учні самі обирають собі Наставників.

— Хочу сказати тобі одну важливу річ, перед першим уроком, — сказав він. — Не бійся нікого, хто зустріне тебе на твоєму шляху. Ти повинна мати мужність, щоб не боятися помилок. Розчарування,

поразки, занепад духу — це ті інструменти, які застосовує Бог, щоб показати нам шлях.

— Дивні інструменти, — сказала Бріда. — Вони нерідко примушують людину відмовитися від своїх спроб.

Логіка її слів була зрозуміла для Мага. Він уже давно випробував на своєму тілі та своїй душі дивні інструменти Бога.

— Навчіть мене Традиції Сонця, — наполегливо повторила вона.

Маг попросив, щоб Бріда прихилилася до виступу скелі й розслабилася.

— Не треба заплющувати очі. Споглядай світ, що тебе оточує, і помічай усе, що зможеш помітити. Щомиті й перед кожною людиною Традиція Сонця показує вічну мудрість.

Бріда зробила так, як наказав їй Маг. Але їй здалося, він занадто поспішає.

— Це перший і найважливіший урок, — сказав він. — Його винайшов один іспанський містик, який розумів значення віри. Його звали Сан Хуан де ла Крус*.

Він подивився на дівчину, що слухала його самозабутньо й довірливо. Із самої глибини свого серця вивергнув молитву, щоб вона зрозуміла те, чого він збирався її навчити. Адже вона його Інша Частина, хоч поки що цього й не знає, хоч поки що вона надто молода й досі захоплюється пустими цінностями світу.

* Хуан де ла Крус (Хуан де Еспес-і-Альварес, 1542–1591) — ієромонах, іспанський католицький містик і поет.

Бріда побачила крізь темряву постать Мага — він заглибився в ліс і зник між деревами, які були ліворуч від неї. Їй було страшно залишатися тут самій-одній, і вона докладала всіх зусиль, щоб розслабитися. Це її перший урок, і вона не повинна показати, що нервує.

— Він прийняв мене як ученицю. Я не можу розчарувати його.

Вона була задоволена собою й водночас здивована, що все відбулося так швидко. Вона ніколи не сумнівалася у своїй рішучості — а тепер пишалася нею й пишалася тим, що вона привела її аж сюди. Була певна, що Маг ховається десь за скелями й спостерігає її поведінку, щоб з'ясувати, чи спроможна вона навчатися магії. Він говорив про мужність; тож навіть відчуваючи страх, — а в глибині її душі вже почали виникати образи змій та скорпіонів, що хо-

валися у тріщинах скелі, — вона мусить виявити мужність. Незабаром він повернеться, щоб дати їй перший урок своєї науки.

— Я жінка сильна й рішуча, — тихо повторювала вона, звертаючись до самої себе.

Їй пощастило, адже вона одержала дозвіл залишитися з цим чоловіком, якого одні обожнювали, а інші боялися. Вона подумки перебрала всі події вечора, протягом якого вони були вдвох, і згадала, як уловила нотки ніжності в його голосі. «Хто знає, може, я сподобалася йому як жінка. Може, він навіть хотів би покохатися зі мною». Це був би цікавий досвід — у його очах вона помітила щось дуже дивне.

«Які дурні думки». Вона прийшла сюди в пошуках чогось дуже конкретного — дороги до знання — й несподівано зловила себе на тому, що мислить як звичайнісінька жінка. Вона примусила себе більше про це не думати, й тоді раптом до неї дійшло, що вже минуло чимало часу, відтоді як Маг залишив її саму.

Вона відчула щось подібне до нападу паніки; про цього чоловіка ходили дуже різні й суперечливі чутки. Одні казали, що це наймогутніший маг серед усіх тих, кого їм доводилося знати, що він спроможний змінювати напрям вітру, розганяти хмари, застосовуючи лише силу своєї думки. Бріда, як і всі люди, була зачарована чудесами такої природи.

Проте інші люди — люди, які мали стосунок до світу магії й відвідували ті самі курси, що їх відвідувала вона — запевняли, що це лихий чаклун, який володіє таємницями чорної магії і вбив своїми чарами одного чоловіка лише тому, що закохався в його дружину. За цей злочин він приречений блукати в лісах, хоч і є Наставником.

«Можливо, від самоти в нього скаламутився розум», — подумала Бріда, відчувши новий напад паніки. Попри свою молодість, вона вже знала, якої шкоди може завдавати самота людям, а надто тоді, коли вони досягають старшого віку. Вона зустрічала людей, які втрачали всю радість від життя, бо більше не могли боротися із самотністю і зрештою впадали в розпач, безнадійно загрузнувши в ньому. Це були переважно ті, хто вважав, що у світі більше немає місця ані для гідності, ані для слави, і які не замовкали ні вдень, ні вночі, обговорюючи помилки, що їх припустилися інші. Це були люди, яких самотність перетворила на суддів, чії вироки розліталися з вітром на всі чотири сторони світу, долітаючи до кожного, хто хотів їх слухати. То, може, й Маг збожеволів від самоти?

Зненацька десь зовсім близько від неї почулося шарудіння, й вона аж підстрибнула, а її серце тьохнуло. Забуття, в якому вона перебувала ще кілька хвилин тому, вмить розвіялося. Вона розглянулася навколо, але нічого не змогла розгледіти. Десь у животі народився страх і хвилиною прокотився по всьому тілу.

«Мені треба опанувати себе», — подумала вона, але це було неможливо. Гадюки, скорпіони та інші примари з дитинства знову заповнили її уяву. Бріда була надто настрахана, щоб так відразу заспокоїтися. Перед нею виникло нове видіння: могутній чаклун, що уклав договір із дияволом, приносить у жертву її життя.

— Де ви? — гукнула вона нарешті.

Вона вже не хотіла справити враження. Єдине, чого вона хотіла, — це вибратися звідси.

Ніхто не відповів.

— Я не хочу тут залишатися! Рятуйте! Допоможіть!

Але їй відповів лише ліс своїми дивними звуками. Бріда мало не збожеволіла від страху, вона боялася знепритомніти. Але цього робити не слід; тепер, коли вона впевнена, що його близько немає, непритомність могла б поставити її у скрутне становище. Вона повинна зберегти самовладання.

Подумавши так, вона відчула, як у ній народжується сила, що прагне допомогти їй його зберегти. «Я не повинна кричати далі», — була її перша думка. Її крики могли привернути увагу інших чоловіків, які жили в цьому лісі, а чоловіки, що живуть у лісах, можуть бути небезпечнішими за хижих звірів.

— Я вірую, — стала тихо повторювати вона. — Вірую в Бога, вірую в мого янгола-охоронця, що прилетів сюди зі мною й оберігає мене. Я не знаю, який він і де він, але знаю, він близько. І не спіткнуся об жоден камінь.

Її останньою фразою була цитата з псалма, який вона вивчила в дитинстві і про який багато років не згадувала. Її навчила його бабуся, яка померла не так давно. Їй би хотілося, щоб вона була в цю мить поруч із нею; щойно вона про це подумала, як відчула присутність близької людини.

До неї почало доходити, що існує велика різниця між небезпекою і страхом.

«Той, хто живе під захистом Господа...» — так починався той псалом. Вона звернула увагу на те, що їй пригадалися всі слова, одне за одним, так ніби її бабуся справді була поряд і проказувала їх для неї. Вона проказувала слова псалма протягом якогось часу, не зупиняючись, і, попри свій страх, помалу заспокоїлась. У цю мить вона не мала вибору: або вона вірить у Бога та у свого янгола-охоронця, або впадає в розпач.

Вона відчувала присутність сили, яка оберігала її. «Я повинна вірити в присутність цієї сили. Я не можу

пояснити її, але вона існує. І вона залишатиметься зі мною всю ніч, бо я не зможу вийти звідси сама-одна».

Дитиною вона часто прокидалася серед ночі, охоплена страхом. У такі ночі батько підходив із нею до вікна й показував їй місто, в якому вони жили. Він розповідав їй про нічних сторожів, про молочника, який уже розвозив молоко, про пекаря, що випікав хліб на завтра. Її батько робив так, щоб розігнати страховищ, які приходили до неї вночі, й замінити їх цими людьми, що дивилися на неї крізь темряву. «Ніч — не більш як частина дня», — мав звичай казати він.

Отже, ніч — не більш як частина дня. Тому не тільки світло, а й темрява має захищати. Саме в темряві вона може відчутти біля себе присутність сили, яка оберігає її. Вона повинна довіритися їй. І ця довіра називається Вірою. Ніхто ніколи не міг зрозуміти, що таке Віра. А Віра — це якраз те почуття, яке зараз опанувало її, непоясненне занурення в таку чорну, як сьогодні, ніч. Вона існує, певно, тільки тому, що довіряється їй. Як ото чудеса ніхто ніколи не міг пояснити, але вони відбуваються для тих, хто вірить у чудеса.

«Він сказав мені, це буде мій перший урок», — несподівано пригадала Бріда. Сила, яка оберігала її, була з нею поруч, бо вона вірила в неї. Вона почала відчувати втому після стількох годин напруги. Почала знову розслаблюватись і з кожною хвилиною відчувала себе все більше захищеною.

Вона має віру. А віра не дозволить їй знову уявити собі, що ліс кишить скорпіонами та зміями. Віра підказує їй, що її янгол-охоронець не спить і пильно оберігає її.

Вона знову прихилилася до скелі й сама не помітила, як заснула.

Коли прокинулася, вже був день, і сонце осяяло все навкруги. Вона трохи змерзла, її одіж була брудною, але душа раділа. Вона перебула всю ніч у лісі, сама-одна.

Пошукала поглядом Мага, хоч і знала, що не побачить його. Він, певно, блукає лісом, намагаючись «увійти в контакт із Богом» і, можливо, також запитує себе, чи та дівчина, яка прийшла до нього учора ввечері, знайшла в собі мужність засвоїти перший урок Традиції Сонця.

— Я дещо довідалася про Темну Ніч, — сказала вона, звертаючись до лісу, який тепер мовчав. — Я довідалася, що пошук Бога — це Темна Ніч. Що Віра — це Темна Ніч. А що тут, зрештою, дивного? Кожен день для людини — як темна ніч. Ніхто не знає, що́ з ним відбудеться наступної хвилини, але навіть за таких обставин люди йдуть уперед. Бо вони мають Віру.

А може, вони просто не розуміють, яку таємницю приховує в собі кожна наступна секунда. Але це не має щонайменшої ваги — важливо знати те, чого навчилася вона.

Що кожна мить життя формується вірою.

Що вона сама може населити її або зміями та скорпіонами, або силою, яка її захистить.

Що віру годі пояснити, бо вона — Темна Ніч. І тільки від неї залежить, прийняти її чи ні.

Бріда подивилася на годинник і побачила, що вже не так рано. Їй треба встигнути на автобус, проїхати три години й вигадати якісь переконливі пояснення для свого коханого. Адже він ніколи не повірить, що вона провела всю ніч сама-одна в лісі.

— Традицію Сонця опанувати нелегко! — прокричала вона, звертаючись до лісу. — Мені самій доведеться стати для себе Наставницею, а я сподівалася зовсім на інше!

Вона подивилася згори вниз, побачила далеке село, подумки прокреслила свій шлях через ліс і рушила туди. Але спершу знову обернулася до скелі й прокричала голосом веселим і розкутим:

— Я хочу ще одне вам сказати. Ви чоловік дуже цікавий!

Обпершись спиною на стовбур старого дерева, Маг побачив, як дівчина зникла в лісі. Він знав про її страх і чув, як вона кричала вночі. У певну хвилину він навіть хотів підійти до неї, обняти її, захистити від страху, сказати, що їй не треба кидати такий виклик силам природи.

Але він радий, що так не зробив. І гордий, що ця дівчина, навіть зі своєю притаманною людині молодій розгубленістю, гідна бути його Іншою Частиною.

У центрі Дубліна є книгарня, де продають найвідоміші трактати з окультних наук. Про цю книгарню ніколи не писали ані в газетах, ані в журналах — люди приходять сюди за рекомендацією інших, і книгар задоволений, бо його публіка складається з покупців добірних і добре обізнаних у темі, якою вони захоплюються.

Але навіть за таких обставин у книгарні завжди повно людей. Після того як Бріда наслухалася про неї чимало розмов, вона дістала адресу у професора курсу астральних подорожей, який відвідувала. Одного вечора, після роботи, пішла туди й була зачарована книжками й атмосферою, що там панувала..

Після того вона завжди, коли мала вільний час, ходила туди подивитися на книжки — лише подивитися, бо всі вони були завезені з-за кордону й дуже

дорогі. Вона мала звичай гортати їх одну за одною, роздивляючись малюнки та символи, які знаходила в окремих томах, й інтуїтивно відчуваючи, як пульсує все це нагромаджене знання. Вона стала набагато обережнішою після досвіду, пережитого з магом. Іноді вона навіть дорікала самій собі за те, що наважується прилучатися лише до того знання, яке могла зрозуміти. Відчувала, що втрачає щось дуже важливе в цьому житті, що в такий спосіб її досвід весь час повторюватиметься. Але їй бракувало мужності змінитися. Їй треба було знати той шлях, яким вона йде; тепер, коли вона пізнала Темну Ніч, вона знала, що не хоче просуватися вперед, заглиблюючись у неї.

І хоч не раз вона бувала дуже невдоволена собою, для неї було неможливо вийти за власні межі.

Спілкуватися з книжками було набагато безпечніше. На полицях стояли перевидання трактатів, написаних сотні років тому — мало хто наважувався сказати щось нове в цій галузі. І, здавалося, таємне знання посміхається з цих сторінок, далеко й відсутнє, глузуючи з людей, що марно намагаються нарешті відкрити його з приходом кожного наступного покоління.

Але Бріда приходила до цієї книгарні не тільки за для книжок: вона спостерігала тих, хто регулярно її відвідував. Іноді вона тільки вдавала, ніби гортає поважні трактати алхіміків, тоді як її погляд ковзав по людях, — чоловіках і жінках, здебільшого старших від неї, — які знали, чого їм треба, й завжди підходили до однієї й тієї самої полиці. Вона намагалася уявити собі, які вони у своєму приватному житті. Іноді вони здавалися їй мудрими, спроможними розбудити в собі силу або могутність, недосяжну для простих смертних. Іншого разу вона бачила в них людей, що впали

в розпач і намагаються знайти відповіді, які забули багато років тому й без яких життя для кожної людини втрачає сенс.

Вона також помітила, що постійні покупці ніколи не пропускали нагоди погомоніти з книгарем. Вони говорили з ним про дивні речі, такі як місячні фази, властивості каменів, про те, як слід правильно вимовляти ритуальні слова.

Одного вечора Бріда набралася духу, щоб зробити те саме. Вона поверталася з роботи, де все у неї складалося якнайкраще. Сьогодні їй щастило — і треба було це використати.

— Я знаю, що існують таємні товариства, — сказала вона.

В її уявленні то був добрий початок для розмови. Вона щось «знає».

Але книгар лише підвів голову від рахунків, які саме переглядав, і скинув на дівчину здивованим поглядом.

— Я зустрічалася з Магом у лісі біля Фолька, — сказала Бріда, вже напівспантеличена й не знаючи, як продовжити розмову. — Він розповів мені про Темну Ніч. Він також пояснив, що на дорозі, яка веде до мудрості, не слід боятися помилок.

Вона помітила, що тепер книгар більше дослухається до її слів. Адже якщо Маг визнав за потрібне чогось її навчити, то вона має бути особою непересячною.

— Якщо для вас дорога — Темна Ніч, тоді навіщо вам книжки? — запитав він нарешті, і вона зрозуміла, що їй не слід було згадувати про Мага.

— Бо я не хочу навчатися в такий спосіб, — знайшлася вона на відповідь.

Книгар уважніше подивився на дівчину, яка стояла перед ним. Схоже, вона мала Дар. Та було дивно, що тільки з цієї причини Маг із Фолька визнав за можливе приділити їй увагу. Мабуть, він помітив у ній щось іще. Можливо, вона й збрехала про те, що зустрічалася з ним, але звідки б тоді вона знала про Темну Ніч?

— Я не вперше вас тут бачу, — сказав він. — Ви заходите, гортаєте книги, але ніколи їх не купуєте.

— Вони дорого коштують, — сказала Бріда, відчувши, що він зацікавлений продовжити їхню розмову. — Але я вже читала інші книжки, відвідувала деякі курси.

Вона назвала імена вчителів. Можливо, після цього книгар зацікавиться нею ще більше.

Але знову її сподівання не справилися. Книгар урвав розмову з нею й обернувся до одного зі своїх завсідників, який запитав, чи вже надійшов альманах, у якому вказане розташування планет на наступні сто років.

Книгар переглянув пакети, складені під прилавком. Бріда помітила, що на пакетах стояли штемпелі багатьох країн світу.

Вона все більше хвилювалася. Мужність, якої вона набралася, щоб заговорити з книгарем, зникла без сліду. Але їй довелось чекати, доки покупець подивиться книжку, заплатить, одержить решту й піде. Лише після цього книгар знову обернувся до неї.

— Я не знаю, як мені продовжувати, — сказала Бріда.

Очі в неї почали червоніти.

— А що ви вмієте робити добре? — запитав він.

— Те, у що я вірю.

Відповісти інакше вона йому не могла. Вона жила, роблячи те, у що вірила.

Проблема була тільки в тому, що сьогодні вона вірила в одне, а завтра — в інше.

Книгар щось написав на тому самому аркуші паперу, на якому робив свої підрахунки. Потім відірвав клаптик із написаним і, тримаючи його в руці, сказав:

— Я дам вам одну адресу. Були часи, коли люди сприймали магічний досвід як щось природне. Тоді не було навіть священнослужителів. І ніхто не ганявся за окультними таємницями.

Бріда мала таке враження, ніби він говорив, звертаючись до самого себе.

— Ви знаєте, що таке магія? — запитав він.

— Це міст між світом видимим і світом невидимим.

Книгар подав їй клаптик паперу. Там був написаний номер телефону та ім'я: Вікка.

Бріда схопила папірець, подякувала й рушила до виходу. Вже у дверях обернулася і сказала:

— І ще я знаю, що магія розмовляє багатьма мовами. Навіть мовою книгарів, які прикидаються дуже стриманими й недоступними, а насправді вони люди великодушні й добрі.

Вона послала йому рукою поцілунок і вийшла. Книгар відірвався від своїх рахунків і подивився їй навздогін. «Це Маг із Фолька навчив її так міркувати», — подумав він. Але хоч би яким досконалим був її Дар, цього не досить, щоб Маг зацікавився нею; тут була якась інша причина. Вікка спроможна відкрити, в чому вона полягає.

Пора було зачиняти крамницю. Останнім часом книгар став помічати, що публіка в його книгарні почала змінюватися. Вона ставала все молодшою і, як провіщали стародавні трактати, що тіснилися на його полицях, світ тепер повертався на те саме місце, з якого він починався.

Старовинний будинок стояв у центрі міста, у тому самому кварталі, куди сьогодні вдень приходять лише ті туристи, яких передусім цікавить романтика минулого сторіччя. Бріді довелося чекати цілий тиждень, поки Вікка погодилася її прийняти. Й ось тепер вона стояла перед сірою й таємничою на вигляд будівлею, намагаючись приборкати хвилювання. Ця будівля досконало вкладалася в її уявлення про свій пошук; саме в будинках такого зразка повинні жити люди, що приходять до книгарні.

Ліфта в домі не було. Вона повільно підіймалася сходами, щоб зустріти свою долю не засапаною. Натисла на кнопку дзвінка єдиних дверей, що їх побачила на четвертому поверсі.

За дверима, у квартирі, загавкав собака. Після певної затримки їй відчинила двері худа, добре вдягнена жінка із суворим обличчям.

— Це я вам телефонувала, — сказала Бріда.

Вікка знаком запросила її заходити, й Бріда опинилася у вітальні з побіленими стінами та з творами модерного мистецтва на стінах і на столах. Так само білі штори відповідно фільтрували світло сонця. Приміщення було поділене на кілька гармонійно окреслених зон із канапами, обіднім столом, книжковою шафою, туго напханою книжками. Усе було декороване з надзвичайно витонченим смаком, і Бріді пригадалися журнали з архітектури, які вона мала звичай гортати, коли підходила до кіоска з періодикою.

«Усе це, певно, коштує дуже дорого», — подумала вона, не спромігшись на якусь іншу думку.

Вікка провела гостю до одного із закутнів дуже великої вітальні, де були два крісла італійського дизайну, виготовлені зі сталі й обтягнуті шкірою. Між двома кріслами стояв низенький столик зі скляною стільницею і на ніжках зі сталі.

— Ти зовсім молода, — сказала нарешті Вікка.

Говорити на якісь світські пустопорожні теми тут не випадало. Тому Бріда мовчала, чекаючи наступної репліки й намагаючись зрозуміти, як така модерна обстава опинилася в такому старовинному домі. Її романтичне уявлення про пошуки знань було піддане новому випробуванню.

— Він мені телефонував, — сказала Вікка.

Бріда зрозуміла, що вона говорить про книгаря.

— Я прийшла сюди в пошуках Наставника. Хочу вийти на дорогу магії.

Вікка подивилася на дівчину. Дівчина справді володіла Даром. Але вона хотіла зрозуміти, чому Маг із

Фолька так зацікавився нею. Дару для цього було не досить. Якби Маг із Фолька лише починав займатися магією, на нього могла б справити враження та очевидність, із якою Дар виявляв себе в дівчині. Але він уже досить прожив на світі, аби знати, що Даром володіє кожна людина. Він не міг би потрапити в цю пастку.

Вона підвелася, підійшла до полиці й узяла свою улюблену колоду.

— Ти граєш у карти? — запитала вона.

Бріда ствердно кивнула головою. Вона відвідувала різні курси і знала, що в руках у жінки карти таро, усього сімдесят вісім карт. Її навчали різних способів розкласти таро, й вона була задоволена, що їй випадає нагода показати свої знання.

Але жінка не розлучилася з колодою. Вона перетасувала карти й розклала їх на скляному столику, лицем униз. Подивилася на карти, розкладені в такий спосіб, без будь-якої системи, що їх вивчала Бріда на своїх курсах. Потім промовила кілька слів якоюсь чужоземною мовою й перекинула лише одну карту з усіх.

То була карта номер двадцять третій. Жировий король.

— Ти маєш добрий захист, — сказала вона. — Впливовий і дужий чоловік, із чорним чубом.

Її коханий не був ані впливовий, ані дужий. А щодо Мага, то він мав сиве волосся.

— Ти не думай про його фізичний вигляд, — сказала Вікка, ніби вгадавши її думки. — Думай про його Іншу Частину.

— А що таке Інша Частина?

Бріда відчувала подив, дивлячись на цю жінку. Вона вселяла їй таємну повагу, відчуття зовсім інше, аніж те, яке вона переживала, дивлячись на Мага або книгаря.

Вікка не відповіла на її запитання. Вона знову перетасувала карти і знову безладно розклала їх на столі — але цього разу малюнками вгору. У самому центрі цього, на перший погляд, очевидного безладу опинилася карта номер одинадцятий. Сила. Жінка, що роздирає пашу левові.

Вікка передала їй карту і сказала, щоб вона її зберегла. Бріда взяла карту, не знаючи, що їй робити далі.

— Твоєю найсильнішою стороною завжди була жінка в інших перевтіленнях, — сказала вона.

— Але що таке Інша Частина? — знову запитала Бріда.

Уперше вона наважилася урвати цю жінку. Але хоч її запитання й було певним викликом, прозвучало воно досить боязко.

Якусь мить Вікка мовчала. У глибині її свідомості народилася підозра — невже Маг міг не пояснити цій дівчині, що таке Інша Частина? «Ет, дурниці», — сказала вона самій собі й відкинула свою підозру.

— Інша Частина — це те найперше, що повинні знати люди, які хочуть опанувати Традицію Місяця, — відповіла вона. — Лише зрозумівши Іншу Частину, можна збагнути, як знання може передаватися крізь час.

Вона стала пояснювати далі. Бріда слухала її мовчки, напружено.

— Ми вічні, бо ми — маніфестації Бога, — сказала Вікка. — Тому ми проходимо через багато життів і багато смертей, вийшовши з одного пункту, про який нічого нікому не відомо, і прямуючи до іншого пункту, про який також ніхто нічого не знає. Ти повинна змиритися з думкою, що багато понять магії не пояснені й ніколи не будуть пояснені. Бог вирі-

шив робити певні речі в певний спосіб, а чому Він так вирішив — таємниця, відома лише Йому.

«Темна Ніч Віри, — подумала Фріда. — Вона теж існує у Традиції Місяця».

— Факт полягає в тому, що це відбувається, — провадила Вікка. — І коли люди думають про перетвілення, перед ними завжди постає дуже складне запитання: якщо спочатку існувало так мало людей на поверхні Землі, а сьогодні їх існує дуже багато, то звідки прийшли нові душі?

Бріда відчула, як їй перехопило подих. Вона вже багато разів зверталася з цим запитанням до самої себе.

— Відповідь дуже проста, — сказала Вікка, натішившись протягом певного часу тривожною розгубленістю дівчини. — Під час певних перетвілень ми ділимося. Наші душі діляться так само, як діляться кристали та зірки, клітини й рослини.

Тобто наша душа перетворюється на дві душі, кожна з нових душ також перетворюється на дві й у такий спосіб протягом кількох поколінь ми розселилися майже по всій Землі.

— І лише одна з двох частин усвідомлює, хто вона така? — запитала Бріда.

У неї було багато запитань, але вона хотіла ставити їх по черзі, одне за одним: те, яке вона щойно поставила, здавалося їй найважливішим.

— Ми становимо частину так званої Душі Світу, як називають її алхіміки, — сказала Вікка, не відповівши на запитання Бріди. — Насправді, якби Душа Світу тільки ділилася, то вона зростала б, але ставала дедалі слабшою. Тому ми не тільки ділимося, а й поєднуємося. І це поєднання називається Любов'ю. Бо коли душа ділиться, вона завжди ділиться на чоловічу й жіночу частину.

Так сказано й у Книзі Буття: душа Адамова розділилася, і Єва утворилася з неї.

Зненацька Вікка замовкла і втупила погляд у розкладені на столі карти.

— Тут багато карт, — сказала вона, — але всі вони складають частину однієї колоди. Щоб зрозуміти їхнє послання, ми потребуємо їх усі, всі вони однаково важливі. Те саме можна сказати про душі. Люди всі пов'язані між собою, як карти цієї колоди.

У кожному житті на нас лежить таємничий обов'язок зустріти принаймні одну зі своїх Інших Частин. Велика любов, яка їх розділила, перетвориться на Любов, що їх поєднає.

— А як я зможу довідатися, де моя Інша Частина? — запитала Бріда, відчуваючи, що це запитання — одне з найважливіших серед тих, які вона будь-коли ставила у своєму житті.

Вікка засміялася. Вона й сама себе про це запитувала і то з не меншою тривогою, аніж дівчина, яка сиділа тепер перед нею. Було можливо впізнати свою Іншу Частину по блиску в очах — саме так від першопочатку часів люди впізнавали свою справжню любов. Але Традиція Місяця пропонувала інший процес: треба побачити світляну цятку, яка мерехтить над лівим плечем Іншої Частини. Але вона не збиралася розповідати їй про це; можливо, вона навчиться бачити світляну цятку, а може, й ні. Тож відповіла їй дуже коротко.

— Треба не боятися ризику. Наражати себе на небезпеку невдач, розчарувань, зневіри, але не припиняти шукати Любов. Той, хто не стомиться від пошуку, переможе.

Бріда згадала, що Маг сказав щось подібне, коли говорив про дорогу магії. «Мабуть, це одне й те саме», — подумала вона.

Вікка почала збирати карти зі столу, і Бріда відчула, що її час закінчується. Але вона хотіла поставити ще одне запитання.

— А чи можна зустріти у своєму житті більш як одну Іншу Частину?

«Так», — подумала Вікка з певною гіркотою. І коли це відбувається, серце розколюється, а результат — біль і страждання. Атож, ми можемо зустріти три або й чотири Інші Частини, бо нас багато, й ми дуже розпорошені. Дівчина ставила дуже конкретні запитання, і їй доводилося уникати їх.

— Сутність Творіння одна, — сказала. — І ця сутність називається Любов. Любов — це сила, яка нас поєднує, щоб зібрати докупи досвід, розпорошений по багатьох життях, у багатьох місцевостях світу.

Ми відповідаємо за всю Землю, бо не знаємо, де перебувають Інші Частини, які були нами десь на початку часів. Якщо їм добре, ми теж щасливі. Якщо їм погано, то й ми страждаємо, хай навіть підсвідомо, хай навіть відчуваємо лише крихітну частинку їхнього болю. Але насамперед ми повинні бодай один раз поєднатися в кожному перевтіленні з Іншою Частиною, яка неодмінно перетне нашу дорогу. Хай навіть це поєднання триватиме одну мить; але в ту мить виникає такий потужний спалах Любові, що він виправдає все наше подальше життя.

Собака загавкав на кухні. Вікка збрала карти зі столу й знову подивилася на Бріду.

— Буває й так, що наша Інша Частина проминає нас, а ми її не приймаємо або навіть не помічаємо. Тоді нам знадобиться ще одне перевтілення, щоб зустрітися з нею. І за свій егоїзм ми будемо приречені на найтяжчу муку, яку самі ж таки для себе й винайшли: самотність.

Вікка підвелася й провела Бріду до дверей.

— Ти прийшла сюди не для того, щоб довідатися про Іншу Частину, — сказала вона, перед тим як попрощатися. — Ти маєш Дар, і коли я зрозумію, якого зразка цей Дар, то, можливо, я стану навчати тебе Традиції Місяця.

Бріда почула себе особою незвичайною. Та воно й не дивно — ця жінка вселяла їй повагу, таку глибоку, якої вона раніше ні до кого не відчувала.

— Я докладу всіх зусиль. Я хочу вивчити Традицію Місяця.

«Бо Традиція Місяця не вимагає ночівлі в темному лісі», — подумала вона.

— А зараз послухай мене уважно, дівчино, — суворо сказала Вікка. — Починаючи від сьогодні, о тій годині, яку ти обереш, ти повинна залишатися сама-одна й розкласти на столі карти таро. Відкривай карту навмання й не намагайся щось зрозуміти. Просто дивись на карти й через певний час вони навчать тебе всього того, що тобі треба знати в цей момент.

«Це вже схоже на Традицію Сонця; я знову маю навчати сама себе», — подумала Бріда, спускаючись сходами. І тільки тоді, коли вона сіла в автобус, то пригадала, що Вікка щось сказала їй про її Дар. Але про це вона поговорить із нею під час наступної зустрічі.

Протягом тижня Бріда щодня присвячувала по півгодини розкладанню карт на столі у вітальні. Вона взяла собі за звичай лягати о десятій вечора і ставити будильник на першу годину ночі. О першій вона прокидалася, швидко готувала собі каву й сідала роздивлятися карти, намагаючись зрозуміти їхню потаємну мову.

Першої ночі вона була дуже збуджена. Була переконана, що Вікка передала їй якийсь ритуальний секрет і намагалася розкласти карти достоту так, як розкладала їх та — упевнена, що приховані послання зрештою їй відкриються. Та минуло півгодини, але, крім кількох невеличких видінь, які вона приписала своїй уяві, нічого особливого не відбулося.

Наступної ночі Бріда повторила те саме. Вікка сказала, карти розкажуть їй свою історію — а якщо

вірити науці, яку вона здобула на курсах, що їх відвідувала, то була історія дуже давня, вона почалася не менш як три тисячі років тому, коли люди були ще дуже близькі до своєї первісної мудрості.

«Їхні малюнки здаються такими простими», — думала вона. Жінка, що розкриває пащу левові, віз, запряжений двома таємничими тваринами, чоловік за столом, заваленим услякими речами. Вона дійшла висновку, що ця колода карт була книгою — книгою, в якій Божественна Мудрість занотувала головні мутації людини в її подорожі через життя. Але її автор, знаючи, що людству набагато легше запам'ятовується порок, аніж добродіє, зробив так, щоб священна книга передавалася від покоління до покоління у вигляді гри. Колода карт — це винахід богів.

«Неможливо, щоб усе було так просто», — думала Бріда щоразу, коли розкладала карти. Вона знала складні методи, досконало опрацьовані системи, й ці безладно розкладені карти стали скаламучувати їй розум. На шосту ніч вона роздратовано змела їх зі столу. На якусь мить подумала, що зробила так під впливом якогось магічного натхнення, але його результати були нульовими; лише туманні інтуїції, що їх вона не могла визначити і вважала плодами уяви.

Водночас думка про Іншу Частину не виходила їй з голови ні на хвилину. Спочатку їй здавалося, вона повертається у свою юність, до мрій про чарівного принца, який мандрує через гори й долини, шукаючи дівчину, чию ногу він зможе взути в кришталевий черевичок, або занурену в сон принцесу, яку він розбудить поцілунком. «У казках про фей завжди говориться про Іншу Частину», — напівжартома казала вона собі. Казки були її першим зануренням у світ магії, в який їй так тепер хотілося проникнути, і во-

на не раз запитувала себе, чому люди з віком відходять від цього світу, навіть знаючи, скільки щастя й радості принесло в їхнє життя дитинство.

«Можливо, тому, що радість їм не до вподоби». Вона визнала цю думку напівабсурдною, проте занесла її до щоденника як одну зі своїх творчих знахідок.

Цілий тиждень просушивши собі голову над уявленням про Іншу Частину, Бріда відчула, як її дедалі більше опановує жахлива думка про те, що вона може обрати собі в супутники життя не того чоловіка. На восьму ніч, після того як вона знову прокинулася о першій годині й довго дивилася на карти таро, знову без найменшого результату, вона вирішила запросити свого коханого завтра на вечерю.

Вона обрала ресторан, який був би не дуже дорогим, бо її обранець завжди наполягав на тому, щоб самому оплатити рахунок, хоч його платня асистента на кафедрі фізики в університеті була набагато меншою, аніж її платня секретарки. Було ще літо, й вони сиділи за одним зі столів, які ресторан виставляв на тротуарі, над самим берегом річки.

— Хотів би я знати, коли твої духи знову дозволять мені спати з тобою, — сказав напівжартома Лоренс.

Бріда подивилася на нього з ніжністю. Вона попросила його, щоб два тижні він не приходив до неї додому, й він погодився, висловивши лише легкий протест, достатній для того, щоб вона зрозуміла, як дуже він кохає її. Адже й він, по-своєму, намагався розгадати таємниці Всесвіту, і якби одного дня по-

просив її зробити перерву в їхніх інтимних стосунках, їй би довелося погодитись.

Вони вечеряли неквапно й багато не розмовляючи, дивлячись на човни, які сновигали річкою, та на людей, що прогулювалися по набережній. Пляшка з білим вином досить швидко спорожніла, й вони замовили ще одну. Через півгодини їхні стільці вже стояли впритул, й, обнявшись, вони милувалися літнім зоряним небом.

— Подивись на це небо, — сказав Лоренс, пестливо погладивши її волосся. — Ми споглядаємо небо, яким воно було багато тисяч років тому.

Він уже казав це в той день, коли вони познайомилися. Але Бріда не захотіла уривати його — адже в такий спосіб він намагався прилучити її до свого світу.

— Багато з цих зірок уже давно погасли, а проте їхнє світло досі летить крізь Усесвіт. Інші зірки давно вже народилися, а проте їхнє світло досі до нас не дійшло.

— Отже, ніхто не знає, яким є справжнє небо?

Вона також ставила йому це запитання в їхню першу ніч. Але приємні хвилини можна й повторити.

— Ні, ми цього не знаємо. Ми вивчаємо те, що бачимо, а не завжди те, що ми бачимо, є в природі.

— Я хочу запитати в тебе одну річ. З якої матерії ми утворені? Звідки беруться атоми, з яких складається наше тіло?

Лоренс відповів їй, дивлячись на стародавнє небо:

— Вони були створені разом з отими зірками і річкою, яку ти бачиш перед собою. У першу секунду існування Всесвіту.

— Отже, після тієї першої миті Творіння більше нічого не додалося?

— Більше нічого. Усе перебувало й перебуває в русі. Усе зазнавало й зазнає перетворень. Але матерія Всесвіту залишається тією самою, якою вона була й мільйони років тому. Вона не збільшилася на жоден атом.

Бріда дивилася невідривним поглядом на рух річкової води й на рух зірок. Було легко розгледіти, як річка тече по поверхні Землі, але було важко помітити, як рухаються зірки в небі. А проте як річка, так і зірки перебували в русі.

— Лоренсе, — сказала вона нарешті після тривалої мовчанки, під час якої обоє спостерігали човен, що пропливав повз них. — Дозволь мені поставити запитання, яке може здатися тобі абсурдним: чи можливо з погляду фізики, щоб атоми, з яких складається моє тіло, перебували в тілі іншої людини, котра жила раніше від мене?

Лоренс подивився на неї зляканим поглядом.

— А що, власне, тобі хочеться знати?

— Лише те, про що я тебе запитала. Це можливо?

— Вони перебувають у рослинах, у комахах, вони можуть перетворитися на молекули гелію й відлетіти на мільйони кілометрів від Землі.

— Але чи можливо, щоб атоми з тіла людини, яка вже померла, перебували в моєму тілі й у тілах інших живих людей?

Протягом якогось часу він мовчав.

— Так, це можливо, — відповів нарешті.

Десь далеко заграла музика. Вона долинула з баржі, що пливла річкою, й навіть іздалеку Бріда бачила силует матроса в рамці освітленого вікна. То була музика, що нагадала їй роки ранньої юності і принесла із собою атмосферу танців у школі, запах її

кімнати й навіть колір стрічки, якою вона зав'язувала свій «кінський хвіст». Бріда зрозуміла, що Лоренс ніколи не замислювався над її запитанням і, певно, в цю мить думав про те, чи в його тілі не перебувають атоми з тіл стародавніх воїнів-вікінгів, з вулканічних вивержень, із тіл доісторичних тварин, які так загадково зникли.

Втім вона думала зовсім про інше. Вона хотіла тільки знати, чи чоловік, який тепер так ніжно її обіймав, був колись її частиною.

Баржа підпливла до них зовсім близько, й музика, що звучала на ній, заповнила все навколо. Люди, які сиділи за іншими столами, теж урвали свої розмови, намагаючись зрозуміти, звідки долинають до них ці звуки, бо всі мали дитинство та юність, танці у школі, усі колись утішалися казками про непереможних воїнів і чарівних фей.

— Я кохаю тебе, Лоренсе.

І Бріді дуже захотілося, аби цей хлопець, що стільки знав про світло зірок, мав у собі бодай частку від того створіння, яким колись була вона.

«Нічого в мене не виходить».

Бріда сіла на ліжко й узяла пачку сигарет, що лежала на нічному столику біля його узголів'я. Усупереч своєму звичаю, вона вирішила закурити натщесерце.

Залишилися тільки два дні до її наступної зустрічі з Віккою. Протягом цих двох тижнів вона не втрачала певності, що зможе показати себе в якнайліпший спосіб. Вона поклала всі свої надії на процес, якого навчила її та гарна й таємнича жінка, й протягом усього часу докладала всіх можливих зусиль, щоб не обманути її сподівання; але колода карт не хотіла розкривати їй свою таємницю.

У три попередні ночі щоразу по закінченні свого експерименту вона відчувала бажання заплакати. Вона почувала себе незахищеною, самотньою й мала

таке враження, що велика нагода прослизає в неї між пальцями. Не раз її змагало відчуття, що життя ставиться до неї не так, як до інших людей: їй надавалися всі шанси для того, щоб вона могла чогось досягти, та коли вона вже наближалася до своєї мети, земля під нею розколювалася, й вона падала у провалля. Таких невдач вона зазнавала у своєму навчанні, у стосунках із кількома чоловіками, в яких закохувалася, у мріях, якими ніколи не ділилася з іншими людьми. І те саме відбувалося з дорогою, якою вона хотіла піти.

Вона подумала про Мага; можливо, він зміг би їй допомогти. Та вона пообіцяла самій собі, що повернеться до Фолька лише тоді, коли підвищить свої знання магії до того рівня, на якому їй не буде соромно прийти до нього.

А тепер їй здавалося, що такого рівня вона не досягне ніколи.

Вона довго лежала в ліжку, перш ніж примусила себе підвестися й приготувати вранішню каву. Зрештою таки набралася мужності й наважилася зустріти не новий день, а «Темну Ніч Повсякдення», як мала звичай казати після свого досвіду, пережитого в темному лісі. Вона зварила каву, подивилася на годинник і побачила, що часу в неї ще досить.

Підійшла до полиці і знайшла між книжками папірець, якого їй дав книгар. Є й інші дороги, втішала вона себе. Якщо вона змогла зустрітися з Магом, якщо змогла знайти Вікку, то зрештою знайде й ту особу, котра зможе навчити її в такий спосіб, який вона спроможна буде зрозуміти.

Але вона знала, що це не виправдання.

«Я зазнаю невдачі в усьому, що починаю», — подумала вона з гірким почуттям.

Можливо, через короткий час життя це помітить і перестане надавати їй ті можливості, які завжди надавало. А може, навіть перекриє перед нею всі дороги, перш ніж вона встигне звернути бодай на одну.

Але такою вона була й щодалі почувала себе слабшою, менш спроможною змінитися. Кілька років тому вона ще була спроможна критикувати себе, була спроможна на героїчні вчинки. Але тепер уже почала звикати до своїх помилок. Вона знала й інших таких людей — вони звикали до своїх помилок і через короткий час починали сприймати їх як досягнення та чесноти. І тоді було вже пізно змінювати своє життя.

Вона подумала про те, що, може, ліпше буде, якщо вона не телефонуватиме до Вікки і просто зникне з її поля зору. Але ж існувала й книгарня, до якої вона потім не посміє прийти. Бо книгареві навряд чи сподобається, якщо вона отак просто знехтує його пораду. «А зі мною нерідко бувало так, що припустившись необачного вчинку щодо однієї особи, я втрачала й інших, чиє добре ставлення було для мене неоціненним». Вона не повинна вчинити так само й тепер. Адже вона вийшла на ту дорогу, де налагодити важливі контакти надзвичайно важко.

Вона зібралася з духом і набрала телефонний номер, записаний на папірці. Вікка відразу підняла слухавку.

— Я не зможу прийти сьогодні, — сказала Бріда.

— Ні ти, ні слюсар-водопровідник, — відповіла Вікка.

Бріда на мить розгубилася, не зрозумівши, що хотіла сказати їй співрозмовниця.

Але Вікка відразу почала розповідати, що в неї виникли проблеми зі зливальницею на кухні, що вона

вже кілька разів викликала майстра, щоб він її полагодив, але той досі так і не з'явився. Вона почала довгу розповідь про старовинні будинки, які мають величний вигляд, але й безліч нерозв'язних проблем.

— Карти в тебе напихваті? — запитала Вікка, несподівано урвавши розповідь про проблеми водогону у старовинних будинках.

Здивована Бріда відповіла ствердно. Вікка попросила, щоб вона розіклала карти на столі, а потім вона навчить її, як можна буде з'ясувати, прийде чи не прийде до неї завтра водопровідник.

Бріда, ще більше здивована, зробила так, як їй було велено. Розіклала на столі карти і стала дивитися на них неухважним поглядом, чекаючи подальших інструкцій з протилежного кінця телефонної лінії. Її рішучість пояснити, чому вона не зможе прийти, потроху розвіювалась.

Вікка говорила не змовкаючи, й Бріда постановила собі терпляче вислухати її до кінця. Можливо, їй пощастить подружитися з нею. Тоді, можливо, Вікка стане толерантнішою і навчить її простішого методу, яким можна опанувати Традицію Місяця.

Тим часом Вікка нанизувала подію на подію, тему на тему й виливши своє обурення з приводу недбалості ледачих слюсарів-водопровідників, стала розповідати про свою сьогоднішню розмову з управителькою будинку і про те, як вони посварилися, бо так і не змогли дійти згоди, яку платню треба давати консьержеві. Цю важливу інформацію вона доповнила розповіддю про пенсії, що їх отримують мешканці їхнього дому.

Бріда відповідала на цей потік думки схвальним підтакуванням. Вона погоджувалася з усім, що казала їй співрозмовниця, але вже не сприймала жодного її слова. Смертельна нудьга опанувала її; дивне

базікання тієї жінки про водопровідників, консьєржів та мешканців у таку ранню годину було однією з найзанудніших розповідей, які вона будь-коли вислуховувала. Вона намагалася бодай якось розважити себе, ковзаючи поглядом по картах, розкладених на столі, пильно придивляючись до дрібних деталей, яких не помічала раніше.

Вряди-годи Вікка запитувала, чи вона її слухає, і вона відповідала, що так, слухає. Але її розум був десь далеко, він подорожував там, де вона ніколи раніш не бувала. Кожна деталь, помічена в картах, здавалося, заводила її все далі в цю подорож.

Зненацька, як людина, що поринає в сон, Бріда помітила, що вона вже не слухає співрозмовницю. Якийсь голос, голос, що, здавалося, лунав десь усередині неї — хоч вона й знала, що він лунає зовні — почав їй нашіптувати: «Ти розумієш?» — «Розумію», — відповідала Бріда. «І справді, розумієш», — підтверджував таємничий голос.

Проте все це тепер не мало ніякої ваги. Карти таро, розкладені перед нею, почали показувати їй фантастичні сцени: чоловіки лише в пов'язках на стегнах, із засмаглими на сонці тілами й намащені олією. Декотрі були в масках, схожих на величезні риб'ячі голови. Хмари дуже швидко бігли в небі, й здавалося, що все перебуває в набагато швидшому русі, аніж за нормальних обставин, і сцена незабаром змінилася на майдан, оточений монументальними будівлями, де кілька дідів відкривали якісь таємниці кільком хлопчикам. В очах дідів був вираз розпачу й поспіху, так ніби якимось дуже стародавнє знання перебувало під загрозою безповоротної втрати.

«Додай сім до восьми, і ти матимеш мій номер. Я демон, я підписав книгу», — сказав хлопець у се-

редньовічному одязі, коли сцена змінилася на видовище якогось свята.

Деякі з чоловіків та жінок весело сміялися і здавалися п'яними. Потім Бріда побачила перед собою храми, що стояли на скелях над морем, а небо стало затягуватися чорними хмарами, з яких вилітали осяйні смуги блискавок.

Перед нею виникли двері. Важкі двері, схожі на браму стародавнього замку. Двері наближалися до неї, і вона відчула, що скоро зможе відчинити їх.

«Повернися звідси», — промовив голос.

— Повернися, повернися, — сказав голос у телефонній слухавці.

Голос Вікки. Бріда була роздратована, адже вона відірвала її від дивовижного і фантастичного видіння, щоб повернути до розмови про консьєржів та слюсарів-водопровідників.

— Зачекайте хвилину, — відповіла вона й доклала всіх зусиль, щоб повернути ті двері, але видіння розвіялося, зникло з її уяви.

— Я знаю, що з тобою було, — сказала Вікка.

Бріда була майже у стані шоку, приголомшена від подиву. Вона не розуміла, що з нею відбувається.

— Я знаю, що ти бачила, — повторила Вікка у відповідь на мовчанку Бріди. — Не бійся, я більше не розповідатиму тобі про слюсаря-водопровідника. Він уже приходив на минулому тижні й усе полагодив.

Перед тим як покласти слухавку, вона сказала, що чекає її на домовлену годину.

Бріда поклала слухавку, не попрощавшись. Вона ще довго стояла, втупивши погляд у стіну своєї кухні, а тоді її опанували конвульсивні ридання, що принесли полегкість.

— *Т*о був трюк, — сказала Вікка, звертаючись до наляканої Бріди, коли обидві занурилися у глибокі італійські крісла. — Я розумію твої почуття. Іноді ми виходимо на якусь дорогу лише тому, що не віримо в неї. У такому разі все просто: від нас вимагається лише довести, що це не наша дорога. Та коли події починають відбуватися й дорога відкривається перед нами, ми боїмося йти вперед.

Вікка сказала, що не розуміє, чому багато людей воліють протягом усього свого життя руйнувати дороги, якими їм не хочеться йти, замість обрати серед них ту єдину, що приведе їх до якогось місця.

— Не можу повірити, що то був трюк, — сказала Бріда.

Вона втратила всі рештки своєї впевненості в собі, а її повага до цієї жінки дуже зросла.

— Видіння не було трюком. Трюком була наша розмова по телефону.

Протягом тисяч років людина розмовляла тільки з тими, кого могла бачити. І раптом за якісь сто років поняття «бачити» й «розмовляти» були відокремлені. Ми вважаємо, що звикли до цього, і не помічаємо, який величезний вплив на наші рефлекси справила ця подія. Наше тіло досі не призвичаїлося до таких перемін. Практичним результатом став той факт, що коли ми розмовляємо по телефону, ми входимо у стан, дуже подібний до певних магічних трансів. Наш розум переходить на іншу частоту, стає чутливішим до невидимого світу. Я знаю чаклунок, які завжди тримають біля телефону папір та олівець; розмовляючи з кимось, вони бездумно щось черкають на папері. Коли вони кладуть слухавку, то ті знаки, які вони нашкрябали, є, як правило, символами Традиції Місяця.

— Але чому карти таро відкрилися мені?

— Це велика проблема для кожного, хто хоче опанувати магію, — відповіла Вікка. — Коли ми виходимо на цю дорогу, то завжди маємо більш або менш виразне уявлення про те, що ми хочемо на ній знайти. Жінки переважно шукають на ній свою Іншу Частину, чоловіки — Могутність. Ані ті, ані ті не хочуть навчатися: вони хочуть лише здобути те, що поставили собі на меті здобути.

Але дорога магії — як і дорога життя взагалі — це завжди дорога до Таємниці. Чогось навчитися означає увійти в контакт зі світом, про який ми не маємо найменшого уявлення. Треба бути смиренним, щоб чогось навчитися.

— І пірнути в Темну Ніч, — сказала Бріда.

— Ти мене не уривай.

У голосі Вікки прозвучало стримане роздратування. Бріда помітила, що її розсердила не суть її репліки, — адже вона була цілком слухною. «Можливо, її дратує спогад про Мага», — подумала вона. Можливо, вона була колись у нього закохана. Вони приблизно одного віку.

— Пробачте, — сказала вона.

— Ет, пусте. — Бріда сама, схоже, була здивована своєю реакцією.

— Ви говорили мені про таро.

— Коли ти розкладала карти на столі, ти завжди уявляла собі те, що має відбутися. Ти навіть на думці не припускала, що карти можуть розповісти тобі власну історію. Ти тільки чекала від них підтвердження того, що ти вже знала, як тобі здавалося.

Коли ми почали розмовляти по телефону, я це помітила. І зрозуміла, що можу подати тобі певний сигнал і що телефон — мій союзник. Я почала занудну розмову й попросила, щоб ти розіклала карти й дивилася на них. Ти увійшла в транс, який спричиняє розмова по телефону, й карти повели тебе у свій магічний світ.

Вікка порадила їй дивитися у вічі людям, які розмовляють по телефону. Це дуже цікаві очі, сказала вона.

— Я хочу поставити вам ще одне запитання, — сказала Бріда, коли вони пили чай. Кухня Вікки була на диво сучасною й функціональною. — Чому ви не дозволили мені покинути дорогу, якою я так невпевнено йшла?

«Бо мені хочеться зрозуміти, що в тобі знайшов Маг, крім Дару», — подумала Вікка.

А вголос відповіла:

— Тому що ти маєш Дар.

— А звідки ви знаєте, що я маю Дар?

— Це дуже просто. По вухах.

«По вухах. Яке розчарування, — сказала Бріда собі самій. — А я думала, вона розгледіла мою ауру».

— Усі мають Дар. Але одні народжуються з уже розвиненим Даром, тоді як іншим — мені, наприклад, — доводиться багато трудитися, щоб розвину-

ти в собі Дар. Люди, які народжуються з уже розвненим Даром, мають мочки вух маленькі й прирослі до голови.

Інстинктивно Бріда доторкнулася до своїх вух. Вони справді були такими.

— Ти маєш машину?

Бріда відповіла, що машини не має.

— Тоді приготуйся витратити чималу суму грошей на таксі, — сказала Вікка, підводячись. — Тобі пора вже зробити наступний крок.

«Усе відбувається дуже швидко», — подумала Бріда й також підвелася на ноги. Її життя ставало схожим на ті хмари, які вона бачила у своєму трансі.

Пополудні вони доїхали до гір, які височіли за тридцять кілометрів на південь від Дубліна. «Могли б сюди добути ся й автобусом», — подумки обурилася Бріда, розплачуючись за таксі. Вікка привезла з собою сумку з якимсь одягом.

— Якщо хочете, я зачекаю, — сказав водій. — Знайти інше таксі вам тут навряд чи вдасться. Ми посередині дороги.

— Не турбуйтеся, — відповіла Вікка на превелику полегкість Бріди. — Ми завжди знайдемо те, що нам треба.

Водій подивився на них із подивом і, круто розвернувшись, поїхав. Вони стояли перед евкаліптовим гаєм, що тягся аж до підніжжя найближчої гори.

— Попроси дозволу увійти, — сказала Вікка. — Лісові духи любляють чемність.

Бріда попросила дозволу. Гай, який раніше здавався звичайним гаєм, несподівано наповнився життям.

— Намагайся завжди перебувати на мосту між видимим і невидимим, — сказала Вікка, коли вони йшли між евкаліптами. — Усе у світі наділене життям, намагайся завжди перебувати в контакті з цим Життям. Воно має розуміти твою мову. І тоді світ почне набувати нової важливості для тебе.

Бріда була здивована спритністю цієї жінки. Її ноги нечутно ковзали над землею, майже не доторкаючись до неї.

Вони вийшли на галявину, де стояв величезний камінь. Намагаючись угадати, як цей камінь сюди потрапив, Бріда помітила рештки багаття в самому центрі відкритого простору.

Тут було дуже гарно. До вечірніх сутінок ще було далеко, й сонце наповнювало ліс барвами, характерними для літніх вечорів. Щебетали пташки, легкий вітерець шелестів у листі дерев. Вони були на вершині невисокого пагорба, й далеко внизу вона бачила лінію обрїю.

Вікка дістала зі своєї сумки щось подібне до арабського бурнуса, який вона накинула поверх одягу. Потім віднесла сумку й поставила під деревом, так щоб її не видно було з галявини.

— Сядь, — сказала вона.

Вікка стала іншою. Бріда не знала, чи причиною був одяг, чи та глибока повага, яку вселяло це місце.

— Насамперед я хочу тобі пояснити, в чому полягає мій намір. Я хочу зрозуміти, як виявляється в тобі Дар. Перш ніж я зможу тебе чогось навчити, я мушу зібрати якісь відомості про твій Дар.

Вікка попросила, щоб Бріда спробувала розслабитися, щоб усю свою увагу зосередила на красі

природи, що їх оточувала, так само як тоді, коли була заморожена видіннями, споглядаючи карти таро.

— В якомусь зі своїх колишніх життів ти вже виходила на дорогу магії. Про це свідчать твої видіння над картами, про які ти мені розповіла.

Бріда заплющила очі, але Вікка попросила, щоб вона їх розплющила.

— Магічні місця завжди гарні й заслуговують на те, щоб ми милувалися ними. Це водоспади, гори, ліси, де духи Землі мають звичай жартувати, сміятися й розмовляти з людьми. Ти перебуваєш у священному місці, й воно показує тобі своїх пташок та вітер. Подякуй за це Богові; подякуй йому за пташок, за вітер і за духів, що населяють це місце. Завжди намагайся перебувати на мосту між видимим і невидимим.

Під впливом голосу Вікки Бріда поринула в приемне заціпеніння, й водночас почуття священного захвату опанувало її.

— Я вже розповідала тобі про одну з найбільших таємниць магії: про Іншу Частину. Усе життя людини на Землі має одну найвищу мету — пошуки своєї Іншої Частини. Навіть якщо вона вдає, ніби прагне опанувати мудрість, здобути гроші або владу. Будь-які її здобутки будуть неповними, якщо вона не зустріне свою Іншу Частину.

За винятком небагатьох створінь, що походять від янголів, — і потребують самоти для спілкування з Богом, — решта людей можуть наблизитися до Бога лише тоді, коли в якусь мить, у якусь хвилину свого життя їм пощастить воз'єднатися зі своєю Іншою Частиною.

Бріда помітила, що в повітрі розлита дивна енергія. На кілька хвилин її очі наповнилися слізьми, і вона не могла пояснити собі, чому.

— У Темряві Часу, коли нас було розділено, одна з частин — чоловік — дістала доручення зберігати знання. Він навчився обробляти землю, розуміти природу та рух світил у небі. Знання завжди було тією силою, яка утримує Всесвіт на своєму місці й завдяки якій світила обертаються на своїх орбітах. У цьому була слава людини: зберігати знання. І завдяки цьому зміг вижити весь людський рід.

Ми, жінки, дістали набагато легше, набагато делікатніше доручення, проте без якого знання втратило б усякий сенс, — перетворення. Чоловіки залишали нам родючий ґрунт, ми його засівали, і ґрунт перетворювався на дерева й рослини.

Ґрунт потребує насіння, а насіння потребує ґрунту. Одне не має сенсу без другого. Те саме відбувається і з людьми. Коли чоловіче знання поєднується з жіночим перетворенням, виникає могутній магічний союз, який називається Мудрістю.

Мудрість — це знання й перетворення.

Бріда відчула, що вітер повів сильніше, й помітила, що під впливом голосу Вікки вона знову почала впадати у транс. Лісові духи здавалися їй живими й настороженими.

— Лягай, — сказала їй Вікка.

Бріда відхилилася назад і випростала ноги. Угорі над нею висіло глибоке синє небо, на якому не було жодної хмарки.

— Вирушай на пошуки свого Дару. Я не можу супроводжувати тебе сьогодні, але йди без страху. Чим більше ти зрозумієш про саму себе, тим глибше пізнаєш світ.

І тим ближче підійдеш до своєї Іншої Частини.

Вікка нахилилася й дивилася на дівчину, яка лежала перед нею. «Такою була колись і я, — подумала вона з ніжністю. — Намагаючись дошукатися сенсу в усьому, вона спроможна дивитися на світ, як дивилися на нього стародавні жінки, що були сильними, вірили в себе й нерідко владарювали у своїх спільнотах».

У той час Бог був жінкою. Вікка нахилилася над Брідою і розстебнула її пояс. Потім трохи послабила змійку джинсів. М'язи Бріди напружилися.

— Не хвилюйся, — лагідно сказала Вікка.

Вона трохи підняла блузку дівчини й відкрила живіт. Потім дістала з кишені свого одягу кристал кварцу й поклала його на Брідин пуп.

— А тепер я хочу, щоб ти заплющила очі, — промовила вона з тією самою ніжністю в голосі. —

Спробуй уявити собі небо такого самого кольору, але із заплющеними очима.

Вона дістала з кишені маленький аметист і поклала його між заплющеними очима Бріди.

— А зараз ти робитимеш те, що я тобі казатиму. Не турбуйся більше ні про що.

Ти тепер перебуваєш у центрі Всесвіту. Ти бачиш навколо себе зірки і кілька найяскравіших планет. Уяви собі, що небесний краєвид огортає тебе, а не висить перед тобою як завіса. Утішайся спогляданням цього Всесвіту; ніщо більше не має тебе обходити. Зосередься на відчутті втіхи. Ти не відчуваєш ані смутку, ані провини.

Бріда побачила зоряний Усесвіт і відчула, що може увійти в Нього під акомпанемент голосу Вікки. А Вікка сказала їй, щоб вона придивилася й побачила в самому центрі Всесвіту величезний собор. І Бріда справді побачила готичний собор, вимуруваний із чорного каменю. Він здавався невід'ємною частиною Всесвіту, що його оточував, попри всю абсурдність цього уявлення.

— Підійди до собору. Підіймися сходами. Увійди.

Бріда зробила те, що наказувала їй Вікка. Піднялася сходами до собору, ступаючи босими ногами по холодних плитах. У якусь мить відчула, що хтось її супроводжує, і голос Вікки, як їй здалося, був голосом людини, що йшла за нею. «Це гра моєї уяви», — подумала Бріда і зненацька пригадала, що вона перебуває на мосту між видимим і невидимим. Вона не повинна ані боятися, ані зневірюватися, ані впадати в розпач.

Тепер Бріда стояла вже під дверима собору. Двері були величезні, викувані з металу, прикрашені барельєфами з життя святих. Зовсім не схожі на ті, які вона бачила, коли впадала в транс над картами таро.

— Відчини двері. Заходь.

Бріда відчула доторк холодного металу до своєї руки. Двері відчинилися без будь-якого зусилля з її боку, попри свої розміри. Вона увійшла до величезного храму.

— Запам'ятай усе, що ти там бачиш, — сказала Вікка.

Бріда помітила, що хоч зовні було зовсім темно, крізь величезні вітражі собору проникало багато світла. Вона виразно бачила лави, бічні вівтарі, прегарні колони й багато запалених свічок. Проте все здавалося дещо занедбаним; лави були покриті порохом.

— Іди ліворуч. Там ти побачиш іще одні двері. Щоправда, дуже маленькі.

Бріда заглибилася в собор. Її босі ноги ступали по притрушеній пилюкою підлозі, розбуджуючи в ній не дуже приємне відчуття. Десь лунав дружній голос, що вказував їй дорогу. Вона знала, що то Вікка, але знала також, що та вже не має влади над її уявою. Вона була при своїй свідомості, а проте не могла не підкорятися тому, що наказувала їй робити Вікка.

Побачила двері.

— Увійди. Там будуть кручені сходи, які спускаються вниз.

Бріді довелося нахилитися, щоб увійти. Сходи освітлювалися смолоскипами, закріпленими на стіні. Вони були чисті. Так ніби хтось тут пройшов раніше, щоб підмести сходи й запалити смолоскипи.

— Ти йдеш на зустріч зі своїми колишніми життями. У підвалі собору є бібліотека. Ходімо туди. Я чекаю тебе під сходами.

Бріда спускалася протягом часу, тривалість якого вона не могла визначити. Від цього спуску в неї трохи паморочилась голова. Коли дійшла до кінця сходів,

то зустріла там Вікку. Їй стало легше, вона відчула себе більш захищеною, хоч і перебувала в трансі.

Вікка відчинила ще одні двері в кінці сходів.

— Тепер я залишаю тебе саму. Але я буду недалеко й чекатиму. Вибери собі книгу, й у ній ти прочитаєш усе, що тобі треба знати.

Бріда навіть не помітила, що Вікка залишилася позаду; вона роздивлялася заповишені томи. «Треба мені буде знову сюди прийти, витерти пилюку». Її минуле було брудним і занедбаним і їй стало сумно, що вона не прочитала ці книги раніше. Можливо, їй пощастило б здобути з них важливу науку, яку вона давно забула і яка дуже згодилася б у її теперішньому житті.

Вона окинула поглядом томи на полиці. «Скільки я вже прожила», — подумала. Схоже, вона дуже стара, а тому їй треба бути мудрішою. Вона хотіла б прочитати все це знову, але в неї мало часу, і вона мусять довіряти своїй інтуїції. Адже вона вже знає сюди дорогу, а тому зможе повернутися, коли схоче.

Вона була завагалася, яку книгу вибрати. Зненацька, далі не думаючи, взяла одну і зняла з полиці. Книга була не дуже груба, й Бріда сіла просто на підлогу, тримаючи її руках. Вона поставила книгу перед собою, але її опанував страх. Вона боялася, що відкриє її, а нічого не відбудеться. Боялася, не зможе прочитати те, що там написано.

«Я повинна піти на ризик. Я не повинна боятися невдачі», — подумала вона й відкрила книгу.

Та коли вона поглянула на сторінки, їй раптом стало зле. Знову запаморочилось у голові.

«Зараз я знепритомнію», — устигла вона подумати, перш ніж провалилася в чорну темряву.

Бріда прийшла до тями, відчувши на обличчі бризки води. Вона пережила дуже дивне марення й не знала, що воно означало: собори, які висіли в повітрі, й довгі полиці, заставлені книжками. Їй ніколи не доводилося бувати в бібліотеці.

— Лоні, з тобою все гаразд?

Ні, з нею не все було гаразд. Вона зовсім не відчувала свою праву ногу й знала, що то поганий знак. Розмовляти теж не мала бажання, бо не хотіла забути свій сон.

— Лоні, прокинься.

Певне, в неї була лихоманка, що спричинила таке дивне марення. Пережиті видіння здавалися дуже реальними. Їй хотілося, щоб її перестали кликати, бо марення почало розвіюватися, а вона так і не зрозуміла його.

Небо було сіре, й низькі хмари майже доторкалися до найвищої башти замку. Вона не відривала погляду від хмар. Це добре, що не видно зірок; священики кажуть, що й зірки тепер стали не такими гарними, як були.

Дощ припинився незабаром по тому, як вона розплющила очі. Лоні була задоволена, що випав дощ — отже, резервуар замку наповнився водою. Вона повільно опустила погляд від хмар і знову побачила башту, розкладені на подвір'ї багаття і юрбу людей, які блукали туди-сюди, не знаючи, що їм робити.

— Тальбо, — тихо покликкала вона.

Він обняв її. Вона відчула холодний доторк обладука та запах сажі в його волоссі.

— Скільки минуло часу? Який сьогодні день?

— Ти була три доби без тями, — сказав Тальбо.

Вона подивилася на Тальбо, і їй стало жаль його. Худий, обличчя брудне, шкіра безживна. Але все це не мало значення — вона кохала його.

— Мені хочеться пити, Тальбо.

— Води немає. Французи знайшли й перекрили нашу таємну стежку.

Вона знову почула Голоси, які лунали в її голові. Вона давно вже ненавиділа ті Голоси. Її чоловік був найманець, він воював протягом більшої частини року, і вона боялася, що Голоси коли-небудь повідомлять її про те, що він загинув у битві. Але вона винайшла спосіб, як не слухати Голоси, що розмовляли з нею, — досить було зосередити думки на старому дереві, яке стояло біля їхнього села. Голоси завжди замовкали, коли вона так робила.

Але зараз вона була дуже слабка, й Голоси знову загомоніли.

«Ти помреш, — казали Голоси. — А він житиме».

— Я хочу пити, Тальбо, — знову повторила вона. —
Адже був дощ.

— Випало лише кілька крапель, — сказав він. —
У резервуарі нічого нема.

Лоні знову подивилася на хмари. Вони висіли в
небі вже цілий тиждень, але користі з них не було ні-
якої: вони тільки закрили сонце, зробили зиму ще
холоднішою, а замок похмурішим. Можливо, фран-
цузькі католики мають рацію. Можливо, Бог і справ-
ді на їхньому боці.

Кілька найманців підійшли до того місця, де пе-
ребували Лоні й Тальбо. Повсюди горіли вогнища,
й Лоні мала таке відчуття, ніби перебуває в пеклі.

— Священики скликають усіх, командире, — ска-
зав один із них, звертаючись до Тальбо.

— Ми найнялися воювати, а не вмирати, — про-
мовив інший.

— Французи пропонують нам здатися, — відповів
Тальбо. — Кажуть, ті, хто повернеться до католиць-
кої віри, зможуть покинути цей замок без проблем.

«Досконалі не погодяться», — прошепотіли Голо-
си всередині Лоні. Вона це знала. Вона добре знала
Досконалих. Саме через них Лоні була тут, а не в се-
бе вдома — де зазвичай вона чекала, коли Тальбо по-
вернеться з битви. Досконалі були обложені в цьому
замку вже чотири місяці, але жінки з ближнього села
знали таємну стежку. Протягом усього цього часу во-
ни приносили обложеним їжу, одяг, припаси; протя-
гом усього цього часу вони мали змогу зустрічатися зі
своїми чоловіками й завдяки їм ті досі витримували
облогу. Але таємну стежку було викрито, й тепер во-
на не могла повернутися звідси. Як і інші жінки.

Вона спробувала підвестися й сісти. Нога їй більше
не боліла. Голоси нашіптували, що це поганий знак.

— Нам немає ніякого діла до їхнього Бога. Ми не хочемо помирати за нього, — сказав інший вояк.

У замку пролунав гонг. Тальбо випростався.

— Візьми мене з собою, будь ласка, — благально попросила вона.

Тальбо подивився на товаришів, потім перевів погляд на жінку, яка тремтіла перед ним. На мить він завагався, не знаючи, як йому з нею бути. Його люди були при звичаєні до війни — і вони знали, що закохані вояки мають звичай ховатися під час битви.

— Я тут помру, Тальбо. Забери мене з собою, благаю.

Один із найманців подивився на командира.

— Не годиться залишати її тут саму-одну, — сказав найманець. — Французи знову почнуть стріляти.

Тальбо прикинувся, ніби цей аргумент його переконав. Він знав, що французи не стрілятимуть; вони уклали з ними перемир'я на час переговорів про умови здачі Монсеґюра. Але найманець розумів, що відбувається в серці Тальбо — певно, він теж був чоловіком закоханим.

«Він знає, що ти помреш», — прошепотіли Голоси Лоні, коли Тальбо обережно взяв її на руки. Лоні не хотіла слухати, що шепотіли їй голоси; вона пригадувала той день, коли одного вечора вони йшли з ним через пшеничне поле. Того вечора її теж мучила спрага, але вони змогли напитися зі струмка, що стікав із гір.

Великий натовп зібрався біля високої скелі, до якої прилягав західний мур фортеці Монсеґюр. Тут були чоловіки, солдати, жінки та діти. У повітрі висіла гнітюча мовчанка, й Лоні знала, що люди мовчать не з поваги до священників — вони мовчали зі страху перед тим, що мало статися.

Підійшли священники. Їх було багато, в чорних сутанах із величезними жовтими хрестами, що були вигаптувані попереду. Вони посідали на каменях, на зовнішніх сходах, на землі під самою баштою. Останній із тих, які підійшли, мав зовсім біле волосся, він піднявся на найвищу частину муру. Його обличчя було освітлене омахами полум'я від кострищ, його чорна сутана маяла на вітрі.

Коли він зупинився, піднявшись нагору, майже всі опустилися навколішки, простягли перед собою руки й тричі доторкнулися лобами до землі. Тальбо та його найманці залишилися стояти, адже їх найняли лише для оборони фортеці.

— Нам запропонували здатися, — сказав священник із висоти муру. — Кожен, хто захоче, може піти.

Зітхання полегкості пронеслося над натовпом.

— Душі, які належать Чужоземному Богові, залишаться в царстві цього світу. Душі, що визнають лише Бога Істинного, здадуться на ласку Його нескінченного милосердя. Війна триватиме, але вона не триватиме вічно. Бо Чужоземний Бог буде зрештою переможений, хоч і встигне на той час розбестити частину янголів. Чужоземний Бог буде переможений, але він не загине; він залишиться на всю вічність у пеклі разом із тими душами, які йому вдалося спокусити.

Люди дивилися на чоловіка, що стояв на високому мурі. Вони вже не були такі певні, що хочуть урятуватися тепер і терпіти муки всю вічність.

— Церква катарів* — це істинна Церква, — провадив священик. — Завдяки Ісусові Христу та Святому Духові ми змогли воз'єднатися з Богом. Нам не треба більше перевтілюватися. Нам не треба знову повертатися в царство Чужоземного Бога.

Лоні побачила, що кілька священиків відокремилися від гурту й підійшли до натовпу з розгорнутими Бібліями.

— Ми дамо духовне хрещення всім, хто захоче померти з нами, й прилучимо їх до сонму Досконалих. Там, за мурами фортеці, нас чекає вогнище. Ми померемо жахливою смертю, зазнаючи нестерпних мук. Це буде повільна смерть, а біль від полум'я, яке спалюватиме наше тіло, не можна зрівняти з жодним болем, який вам доводилося терпіти раніше. А проте не всім випаде така честь; вона випаде лише справжнім катарам. Інші будуть роковані на життя.

* Катари (від. *грецьк.* katharos — чистий) — прихильники ересі XI–XIII ст., що здобула найбільше поширення в Південній Франції. У 1209 році папа Інокентій III оголосив хрестовий похід проти катарів. В результаті нещадних переслідувань до кінця XIII століття ересь катарів була майже повністю викорінена.

Дві жінки боязко підійшли до священників, які стояли з розкритими Бібліями. Якийсь підліток випручався з рук матері й теж підійшов.

Четверо найманців наблизилися до Тальбо.

— Ми хочемо прийняти причастя, командире. Хочемо прийняти духовне хрещення.

«Ось так підтримується традиція, — сказали Голоси. — Коли люди почувають себе спроможними померти за ідею».

Лоні чекала, що вирішить Тальбо. Адже найманці все життя воювали за гроші, й раптом з'ясувалося, що декотрі з них спроможні воювати за те, що здавалося їм справедливим.

Тальбо зрештою кивнув головою. Хоч і розумів, що втрачає кількох зі своїх найкращих людей.

— Ходімо звідси, — сказала Лоні. — Ходімо на мур. Адже всім, хто захоче, дозволили звідси піти.

— Я хочу, щоб мої люди відпочили, Лоні.

«Ти помреш», — прошепотіли їй на вухо Голоси.

— Я хочу побачити Піренеї. Хочу ще раз побачити долину, Тальбо. Ти ж бо знаєш, я помираю.

Атож, він знав. Він був досвідчений воїн і знав, від яких ран помирали його солдати. Рана Лоні була відкрита вже три дні, отруюючи їй кров.

Люди, чії рани не зарубцьовуються, можуть прожити два дні або два тижні. Але не більше.

І Лоні була близька до смерті. Гарячка перестала її мучити. Тальбо також знав, що це поганий знак. Поки нога їй боліла й гарячка спалювала її, організм боровся. Тепер він перестав боротися — залишилося тільки чекати.

«Ти не бійся», — казали їй Голоси. Ні, Лоні не боялася. Ще з дитинства вона знала, що смерть — тільки інший початок. У той час Голоси були її великими друзями. Вони мали обличчя, тіла, які лише вона

могла бачити. Вони були людьми, які прийшли з інших світів, вони розмовляли з нею й ніколи не залишали її саму. Її дитинство було дуже веселим — вона гралася не лише з іншими дітьми, а й зі своїми невидимими друзями, вміла добре заховатися, змінювала свій голос і могла налякати кого завгодно. У ті часи мати висловлювала радість, що вони живуть у країні катарів — «якби тут жили католики, тебе давно спалили б живцем», — мала звичай казати вона. Катари не надавали ваги подібним дрібницям — вони вважали, що люди добрі є людьми добрими, погані — поганими, й жодна сила у Всесвіті не може цього змінити.

Але прийшли французи, заявивши, що не існує країни катарів. І з восьми років вона не знала нічого іншого, крім війни.

Війна подарувала їй велику радість — чоловіка, якого священнослужителі катарів найняли десь у далеких краях, бо самі вони ніколи не бралися за зброю. Але вона принесла їй і великий страх — страх бути спаленою живцем, бо католики підходили все ближче до їхнього села. Вона стала боятися своїх невидимих друзів, і вони зникли з її життя. Але залишилися Голоси. Вони й далі остерігали її, розповідаючи про те, що має відбутися, і радили, як їй бути. Але їй не дуже подобалася їхня дружба, бо вони знали надто багато, й тоді один із Голосів навчив її застосовувати фокус зі священним деревом. І після того як проти катарів був проголошений хрестовий похід і французькі католики стали вигравати битву за битвою, вона більше не чула Голосів.

Проте сьогодні вона вже не мала снаги думати про дерево. І Голоси заговорили до неї знову, й це її більше не дратувало. Навпаки, вона потребувала їх; вони вкажуть їй дорогу, після того як вона помре.

— Не переживай за мене, Тальбо. Я не боюся смерти, — сказала вона.

Вони піднялися на мур. Холодний вітер не вщухав, і Тальбо загорнувся у плащ. Лоні більше не відчувала холоду. Вона подивилася на вогні міста на обрії та на вогні військового табору, що розташувався біля підніжжя гір. Майже по всій долині горіли багаття. Французькі солдати чекали остаточного розв'язання своєї проблеми.

Вони почули десь унизу звуки сопілки. Кілька голосів їй підспівували.

— Це солдати, — сказав Тальбо. — Вони знають, що можуть померти в будь-яку мить, а тому життя для них — завжди велике свято.

Лоні зненацька опанувало палке бажання жити. Голоси розповідали їй, що Тальбо матиме інших жінок, матиме дітей і забагатіє на грабунках міст. «Але нікого він не кохатиме так, як кохав тебе, бо ти його частина назавжди», — казали їй Голоси.

Протягом якогось часу вони, обнявшись, дивилися на краєвид унизу, слухаючи спів солдатів. Лоні відчувала, що ці гори були сценою інших війн у далекому минулому, такому далекому, що навіть Голоси не могли його пригадати.

— Ми вічні, Тальбо. Голоси розповіли мені про це ще тоді, коли я могла бачити їхні тіла та їхні обличчя.

Тальбо знав про Дар своєї дружини. Але вона дуже давно не торкалася цієї теми. Можливо, тепер вона марить.

— Але навіть так, жодне життя не схоже на інші. І може бути, що ми більш ніколи не зустрінемося. Тому знай, що я кохала тебе протягом усього свого життя. Я кохала тебе ще до того, як ми познайомилися. Ти — частина мене.

Я помру. А що завтра можна померти з тим самим успіхом, як і в будь-який інший день, то мені хотілося б померти разом зі священниками. Я ніколи не розуміла того, як вони собі уявляють світ, але вони завжди мене розуміли. Я хочу провести їх до іншого життя. Можливо, з мене вийде непоганий провідник, адже мені вже доводилося бувати в інших світах.

Лоні подумала про іронію своєї долі. Вона боялася Голосів, бо вони могли спрямувати її на дорогу до вогнища. А проте вогнище було на її дорозі, й вона не могла його обминути.

Тальбо подивився на дружину. Її очі почали втрачати блиск, але вона ще зберегла той чар, який так вразив його, коли він познайомився з нею. Він ніколи не розповідав їй про деякі речі — про жінок, що діставалися йому як приз за виграні битви, про жінок, яких він зустрічав, мандруючи світом, про жінок, які сподівалися, що одного дня він до них повернеться. Він не розповідав їй про це, бо був переконаний: вона все

знає і все йому прощає, бо вона його велика Любов, велика любов, яка вивищується над усіма речами та подіями цього світу.

Але були й інші речі, про які він їй нічого не розповів і про які, можливо, вона так ніколи й не довідається. Що саме вона, зі своїм коханням і своєю веселістю, допомогла йому знову віднайти сенс життя. Що саме любов до цієї жінки спонукала його вирушати мало не на край світу, бо йому хотілося заробити досить грошей, щоб купити маєток і жити з нею в мирі до кінця своїх днів. Він ставився з величезною довірою і пошаною до цієї тендітної жінки, чия душа тепер згасала, й любов до неї допомагала йому воювати доблесно, бо він знав, що після битви зможе забути про жахіття війни на її грудях. Лише на її грудях, хоч у світі жінок вистачало. Лише на її грудях міг він склепити очі й заснути, як малий хлопчисько.

— Підди поклич священика, Тальбо, — сказала вона. — Я хочу прийняти хрещення.

Тальбо на мить завагався, бо тільки воїни могли обирати, як їм померти. Але жінка, яка була біля нього, віддавала своє життя за любов — то, може, любов для неї була такою собі невідомою формою війни?

Він підвівся і став спускатися сходами з муру. Лоні спробувала зосередити свою увагу на музиці, яка долинала знизу й могла полегшити їй смерть. А тим часом Голоси не змовкали.

«Кожна жінка у своєму житті може використати лише Чотири Кільця Одкровення. Ти використала лиш одне, й твій вибір був хибним», — сказали Голоси.

Лоні подивилася на свої пальці. Вони були зранені, з брудними нігтями. Ніякого кільця на них не було. Голоси засміялися.

«Ти ж знаєш, про що ми говоримо, — сказали вони. — Ми говоримо про кільце діви, кільце святої, кільце мучениці, кільце відьми».

Лоні знала у глибині душі, про що сказали їй Голоси. Але вона все забула. Хоча знала про це дуже давно, ще в ті часи, коли люди вдягалися зовсім

інакше й дивилися на світ зовсім по-іншому. У ті часи вона мала інше ім'я й говорила іншою мовою.

«Це ті чотири способи, якими жінка поєднує себе з Усесвітом, — сказали Голоси, ніби для неї було важливо пам'ятати про такі давні речі. — Діва володіє могутністю чоловіка й жінки. Вона приречена на Самотність, але Самотність розкриває їй свої таємниці. Діва мусить платити таку ціну — вона нікого не потребує, вона спалює себе любов'ю до всіх і через Самотність відкриває мудрість світу».

Лоні не відривала погляду від військового табору внизу. Атож, їй це було відомо.

«А Мучениця, — провадили Голоси, — Мучениця володіє могутністю тих, кому біль і страждання не можуть завдати шкоди. Вона віддається, страждає і через Жертву відкриває мудрість світу».

Лоні знову подивилася на свої руки. Там, на одному з пальців, невидимим сяйвом світилося кільце Мучениці.

«Ти могла б обрати відкриття Святої, хоч це й не твоє кільце, — сказали їй Голоси. — Свята володіє мужністю тих, для кого віддавати — єдиний спосіб приймати. Такі, як вона, схожі на колодязі без дна, звідки всі можуть пити, скільки їм треба. А якщо вода в її колодязі вичерпується, то Свята віддає свою кров, щоб люди ніколи не припиняли пити. Віддаючи себе, Свята відкриває мудрість світу».

Голоси замовкли. Лоні почула кроки Тальбо, який підіймався вирубаними в камені сходами. Вона знала, яким мало бути її кільце в цьому житті, адже воно мало бути тим самим, яке вона носила у своїх колишніх життях, коли її називали іншими іменами й вона розмовляла іншими мовами. Для кожної жінки, яка носила її кільце, Мудрість Світу відкривалася через Насолоду.

Але вона не хотіла згадувати про це. Бо кільце Мучениці сяяло, невидиме, на її пальці.

Тальбо був уже зовсім близько. І несподівано, підвівши погляд, щоб подивитися на нього, Лоні помітила, що ніч засяяла якимсь магичним сяйвом, так ніби вже настав день.

«Прокинься», — сказали Голоси.

Але то були інші голоси, яких вона ніколи не чула. Вона відчула, як хтось масажує її лівий зап'ясток.

— Ну ж бо, Брідо, прокинься.

Вона розплющила очі й відразу заплющила їх, бо світло з неба було надто сліпуче. Смерть була якоюсь дивною.

— Розплющуй очі, — наполягала Вікка.

Але їй треба було повернутися до замку. Чоловік, який її кохав, пішов по священика. Вона не могла так від нього втекти. Він був самотній і потребував її.

— Розкажи мені про свій Дар.

Вікка не давала їй часу подумати. Знала, що вона пережила щось надзвичайне, щось набагато сильніше, ніж тоді, коли впадала у транс над картами таро. Та однаково не хотіла дати їй ні хвилини часу. Вікка не розуміла й не шанувала її почуття. Вона хотіла відкрити її Дар — і їй не треба було більше нічого.

— Розкажи мені про свій Дар, — повторила Вікка.

Бріда набрала повні груди повітря, ледве стримуючи гнів. Але діватися було нікуди. Ця жінка не відчепиться від неї, поки вона їй що-небудь не розповість.

— Я була жінкою, закоханою в...

Вікка зненацька затулила їй рот. Потім підхопилася на ноги, якось дивно замахала руками і знову втупила в неї погляд.

— Бог — це слово. Стережися щоразу, коли ти щось кажеш у будь-якій ситуації і в будь-яку мить свого життя.

Бріда не зрозуміла причину такої бурхливої реакції Вікки.

— Бог виявляє Себе в усьому, але слово — один із Його найулюбленіших способів діяти. Бо слово — це думка, перетворена на вібрацію повітря; ти викидаєш у повітря, що тебе оточує, те, що раніше було тільки енергією. Будь дуже обережна з усім, що вилітає з твого рота, — провадила Вікка. — Слово має більшу силу, ніж багато ритуалів.

Бріда й далі нічого не розуміла. Вона не знала іншого способу розповісти про свій досвід, крім як переказати його у словах.

— Коли ти стала розповідати мені про ту жінку, то сказала, що була нею. Але ти не була нею. Ти була її частиною. Інші жінки можуть мати ту саму пам'ять, що й ти.

Бріда почула себе обкраденою. Та жінка була сильною, й вона не хотіла ділити її ні з ким. Тим більше, що вона мала Тальбо.

— Розкажи мені про свій Дар, — знову повторила своє запитання Вікка.

Вона не могла дозволити, щоб дівчина була за-сліплена й приголомшена своїм досвідом. Подорожі в часі створювали чимало проблем.

— Я багато про що маю розповісти. І розповісти саме вам, бо ніхто інший мені не повірить. Вислухайте мене, будь ласка, — попросила Бріда.

Вона почала розповідати про все, від тієї миті, коли відчула, як холодні краплі дощу падають їй на обличчя. Вона мала нагоду й не хотіла її втратити — нагоду поговорити з людиною, яка могла повірити в надзвичайне. Вона знала, що більше ніхто не вислухає її з такою увагою, бо люди бояться визнати, як просякнуте магією їхнє життя. Вони звикли до своїх домівок, до своєї праці, до своїх сподівань, і якби хтось почав їх переконувати, що можлива подорож у часі, що існують собори, які зависають у космосі, карти таро, що розповідають історії, люди, які мандрують крізь темну ніч, то ті, хто слухав би такі розповіді, почували б себе обкраденими життям, бо вони нічого такого не пережили, їхнє життя завжди було однаковим, їхні дні були однаковими, ночі — однаковими, суботи й неділі — однаковими.

Тому Бріда просто не могла не скористатися з такої нагоди: якщо слово — Бог, то нехай тоді повітря навколо неї наповниться словами, що розкажуть, як вона помандрувала в минуле і як добре вона пам'ятає кожну подробицю з тієї своєї подорожі, так ніби все це сталося щойно тепер, так ніби воно відбувалося тут, у лісі. Тож коли набагато пізніше ко-

мусь пощастить переконати її в тому, що нічого цього не було, коли час і простір примусять її саму засумніватися в усьому, коли — нарешті — вона сама дійде висновку, що все нею пережите сьогодні, було ілюзією, слова, які вона промовить сьогодні тут, у лісі, ще бринітимуть у повітрі й принаймні одна особа, особа, для якої магія становить невід'ємну частину життя, знатиме, що це відбулося насправді.

Вона описала замок, священнослужителів у чорних сутанах із жовтими хрестами, долину з розпаленими багаттями, чоловіка, чиї думки вона могла розгадати. Вікка слухала її терпляче, проте виявила цікавість лише тоді, коли вона розповіла про голоси, які звучали в голові Лоні. Тут вона кілька разів урвала її, запитуючи, чи ті голоси були чоловічими, чи жіночими (вони були такими й такими), чи в них чутно було якісь емоції, як агресія або втішання (ні, вони були цілком позбавлені емоцій), і чи могла вона розбудити ті голоси завжди, коли їй хотілося (вона не знала, в неї не було часу, щоб це з'ясувати).

— Гаразд, нам пора повертатися, — сказала Вікка, скидаючи свій плащ-бурнус і знову запхавши його до сумки.

Бріда була розчарована. Вона сподівалася на похвалу. Або принаймні на якесь пояснення. Але Вікка повелася достоту так, як часто поводяться лікарі, коли прослуховують пацієнта з незворушним виразом обличчя, більше зацікавлені в тому, щоб занотувати симптоми, аніж у тому, щоб зрозуміти спричинені ними біль і страждання.

Вони здійснили довгу подорож, добираючись до міста. Але щоразу, коли Бріда починала розмову на свою тему, Вікка виявляла особливу зацікавленість зростанням вартості життя, транспортними заторами у другій половині дня і тими труднощами, які створював управитель її будинку.

Лише тоді, коли вони знову сіли у свої крісла, Вікка сказала кілька слів про пережитий Брідою досвід.

— Хочу сказати тобі одну річ, — мовила вона. — Не намагайся пояснювати свої емоції. Переживай їх напружено і зберігай те, що тобі випало відчутти, як дар Божий. А якщо тобі стане зовсім важко витримувати світ, де жити важливіше, ніж розуміти, тоді відмовся від магії. Найліпший спосіб зруйнувати міст між видимим і невидимим — це намагатися пояснити свої емоції.

Її емоції були, наче дикі коні, і Бріда знала, що раціональний розум ніколи не зможе приборкати їх цілком. Колись вона мала коханого, який покинув її з невідомих причин. Бріда кілька місяців не виходила з дому, подумки відкриваючи сотні вад, тисячі незручностей у їхніх колишніх стосунках. Але щоранку вона прокидалася й думала про нього, і знала, що якби він зателефонував, то відразу погодилася б на зустріч.

На кухні загавкав собака. Бріда знала: це сигнал, що її візит закінчується.

— Ми ж навіть не поговорили! — благально вигукнула вона. — Дозвольте поставити бодай два запитання.

Вікка підвелася на ноги. Ця дівчина завжди примудрялася ставити найважливіші запитання, перед тим як піти.

— Мені хотілося б знати, чи ті священики, яких я бачила, існували насправді.

— Ми переживаємо дивовижний досвід, а менш як через дві години по тому намагаємося переконати себе самих, що він був продуктом нашої уяви, — сказала Вікка, підходячи до полиці.

Бріда згадала, як вона думала в лісі про людей, що бояться всього дивовижного та надзвичайного. І їй стало соромно за себе.

Вікка повернулася з книжкою в руках.

— Катари, або досконалі, були священнослужителями церкви, створеної на півдні Франції, у кінці дванадцятого сторіччя. Вони вірили в перевтілення, а також в абсолютне Добро й абсолютне Зло. Світ для них був поділений між обраними й пропашими. Вони не бачили сенсу в тому, щоб наvertати когось на свою віру.

Байдужість, із якою катари ставилися до земних цінностей, сприяла тому, що феодалські сеньйори провінції Лангедок ставилися до них прихильно й

приєднувалися до їхньої церкви; їм більше не треба було платити великі податки, якими католицька церква обкладала їх у ту історичну добу. Разом із тим, позаяк поділ на людей добрих і людей поганих був здійснений ще до їхнього народження, катари вельми толерантно ставилися до сексу — а головне, до жінки. Вони ставили суворі вимоги лише до тих, хто висвячувався у священнослужителі.

Усе йшло добре доти, доки рух катарів не поширився на багато міст. Католицька церква відчула загрозу й оголосила хрестовий похід проти еретиків. Протягом сорока років між катарами й католиками відбувалися криваві битви, але збройні сили підтримуваної законом релігії за допомогою кількох чужоземних держав зрештою спромоглися взяти і зруйнувати всі міста, які прихилилися до нової релігії. Трималася лише фортеця Монсегюр, у Піренеях, де катари чинили опір доти, доки не було відкрито стежку, по якій їм доставляли припаси. Одного ранку в березні 1244 року, після падіння замку двісті двадцять катарів, співаючи, кинулися у величезне вогнище, розкладене біля підніжжя скелі, на якій стояв замок.

Вікка проказала все це, тримаючи в руках закриту книжку. Тільки тоді, коли завершила розповідь, розгорнула її й показала Бріді фотографію.

Бріда подивилася на світлину. То були руїни з баштою, від якої залишилися самі уламки, але мури вціліли. Вона побачила внутрішній двір, сходи, що ними підіймалися Лоні й Тальбо, скелю, до якої був притулений мур, і башту.

— Ти сказала, що хочеш поставити мені ще одне запитання.

Це запитання вже не здавалося їй таким важливим. Думки у Бріди змішалися. Їй довелося докласти

певних зусиль, аби згадати, що саме хотіла вона з'ясувати у Вікки.

— Мені хотілося б знати, чому ви марнуєте час на мене. Звідки у вас бажання навчати мене.

— Бо так велить Традиція, — відповіла Вікка. — Ти мало змінилася у процесі послідовних перевтілень. Ти належиш до того самого типу людей, до якого належимо я та мої друзі. Ми ті, кому доручено передавати Традицію Місяця.

Ти — відьма.

Бріда майже не слухала, що їй каже Вікка. Їй навіть не спало на думку, що треба призначити нову зустріч: їй хотілося якнайшвидше піти звідси, знову побачити речі, які оточували її в її знайомому світі — пляму вологи на стіні, пачку сигарет, що впала на підлогу, кілька листів, які вона забула взяти на столі консьєржа.

«Адже завтра в мене робота», — подумала вона, раптово згадавши про розпорядок свого трудового тижня.

Їдучи додому, вона подумки зробила кілька розрахунків щодо експорту, який здійснювала її фірма на минулому тижні і, як їй здалося, винайшла спосіб спростити певні процеси за письмовим столом. Вона була дуже задоволена з себе: шефові могла сподобатися її ідея, і хто знає, чи не захоче він підвищити їй платню.

Приїхавши додому, вона повечеряла, трохи подивилася телевізор. Потім записала на папір свої розрахунки щодо експортних перевезень. І, геть виснажена, впала на ліжко.

Розрахунки експортних перевезень були чимось надто важливим у її житті. Вона повинна приділяти головну увагу тому, за що їй платять гроші.

Решта для неї не існує. Решта — обман.

Протягом цілого тижня Бріда щодня прокидалася в призначений час і з великою відданістю та старанністю трудилася у своїй експортній фірмі, отримуючи заслужені слова похвали від шефа. Вона не пропускала жодної лекції в університеті, купувала в кіосках мало не всі газети та журнали й перечитувала їх від першої до останньої сторінки. Від себе вона вимагала лише одного — не думати. Коли, попри власну хіть, вона згадувала, що познайомилася з Магом у лісі і з відьмою в місті, то іспити в наступному семестрі, до яких треба було ретельно підготуватися, або дошкульна репліка однієї з подруг на адресу другої допомагали їй стерти ці спогади.

Так вона дожила до п'ятниці, коли її коханий прийшов зустрітися з нею на виході з університету, щоб повести її в кіно. Потім вони пішли в бар, до

якого мали звичай ходити, поговорили про фільм, про друзів і про те, що сталося з кожним із них на службі. Зустрілися з друзями, що поверталися з якоїсь вечірки й повечеряли з ними, дякуючи Богові за те, що в Дубліні завжди можна о будь-якій годині знайти відкритий ресторан.

О другій годині ночі друзі попрощалися з ними, й вони пішли ночувати до її помешкання. Коли прийшли, вона поставила програвати диск «Айрон Батерфляй»* і зробила подвійне віскі для кожного. Вони мовчки сиділи, обнявшись, на канапі, й він неухважно гладив її волосся, а потім почав пестити груди.

— Це був божевільний тиждень, — несподівано сказала вона. — Я працювала не зупиняючись, підготувалася до всіх іспитів і купила все, що мені треба.

Музика замовкла. Вона пішла, щоб поставити інший диск.

— Пам'ятаєш дверцята буфета на кухні, які в мене не зачинялися? Нарешті я знайшла час, щоб викликати майстра й полагодити їх. А ще мені довелося кілька разів сходити до банку. Одного разу, щоб одержати гроші, які мені надіслав тато, другого — щоб здати чеки від моєї фірми, і третього...

Лоренс зміряв її пильним поглядом.

— Чого ти так на мене дивишся? — запитала вона. У тоні її голосу прозвучала майже ворожість. Цей чоловік навпроти, завжди такий спокійний, завжди він дивиться, неспроможний сказати нічого розумного, це якась абсурдна ситуація, та й годі. Він не потрібен їй. Їй ніхто не потрібен. — Чого витріщився? — сердито повторила вона.

* Iron Butterfly (Залізний метелик) — популярний американський рок-гурт «важкого металу» (утворений 1966 р.).

Але він нічого їй не сказав. Лише підвівся теж і дуже лагідно знову посадив її на канапу.

— Ти ніколи не слухаєш, що я тобі кажу, — промовила Бріда, збита з пантелику.

Лоренс обняв її й пригорнув до себе.

— Розкажи мені все, — з ніжністю в голосі попросив він. — Я спроможний вислухати тебе і з пошаною поставитися до твого рішення. Нехай ти мені навіть скажеш, що покохала іншого чоловіка. Нехай навіть попросиш, щоб ми ніколи більше не зустрічалися.

Ми з тобою були разом уже протягом якогось часу. Проте я досі тебе не знаю, не знаю, яка ти є. Проте я знаю, яка ти не є. А ти не була такою, як ти є, протягом усього сьогоднішнього вечора.

Бріді хотілося заплакати. Проте вона пролила вже досить сліз протягом своїх темних ночей, над картами Таро, які розповідали їй свою історію, у зачарованих лісах. Її емоції були, мов дикі коні — й настав час нарешті випустити їх на волю.

Вона сіла навпроти нього, пригадавши, що й Маг, і Вікка надавали перевагу саме такій позиції. Потім, не зупиняючись, розповіла йому про все, що відбулося з нею після її зустрічі з Магом у лісі. Лоренс слухав у цілковитій тиші. Коли вона розповіла йому про фотографію, Лоренс запитав, чи на одному зі своїх курсів вона вже чула якусь інформацію про катарів.

— Знаю, ти не повірив жодному слову з того, що я тобі розповіла, — сказала вона. — Ти думаєш, ішлося про мою підсвідомість, і я просто пригадала те, що вже знала. Ні, Лоренсе, я ніколи не чула раніш про катарів. Але я знаю, ти маєш пояснення для всього на світі.

Рука їй тремтіла, й вона не могла опанувати себе. Лоренс підвівся, взяв аркуш паперу й пробив у ньо-

му дві дірки — на відстані двадцяти сантиметрів одна від одної. Потім поставив аркуш на стіл, прихиливши його до пляшки з віскі, щоб він стояв вертикально.

Тоді пішов на кухню і знайшов там корок. Сів за стіл і пляшкою відіпхнув аркуш на його протилежний край, а корок поклав перед ним.

— Підійди-но сюди, — сказав він.

Бріда підвелася на ноги. Вона намагалася заховати від нього свої тремтячі руки, але він не звернув на них найменшої уваги.

— Уявімо собі, що цей корок — електрон, одна з тих елементарних частинок, які складають атом. Ти мені розумієш?

Вона кивнула головою, що так, розуміє.

— Тоді слухай уважно. Якби я мав тут один із тих надзвичайно складних апаратів, які дозволяють «вистрілювати електроном», і якби я вистрелив ним у напрямку цього аркуша, то він би пройшов крізь обидві дірки водночас, розумієш? Причому він пройшов би крізь обидві дірки, не розділившись надвоє.

— Не вірю, — сказала вона. — Це неможливо.

Лоренс узяв аркуш, зібгав його й кинув до сміттєвого кошика. Потім відніс корок туди, звідки його взяв — він був людиною надзвичайно акуратною й організованою.

— Можеш не вірити, але це правда. Усі вчені знають про таке явище, хоч і не можуть його пояснити. Так і я не вірю в те, що ти мені розповіла. Але знаю, це правда.

Руки Бріди досі тремтіли. Але вона не плакала і не втрачала самовладання. Звернула увагу на те, що сп'яніння від випитого віскі цілком розвіялося. Дивовижна ясність панувала в її свідомості.

— І що роблять учені, коли зустрічаються з такими таємницями у своїй науці?

— Вони входять у Темну Ніч, якщо дозволиш мені скористатися терміном, який ти мені підказала. Ми знаємо, що таємниця ніколи нас не покине — тож ми повинні навчитися приймати її і жити з нею.

Думаю, з такими явищами нам доводиться зустрічатися в багатьох ситуаціях нашого життя. Мати, яка виховує сина, нерідко відчуває, що їй доводиться пірнати в Темну Ніч. Так само почуває себе іммігрант, що надовго розлучається з батьківщиною в пошуках роботи та грошей. Усі вони вірять у те, що їхні зусилля будуть винагороджені, й одного дня вони зрозуміють, що відбувалося з ними на їхній дорозі — хоч тоді воно здавалося страшним і незрозумілим.

Не пояснення штовхають нас уперед, а наше бажання не зупинятися на половині дороги.

Несподівано Бріда відчула неймовірну втому. Їй треба було поспати. Сон був єдиним магічним царством, у яке вона могла тепер увійти.

У ту ніч вона бачила дуже приємний сон, моря й острови, покриті лісом. Прокинулася рано-вранці й була задоволена, побачивши, що Лоренс спить поруч із нею. Підвелася з ліжка й підійшла до вікна подивитися на сонний Дублін.

Згадала про свого батька, який завжди підводив її до вікна, коли вона прокидалася, чимось налякана. Цей спогад привів за собою ще одну сцену з її дитинства.

Вона була на пляжі з батьком, і він попросив її піти з'ясувати, чи вода не холодна. Вона мала тоді п'ять років і була рада, що зможе чимось допомогти; підійшла до води й занурила в неї ніжки.

— Я намочила ноги, вода холодна, — сказала вона батькові.

Батько взяв її на руки, поніс до моря й, не попередивши, вкинув у воду. Спочатку вона злякалася, але потім була задоволена з цього жарту.

- Ну як вода? — запитав батько.
- Дуже приємна, — відповіла вона.
- Віднині запам'ятай: коли ти захочеш довідатися про щось, то мусиш поринути в це по шию.

Тоді вона швидко забула про ту науку. Тепер, у свої двадцять із лишком років, вона уже встигла дуже багато чим зацікавитися, але забувала про кожне своє захоплення майже відразу після того, як за нього хапалася. Вона не боялася труднощів, але її лякала необхідність обрати собі якийсь певний шлях.

Обрати якийсь шлях означало покинути інші. Вона мала прожити ще ціле життя і завжди думала, що в майбутньому може пожалкувати за тим, чим могла б зайнятися тепер.

«Я боюся чимось себе зв'язати», — думала вона. Їй хотілося пройти всі можливі дороги, але вона ризикувала не пройти жодної.

Навіть у найважливішому, що є в житті, в коханні, вона не наважувалася дійти до кінця; після першого розчарування вона вже не віддавалася цілком жодному зі своїх нових почуттів. Вона боялася страждань, втрати, неминучої розлуки. Безперечно, такі небезпеки завжди чатують на дорозі кохання, і єдиний спосіб уникнути їх — не йти цією дорогою. Щоб не мучитися, не слід кохати.

Те саме можна сказати й про життя. Щоб не помічати його прикостей, не варт дивитися на нього надто пильно.

«Жити дуже й дуже нелегко».

Треба ризикувати, обирати певні дороги й уникати інших. Вона згадала, як Вікка розповідала їй про людей, які виходять на ту або ту дорогу лише для того, щоб переконатися: вона не для них. Але це не найгірше. Найгірше — обрати й потім усе життя сум-

ніватися, чи ти обрала правильно. Жодна людина неспроможна зробити свій вибір без страху.

А проте життя є таким. Життя — Темна Ніч, і ніхто не може втекти від Темної Ночі, навіть якщо не ухвалюватиме ніякого рішення, навіть якщо не набересться мужності змінити нехай там що. Бо не прийняти жодного рішення — це також рішення, також зміна. Причому таке рішення й така зміна, які позбавлять тебе можливості знайти скарби, заховані в Темній Ночі.

Лоренс, певно, мав рацію. У кінці ми сміятимемося з тих страхів, від яких тремтіли на початку. Так само як вона тепер сміялася з гадюк і скорпіонів, що ввижалися їй у лісі. У своєму розпачі вона тоді забула, що святий заступник Ірландії, святий Патрик, повиганяв із країни всіх змій.

— Як добре, що ти існуєш, Лоренсе, — сказала вона дуже тихо, боячись, щоб він не почув.

Вона повернулася в ліжку і майже відразу поринула в сон. Але спочатку пригадала ще одну історію зі своїм батьком. Була неділя, й вони обідали в домі бабусі, де зібралася вся родина. Їй було вже чотирнадцять років, і вона заявила, що не робитиме уроків для школи, бо все, за що вона береться, закінчується невдачею.

— А може, саме твої невдачі тебе чогось навчать, — сказав їй батько.

Але Бріда затялася на своєму; вона обрала собі не ту дорогу, й нічого тепер у неї не вийде.

Батько взяв її за руку, й вони вийшли до вітальні, де бабуся мала звичай дивитися телевизор. Там стояв на підлозі дуже великий старовинний годинник, який не йшов уже багато років, бо йому бракувало деталей.

— У світі не існує нічого абсолютно помилкового, дочко, — сказав її батько, дивлячись на годинник. — Навіть зламаний годинник показує правильний час двічі на добу.

Вона йшла протягом якогось часу через ліс, перш ніж зустрілася з Магом. Він сидів на скелі, зовсім недалеко від вершини, дивлячись на долину й гори, які височіли на заході. Місцевість була надзвичайно гарною, і Бріда пригадала, що духи віддають перевагу саме таким місцям.

— Можливо, Бог — це тільки Бог краси? — сказала вона, коли підійшла зовсім близько. — І нащо тоді потрібні на цьому світі негарні люди та негарні краєвиди?

Маг нічого не відповів. Схоже, поява Бріди його зовсім не зацікавила.

— Можливо, ви вже не пам'ятаєте, хто я. Я була тут два місяці тому. І залишилася на всю ніч, самотна в лісі. Й пообіцяла собі, що повернуся тільки тоді, коли знайду свій шлях.

Я познайомилася з жінкою, яку звать Вікка.

Маг моргнув, але він знав, що дівчина нічого не помітила. І він посміявся в душі з великої іронії долі.

— Вікка мені сказала, що я відьма.

— Але ж ти не повірила їй?

Це були перші слова, які промовив до неї Маг, відколи вона підійшла. Бріда зраділа, що він її слухав. Раніше вона не була переконана в цьому.

— Повірила, — сказала вона. — І повірила у Традицію Місяця. Але я знаю, що Традиція Сонця мені теж допомогла, коли примусила мене зрозуміти Темну Ніч. Тому я знову тут.

— Тоді сядь і помилуйся видовищем призахідного сонця, — сказав Маг.

— Я не хочу знову залишитися сама-одна в лісі, — відповіла вона. — Коли я була тут останнього разу..

Маг урвав її.

— Не кажи так. Бог перебуває у словах.

Вікка сказала їй те саме.

— А що я сказала не так?

— Коли ти кажеш «останнього», то він і справді може стати останнім. А насправді ти хотіла сказати: «Коли я недавно тут була...»

Бріда стривожилася. Віднині вона муситиме пильно стежити за кожним своїм словом. Вона вирішила сісти й зробити те, що звелів їй Маг, — помилуватися призахідним сонцем.

Спостерігаючи, як заходить сонце, вона, проте, нервувала. До того, як почне сутеніти, залишалося близько години, а Бріда мала ще багато чого сказати Магові й багато про що його запитати. Щоразу, коли вона зупинялася й щось споглядала, їй змагало відчуття того, що вона марнує дорогоцінний час свого життя, переставши діяти та спілкуватися з людьми; вона

могла б використовувати свій час набагато ліпше, їй ще треба багато чого навчитися. А проте, мірою того як сонце наближалось до обрію, а його промені забарвлювали хмари в золотий та рожевий колір, Бріду починало наповнювати відчуття, що вона жила й трудилася тільки для того, щоб одного дня мати змогу сісти й помилуватися тим, як заходить сонце.

— Ти вмєєш молитися? — запитав її Маг через певний час.

Звісно, Бріда вмєєла молитися. Будь-яка людина у світі вмєє молитися.

— У такому разі, коли сонце доторкнеться до обрію, помолися. Традиція Сонця навчає, що люди спілкуються з Богом тільки через молитву. Молитва, слова якої йдуть від душі, набагато могутніша за будь-який ритуал.

— Я не зможу зараз помолитися, бо в моїй душі панує тиша, — відповіла Бріда.

Маг засміявся.

— Лише в душах великих просвітлених панує тиша.

— Але чому я не вмєєю молитися душею?

— Бо тобі бракує смирення, щоб її вислухати і з'ясувати, чого вона хоче. Тобі соромно вислухати прохання своєї душі. І ти боїшся звернутися з цими проханнями до Бога, бо думаєш, що Він не має часу на такі дрібниці.

Вона милувалася призахідним сонцем, а поруч сидів мудрець. Проте завжди, коли їй випадали в житті такі хвилини, її змагало відчуття, що вона не заслуговує на це.

— Атож, я вважаю себе не гідною. Вважаю, що на духовний пошук спроможні лише люди, набагато кращі, ніж я.

— Цим людям — якщо вони справді існують — не треба нічого шукати. Вони самі є втіленням духу. Духовний пошук призначений для таких людей, як ми.

«Як ми», сказав він. А тим часом він був далеко попереду неї.

— Бог перебуває у високості, так стверджує як Традиція Сонця, так і Традиція Місяця, — сказала Бріда, маючи на увазі, що Традиція одна й лише навчає вона по-різному. — Отже, навчіть мене, будь ласка, молитися.

Маг обернувся прямо до сонця й заплющив очі.

— Ми людські створіння, й ми не знаємо, чого ми варті, Господи. Даруй нам смирення попросити в Тебе, чого нам треба, Господи, бо жодне бажання не є марним і жодне прохання — пустим. Кожен знає, що потрібно для його душі; даруй нам мужність дивитися на свої бажання як на ті, які виходять із джерела Твоєї одвічної Мудрості. Лише збагнувши свої бажання, ми зрозуміємо, хто ми такі, Господи. Амінь.

— А тепер твоя черга, — сказав Маг.

— Господи, допоможи мені зрозуміти все те добре, що відбувається зі мною в житті, й поясни, чому я на це заслуговую. Допоможи мені зрозуміти, що сила, яка штовхає мене на пошук Твоєї істини, це та сама сила, яка надихала святих, і що сумніви, які я переживаю, це ті самі сумніви, що змагали святих, і що слабкість, яку я відчуваю, це та сама слабкість, яку відчували святі. Допоможи мені, Господи, наповнитися смиренням і зрозуміти, що я нічим не відрізняюся від інших людей. Амінь.

Вони сиділи мовчки, спостерігаючи, як заходить сонце, доки його останній промінь не згас у хмарах. Їхні душі молилися, зверталися до Бога з проханнями й дякували Йому за те, що вони разом.

— Ходімо до сільського шинку, — сказав Маг.

Бріда взулася, й вони стали спускатися з гори. Бріда знову й знову згадувала, як вона вперше прийшла в цей ліс, щоб зустрітися з ним. Вона пообіцяла собі, що розповість про цю історію лише в разі крайньої потреби й лише один раз у своєму житті. А переконувати себе саму їй не було потреби.

Маг дивився на дівчину, яка спускалася з гори попереду нього, намагаючись показати, що вологий ґрунт та камінці не становлять для неї проблем, а проте спотикаючись на кожному кроці. Його серце трохи розвеселилося, але відразу ж наповнилося сторожкою обачністю.

Бо він знав: іноді благословення Божі залітають до нас, розбиваючи на дрібні скалки всі віконні шибки.

Як добре, що Бріда поруч із ним, думав Маг, поки вони спускалися з гори. Він також був звичайною людиною, яка нічим не відрізнялася від інших людей, з тими самими слабкостями, з тими самими чеснотами — і до сьогодні він ще не звик до своєї ролі Наставника. На початку, коли люди з усіх куточків Ірландії стали приходити в цей ліс, щоб прилучитися до його науки, він розповідав їм про Традицію Сонця і радив їм звернути пильну увагу на все, що їх оточувало. Саме в навколишньому середовищі зберігається мудрість Бога, й усі спроможні зрозуміти її через досить прості ритуали. Спосіб навчання через Традицію Сонця апостол описав уже дві тисячі років тому: «І був я серед вас слабким і боязким, наповнений великим страхом; моє слово і моя молитва виражали себе не в пропо-

відях, наповнених мудрістю, а в розповіді про Святого Духа та Його силу, щоб ви будували свою віру не на людській мудрості, а на силі Божій».

Але люди, здавалося, були неспроможні зрозуміти те, що він розповідав їм про Традицію Сонця, й переживали розчарування, адже він був людиною, яка нічим не відрізнялася від інших людей.

Він казав, що ні, він Наставник і повинен навчити кожного знаходити власні засоби для опанування Мудрості. Але вони хотіли від нього значно більшого — їм був потрібен провідник. Вони не розуміли Темну Ніч, не розуміли, що кожен провідник, який би взявся провести їх крізь Темну Ніч, освітлюватиме своїм ліхтарем лише те, що йому самому захочеться побачити. І якщо цей ліхтар раптом погасне, то люди заблукають, бо не знатимуть дороги для повернення назад.

Але їм потрібен був провідник. А якщо він хотів бути добрим Наставником, то не міг не брати до уваги потреби тих, хто приходив до нього навчатися.

І тоді він наповнив свою науку повчаннями не потрібними, але переконливими та яскравими, щоб усі були спроможні зрозуміти та прийняти їх. І цей метод дав свої результати. Люди засвоювали Традицію Сонця, й коли до них доходило, що багато подробиць, про які розповідав їм Маг, були абсолютно зайвими, вони сміялися самі з себе. І Маг був дуже задоволений, бо нарешті він навчився навчати.

Але Бріда виявилася не такою. Її молитва зворушила і схвилювала Мага, вона глибоко проникла в його душу. Вона змогла зрозуміти, що жодне людське створіння, яке топче або топтало ряст на цій планеті, нічим не відрізнялося й не відрізняється від інших.

Мало людей могли б сказати на повен голос, що великі Наставники минулого були наділені тими самими перевагами й тими самими вадами, що й інші люди, і що це анітрохи не впливало на їхню спроможність шукати Бога. Вважати себе гіршим за інших — один із найруйнівніших виявів гордині, один із найнепривабливіших способів підкреслювати свою особливість.

Коли вони прийшли до шинку, Маг замовив дві порції віскі.

— Погляньте на цих людей, — сказала Бріда. — Вони, певно, приходять сюди щовечора. Певно, завжди роблять одне й те саме.

Маг уже не був такий переконаний у тому, що Бріда справді вважала себе нічим не відмінною від інших людей.

— Ти звертаєш на людей забагато уваги, — сказав він. — Вони не більш як віддзеркалення самої тебе.

— Я знаю. Я була відкрила, що́ приносить мені радість, а що́ — смуток. Але потім усвідомила: цей погляд на життя треба змінити. Проте змінити свої погляди не так легко.

— І що ж навіяло тобі думку про необхідність змінити погляд на життя?

— Кохання. Я знайшла чоловіка, який мене доповнює. Три дні тому він мені показав, що його світ теж наповнений таємницями. Отже, я тепер не сама.

Маг залишився незворушним. Але йому згадалися благословення Божі, що розбивають шибки вікон на дрібні скалки.

— Ти його кохаєш?

— Я відкрила, що можу кохати його ще сильніше. Якщо я більше нічого й не навчуся на цій дорозі, то одну важливу науку я вже здобула: необхідно ризикувати.

Він мріяв про щасливий вечір, коли вони поверталися з лісу. Мріяв дати їй зрозуміти, як вона йому потрібна, дати зрозуміти, що він такий самий чоловік, як і інші, і стомився від своєї самоти. Але їй були потрібні від нього лише відповіді на її запитання.

— Я відчуваю щось дивне в повітрі, — сказала дівчина.

І справді, середовище стало якимсь іншим.

— Це Вісники, — відповів Маг. — Штучно створені демони, а не ті, які вийшли з лівиці Бога, ті, що не приводять нас до світла.

Його очі блищали. В атмосфері справді щось змінилося, й він заговорив про демонів.

— Бог випустив цілий легіон зі Своєї Лівої Руки, щоб нас удосконалити, щоб навчити нас виконувати свою місію, — провадив він. — Але наділив людей спроможністю концентрувати сили темряви і створювати власних демонів.

Саме це він тепер і робив.

— Але ж ми можемо зосередити свої зусилля й на доброму, — сказала дівчина, трохи налякана.

— Ні, не можемо.

Це добре, вона в нього щось запитувала, і її запитання допомагали йому розвіяти. Він не хотів створювати демона. У Традиції Сонця вони називалися Вісниками й могли творити велике добро або велике зло — і лише великим Наставникам було дозволено кликати їх. Він був великим Наставником, але тепер робити цього не хотів — бо сила Вісника була небезпечною, а надто, якщо до неї домішувалося розчарування в коханні.

Бріда була спантеличена відповіддю Мага. Він здався їй якимсь дивним.

— Ми не можемо зосереджувати свої зусилля на Добрі, — провадив він, докладаючи величезних зусиль, щоб устежити за власними словами. — Сила Добра завжди розпорошується, як Світло. Коли ти випромінюєш вібрації Добра, ти облагодіюєш усе людство. Та коли ти концентруєш сили Вісника, то ти облагодіюєш тільки себе саму — або завдаєш шкоди тільки самій собі.

Очі йому блищали. Він підкликав шинкаря й попросив рахунок.

— Ходімо до мене додому, — сказав він. — Я зготую чай, а ти поставиш мені запитання, які вважаєш найважливішими у своєму житті.

Бріда завагалася. Він був чоловік привабливий. Вона теж була жінка приваблива. Вона боялася, що ця ніч може зіпсувати їй науку.

«Я не повинна уникати ризику», — повторила вона, звертаючись до самої себе.

Будинок Мага стояв на певній відстані від села. Бріда звернула увагу на те, що хоч він і дуже відрізнявся від помешкання Вікки, а проте був затишний і добре обставлений. Проте вона не побачила в ньому жодної книжки — тут переважав порожній простір, із кількома меблями.

Спочатку вони пішли на кухню приготувати чай, потім повернулися до вітальні.

— То що тебе сьогодні сюди привело? — запитав Маг.

— Я пообіцяла собі, що повернуся сюди в той день, коли щось знатиму.

— І ти вже знаєш?

— Та дещо знаю. Знаю, що дорога проста, а тому йти по ній набагато важче, аніж я думала. Але я зможу спростити на ній свою душу. А ось і перше запитання. Навіщо ви марнуєте час зі мною?

«Бо ти моя Інша частина», — подумав Маг.

А вголос відповів:

— Бо мені теж іноді хочеться з кимось поговорити.

— Що ви думаєте про ту дорогу, яку я для себе обрала, про дорогу Традиції Місяця?

Маг мусив сказати правду. Хоч йому й хотілося, щоб правда була іншою.

— Це твоя дорога. Вікка мала цілковиту слухність. Ти відьма. І тобі треба шукати в пам'яті часу ту науку, яку нам залишив Бог.

І він не переставав думати, чому життя вчинило з ним так несправедливо, чому він зустрів свою Іншу Частину в жінці, яка спроможна навчатися лише через Традицію Місяця.

— У мене ще одне запитання, — сказала Бріда. Було вже пізно, й вона ризикувала не встигнути на останній автобус. — Я хочу знати на нього відповідь і знаю, що Вікка мені на нього не відповість. Я знаю це, бо вона жінка, схожа на мене — вона завжди буде моєю Наставницею, та у стосунку до цієї теми вона просто не може не бути жінкою. Отож я хотіла б знати, як мені зустріти свою Іншу Частину.

«Вона перед тобою», — подумав Маг.

Але не відповів їй нічого. Пішов у протилежний куток вітальні й погасив світло. Залишив освітленою тільки скульптурну композицію з акрилу, якої Бріда не помітила, коли сюди увійшла. Всередині була вода, й бульбашки в ній то підіймалися, то опускалися, наповнюючи кімнату відблисками червоних і синіх променів.

— Ми вже зустрічаємося з тобою вдруге, — сказав Маг, не відриваючи погляду від освітленої композиції. — Але мені дозволено навчати лише через Традицію Сонця. Традиція Сонця допомагає людям розбу-

джувати в собі одвічну мудрість, якою вони володіють.

— А чи змогла б я знайти свою Іншу Частину через Традицію Сонця?

— Це великий пошук, який людина здійснює на поверхні Землі, — сказав Маг, неусвідомлено повторивши слова Вікки.

«Мабуть, вони навчалися в одного Наставника», — подумала Бріда.

— І Традиція Сонця позначає для всіх людей, які живуть на світі, їхню Іншу Частину блиском в очах.

— Я бачила, як блищать очі в багатьох людей, — сказала Бріда. — Сьогодні ж таки, в шинку, я бачила, як блищали очі у вас. Хіба існують люди, в чийх очах ніколи не буває блиску?

«Вона вже забула свою молитву, — подумав Маг. — Знову повірила в те, що відрізняється від інших. Вона неспроможна визнати, що Бог обдарував її надто щедро».

— Я не розуміюся на очах, — правила своєї вона. — Хочу знати, як знаходять люди свою Іншу Частину в Традиції Місяця.

Маг обернувся до Бриди. Очі в нього були холодні й безвиразні.

— Знаю, я завдала вам прикрості, — провадила вона. — Вам прикро, що я досі не навчилася розуміти простих речей. Але й ви не розумієте дечого, ви не розумієте, що люди страждають від кохання, накладають на себе руки через кохання і шукають кохання, не знаючи, що в такий спосіб вони виконують божественну місію пошуку своєї Іншої Частини. Ви забули, — бо ви мудрець і вам невідомі потреби простих людей, — що я несу в собі тисячоліття розчарувань і вже не зможу збагнути певні речі через простоту життя.

Маг залишався незворушним.

— Цятка світла, — сказав він. — Осяйна цятка над лівим плечем. Так можна впізнати свою Іншу Частину у Традиції Місяця.

— Мені пора, — сказала вона.

І їй захотілося, щоб він попросив її залишитися. Вона залишилася б, якби він попросив. Адже він відповів на її запитання.

Проте Маг підвівся й провів її до дверей.

— Я навчуся всього того, що знаєте ви, — сказала вона. — Я навчуся помічати ту цятку.

Маг дочекався, поки Бріда зникне за поворотом вулиці. Через півгодини мав відійти автобус до Дубліна, й він міг не турбуватися за неї. Потім пішов у сад і виконав свій щоденний вечірній ритуал. Він звик його виконувати, але іноді йому доводилося докладати великих зусиль, щоб досягти необхідної концентрації. А сьогодні він був особливо неухважний.

Закінчивши виконувати ритуал, він сів у себе на ганку і став дивитися на небо. Він думав про Бріду. Він бачив її в автобусі з осяйною цяткою над лівим плечем, яку тільки він міг розгледіти, бо вона була його Іншою Частиною. Він думав про те, як вона мріяла завершити пошук, який розпочала в той день, коли народилася. Згадав, якою вона стала холодною й неухважною відразу, коли вони прийшли в його дім, і подумав, що це добрий знак. Це означало, що вона розгубилася під впливом власних почуттів; вона захищалася від того, чого не могла зрозуміти.

Він подумав також, із певним страхом, що вона дівчина палка й пристрасна.

— Немає людей, яким не вдається знайти свою Іншу Частину, Брідо, — сказав голосно Маг, звертаючись до дерев і рослин у своєму саду.

Але у глибині душі він усвідомлював, що навіть він, який уже стільки років знає Традицію, ще не до кінця переконаний у своїй вірі.

«Усі ми, — провадив він, тепер уже звертаючись до самого себе, — в якусь хвилину свого життя зустрічаємо свою Іншу Частину. Якби я не був Магом і не помітив осяйну цятку над твоїм лівим плечем, я не зміг би відразу тебе впізнати. Але ти боролася б за мене, й одного дня я помітив би блиск у твоїх очах.

Проте я Маг, і тому саме мені доведеться боротися за тебе. Для того, щоб усе моє знання перетворилося на мудрість».

Він ще довго дивився в темряву ночі й думав про Бріду в автобусі. Було холодніше, ніж зазвичай, — літо наближалось до кінця.

«У Коханні ризику не існує, і ти переконаєшся в цьому сама. Ось уже тисячі років, як люди шукають одне одного і знаходять».

Але раптом до нього дійшло, що він помиляється. Ризик був і ризик ні з чим не зрівняний.

Ризик того, що одна людина в одному своєму перевтіленні могла зустрітися не з однією, а з кількома своїми Іншими Частинами.

І так теж відбувалося вже тисячі років.

Зима й весна

Протягом двох наступних місяців Вікка прилучала Бріду до перших містерій відьомського чаклування. На її думку, жінки навчалися цієї науки значно швидше, ніж чоловіки, бо щомісяця в їхніх тілах відбувався повний цикл природи: народження, життя й смерті. «Місячний цикл», — казала вона.

Бріда мусила купити чистого зошита й записувати туди всі свої психічні реакції, починаючи від їхньої першої зустрічі. Записи в зошиті треба було регулярно поновлювати, а на обкладинці намалювати п'ятикутну зірку, яка поєднувала все написане з Традицією Місяця. Вікка розповіла, що всі відьми мають такий зошит, відомий під назвою «Книга Тіней», і що він присвячений їхнім сестрам, які загинули протягом чотирьох століть полювання на відьом.

— А навіщо я маю робити все це?

— Нам треба розбудити твій Дар. Без нього ти зможеш опанувати лише Маленькі Містерії. А Дар — твій спосіб послужити світу.

Бріда мусила знайти у своєму помешканні куточок, в якому бувала нечасто, щоб обладнати в ньому невеличку молільню, де вдень і вночі горіла свічка. Свічка, згідно з Традицією Місяця, була символом чотирьох елементів, бо гніт містив у собі землю, парафін — воду, вогонь горів, а повітря підтримувало горіння. Свічка також була для неї важлива, бо нагадувала, що їй доручено місію, яку вона повинна виконувати. Лише свічка мала бути видимою, решту треба було ховати десь на полиці або в шухляді. Від середніх віків Традиція Місяця вимагала, щоб відьми тримали свою діяльність у найглибшій таємниці — існували також пророцтва, що в кінці тисячоліття знову настане Тьма.

Щоразу, коли Бріда поверталася додому й дивилася на вогник свічки, її опановувало відчуття дивної, майже священної відповідальності.

Вікка наказала їй, щоб вона завжди пильно дослухалася до шарудіння та гуркотіння світу.

— Хоч би де тобі довелося бути, ти зможеш чути, як шумить та гуркоче світ, — сказала їй відьма. — Ці звуки не втихають ніколи, вони лунають у горах, у містах, у небі та в морських глибинах. Вони утворюються внаслідок вібрацій, які створює Душа Світу, коли змінюється, прямуючи до світла. Відьма повинна уважно дослухатися до всіх подібних звуків, бо вона — важлива частина цього процесу.

Вікка також пояснила їй, що стародавні люди розмовляють із нашим світом через систему символів. Хай навіть їх ніхто не слухає, хай навіть ті сим-

воли майже всіма забуті, стародавні люди ніколи не перестають розмовляти зі світом.

— Вони такі самі створіння, як і ми? — одного дня запитала Бріда.

— Ми — це вони. І настає мить, коли ми починаємо розуміти все те, що відкрилося нам у нашому колишньому житті, й усе те, що великі мудреці залишили записаним на скрижалях Усесвіту. Ісус сказав: «Царство Небесне схоже на людину, яка вкинула зерно в землю; людина спить і прокидається, вночі й удень, але зерно проростає і росте, вона не знає як».

Людський рід п'є з цього невичерпного джерела — і коли всі кажуть, що він загинув, він знаходить спосіб вижити. Він вижив і тоді, коли мавпи позганяли людей із дерев, і тоді, коли потоп накрив землю. Він виживе й тоді, коли всі готуватимуться до вселенської катастрофи.

Ми відповідаємо за долю Всесвіту, бо ми і є Всесвіт.

Чим довше Бріда спілкувалася з Віккою, тим більше відчувала її красу.

Вікка далі допомагала Бріді опанувати Традицію Місяця. Вона звеліла їй придбати двогострий кинджал і щоб він був нерівний і кривий, мов язик полум'я. Бріда побувала в усіх крамницях холодної зброї, але ніде нічого подібного не знайшла. Виручив Лоренс. Він попросив одного свого приятеля, хіміка й металурга, що працював в університеті, виготовити такий клинок. Він сам приладнав до нього дерев'яне руків'я й передав їй уже готовий кинджал. У такий спосіб він показав, що шанує пошук Бріди.

Вікка освятила кинджал, застосувавши для цього складний ритуал, до якого входило проказування магічних слів, малюнки, накреслені вуглиною на лезі, та постукування по ньому дерев'яною ложкою.

Бріда мала застосовувати кинджал як продовження своєї руки, в такий спосіб, щоб уся енергія її тіла зосереджувалася на його кінці. Саме тому феї користувалися чарівною паличкою, а магам був потрібний меч.

Коли Бріда висловила подив із приводу використання вуглини та дерев'яної ложки, Вікка пояснила, що в добу полювання на відьом їм доводилося використовувати матеріали, які нічим би не відрізнялися від предметів повсякденного застосування в практичному житті. Ця традиція збереглася й у застосуванні вуглини для малювання на лезі та дерев'яної ложки. Нам нічого невідомо про спеціальні знаряддя магії, якими люди користувалися у стародавньому світі.

Бріда навчилася спалювати ладан і накреслювати кинджалом магичні кола. Існував ритуал, який вона повинна була виконувати щоразу, коли місяць змінював фазу: вона підходила до вікна з повною чашею води і ставила чашу на підвіконня так, щоб місяць віддзеркалювався на поверхні рідини. Потім нахиляла обличчя, щоб і воно відбилося на поверхні води, а віддзеркалений місяць накладався їй на чоло. Глибоко зосередившись, вона розгинала воду кинджалом, розділяючи свій образ та образ місяця на два окремі віддзеркалення.

Цю воду треба було негайно випити, й тоді могутність місяця переходила в неї й починала зростати в ній.

— Я не бачу в цьому ніякого глузду, — одного разу сказала Бріда.

Вікка пустила її слова повз вуха — адже й вона колись так думала. Але нагадала їй слова Ісуса про речі, які зростають у кожному непомітно для нього.

— Не має значення, бачиш ти в цьому глузд чи не бачиш, — додала вона. — Згадай про Темну Ніч. Чим частіше ти це роби́тимеш, тим тісніший зв'язок у тебе виникатиме з людьми стародавнього світу. Спочатку ти їх не чу́тимеш — і лише твоя душа увійде з ними в контакт. Але одного дня ти й сама почуєш їхні голоси, бо тобі вдасться їх розбудити.

Бріда хотіла не тільки розбудити голоси — вона насамперед хотіла знайти свою Іншу Частину. Але говорити про це з Віккою чомусь не хотіла.

Вікка заборонила їй знову повертатися в минуле. Сказала, що в такому поверненні рідко виникає потреба.

— Не застосовуй також карти для того, щоб заглянути в майбутнє. Карти потрібні лише для того зростання, яке відбувається без слів і яке ми неспроможні ані помітити, ані осмислити.

Бріда повинна була розкладати карти таро тричі на тиждень і дивитися на них. Видіння виникали перед нею не завжди — а коли виникали, то вона здебільшого не могла зрозуміти їх. Коли нарікала на незбагненність тих сцен, то Вікка казала, вони мають таке глибоке значення, що й вона неспроможна проникнути в їхній зміст.

— А чому я не можу прочитати в них свою долю?

— Лише сучасне має владу над нашим життям, — відповіла Вікка. — Коли ти читаєш про свою долю в картах, ти переносиш майбутнє в теперішнє. І це може призвести до серйозного лиха. Теперішнє може заплутати твоє майбутнє.

Один раз на тиждень вони йшли до лісу, й відьма розповідала своїй учениці про таємничі властивості трав. Для Вікки кожна річ у цьому світі була позначена печаттю Бога — а надто рослини. Деякі листки

нагадували серце й були добрі для лікування кардіологічних хвороб, тоді як квіти у формі очей виліковували хвороби зору. Бріда стала помічати, що багато трав справді дуже схожі на людські органи, й у посібнику з народної медицини, який Лоренс знайшов у бібліотеці університету, прочитала про дослідження, які підтверджували ефективність методів лікування, опрацьованих народними цілителями та відьмами.

— Бог розташував свою аптеку в лісах, — сказала Вікка одного дня, коли вони розмовляли, відпочиваючи під деревом. — Щоб усі люди могли подбати про своє здоров'я.

Бріда знала, що її вчителька має й інших учнів, але переконатися в цьому увіч було важко — собака завжди починав гавкати о точно визначеній годині. Але навіть за таких обставин вона вже зустрічалася на сходах з однією дамою, однією дівчиною свого віку та з одним чоловіком у костюмі-трійці. Бріда намагалася простежити за звуками їхніх кроків у будинку, й стародавні плити повідомляли їй про місце, де вони стихали: за дверима помешкання Вікки.

Одного дня Бріда ризикнула запитати про інших учнів.

— Сила чаклунства — колективна сила, — відповіла їй Вікка. — Лише поєднання різних дарів може підтримувати енергію завжди в активному стані. Один залежить від іншого.

Вікка пояснила, що існують дев'ять дарів і що як Традиція Сонця, так і Традиція Місяця дбають про те, щоб вони передавалися від століття до століття.

— І які це дари?

Вікка відповіла, що вона надто лінива, намагається все розпитати й про все відразу довідатися, тоді як справжня відьма прагне сама здійснити всі можливі духовні пошуки. Вона порадила Бріді більше читати Біблію («там дається усе справжнє окультне знання») і знайти всі необхідні відомості про дари в Першому Посланні святого Павла до коринтян. Бріда послухалася її поради й відкрила для себе всі дев'ять дарів: дар мудрості, дар знання, дар віри, дар зцілення, дар чудотворства, дар пророцтва, дар розмови з духами, дар мови і дар тлумачення.

І лише тут вона зрозуміла, який дар шукає вона сама: дар розмови з духами.

Вікка навчила Бріду танцювати. Сказала їй, що вона повинна рухати своїм тілом у гармонії з шарудінням світу, з тією вібрацією, яка завжди в ньому присутня. Тут від неї не вимагалось ніякої спеціальної техніки — досить було здійснювати будь-який рух, що спаде їй на думку. Але навіть за таких умов Бріда не відразу призвичаїлася діяти й танцювати без логіки.

— Маг із Фолька розповів тобі про Темну Ніч. В обох Традиціях — а це справді одне й те саме — Темна Ніч — єдиний спосіб зростати. Коли ти виходиш на дорогу магії, коли занурюєшся в неї, ти відразу повинна підкоритися її силі. На тій дорозі ми неминуче зустрінемося з речами, яких ніколи не зрозуміємо.

Ми ніколи не зможемо застосувати до них звичну логіку. Нам доведеться осмислювати такі речі сер-

цем, а це може вселити нам певний страх. Така подорож може досить довго здаватися темною ніччю. Кожен пошук є зусиллям віри.

Але Бог, якого важче зрозуміти, ніж Темну Ніч, високо цінує зусилля нашої віри. І Він візьме нас за руку й проведе крізь Таємницю.

Вікка говорила про Мага без будь-якого невдоволення чи смутку. Бріда подумала, що помилилася, вони ніколи не кохали одне одного; так було написано в її очах. Можливо, її роздратування в той день було спричинене тим, що вони йшли різними дорогами. Відьми та маги люди марнославні, й кожне намагається довести іншому, що його дорога до мети коротша.

Зненацька Бріда зрозуміла, про що саме вона подумала.

Вікка не була закохана в Мага, й вона це прочитала в її очах.

Вона бачила кінофільми, в яких про це говорилося. Читала книжки. Усі вміли побачити пристрасть в очах закоханої людини.

«Мені вдається зрозуміти прості речі лише після того, як я заплутаюся у складних», — подумала вона.

Можливо, одного дня вона зможе опанувати Традицію Сонця.

Осінь уже добігала середини, й було дуже холодно, коли Вікка зателефонувала Бріді.

— Зустрінемося в лісі. Через два дні, в ніч молодого місяця, але нам треба зустрітися ще до того, як почне сутеніти, — сказала вона й поклала слухавку.

Протягом двох наступних днів Бріда думала про цю зустріч. Вона виконала всі призначені їй ритуали, танцювала під звуки світу. «Я воліла б танцювати під музику», — думала вона щоразу, перед тим як доводилося виконувати цей ритуал. Але вона вже майже звикла рухати своїм тілом у ритмі цієї дивної вібрації, яка була набагато помітнішою вночі або в тих місцях, де завжди панує тиша, таких як церкви. Вікка казала, що коли ми танцюємо під музику світу, то душа краще пристосовується до тіла, а напруга послаблюється. Бріда стала помічати, як люди ходять

вулицями, не знаючи, куди подіти руки, не воруша-чи ані клубами, ані плечима. Їй хотілося переконати всіх у тому, що світ постійно грає свою мелодію; як-би люди бодай трохи танцювали під неї, лише дозволяючи своєму тілу без жодної логіки рухатися по кілька хвилин на день, вони стали б почуватися значно краще.

Проте цей танець належав до ритуалів Традиції Місяця, й лише відьми знали про нього. Певне, щось подібне існувало й у Традиції Сонця. У Традиції Сонця завжди існувало щось подібне, а проте чомусь нікому не хотілося навчатися в ній.

— Нам стає все важче вживатися з таємницями світу, — сказала вона Лоренсові. — А проте всі вони перед нами. Хочу стати відьмою, щоб розгадати їх.

У вказаний день Бріда вирушила в ліс. Вона йшла між деревами, відчуваючи магічну присутність духів природи. Шістсот років тому тут був священний гай жерців-друїдів, але потім святий Патрик вигнав з Ірландії змій і культу друїдів перестали існувати. Проте від покоління до покоління серед жителів сусіднього села передавалася глибока повага до цього лісу й страх перед ним.

Вікка чекала її на галявині, вдягнена у своє манто. З нею було ще четверо людей — усі у звичайному одязі й усі жінки. На тому місці, де вона раніше бачила попіл, тепер горіло вогнище. Бріда дивилася на вогонь із непоясненим страхом, і не знала звідки цей страх — чи то від Лоні, яку вона носила в собі, чи вогнище було частиною досвіду, який повторювався в кількох її перевтіленнях.

Підійшло ще кілька жінок. Серед них були дівчата її віку й люди старші, ніж Вікка. Загалом зібралося дев'ятеро осіб.

— Чоловіків я сьогодні не кликала. Ми повинні дочекатися, коли настане царство Місяця.

Царством Місяця була ніч.

Вони сиділи навколо вогнища, розмовляючи на найбанальніші теми повсякденного життя, і Бріду опанувало відчуття, що її запрошено на посиденьки до якоїсь подруги або сусідки, й лише оточення не зовсім відповідало розмові за чашкою чаю.

Проте коли на небо висипали зірки, атмосфера змінилася, причому не знадобилося ніякого розпорядження з боку Вікки. Потроху розмова завмерла, й Бріда запитала себе, чи тільки тепер вони помітили, що сидять біля вогнища, в лісі.

Після короткого періоду тиші заговорила Вікка:

— Один раз на рік, сьогодні вночі, відьми в усьому світі збираються на спільну молитву, щоб ушанувати пам'ять своїх попередниць. Так наказує Традиція: щороку в ніч десятого молодого місяця ми повинні зібратися біля вогнища, яке було життям і смертю для наших переслідуваних сестер.

Бріда дістала з-під свого манто дерев'яну ложку.

— Ось символ, — сказала вона, показуючи ложку всім.

Жінки підвелися на ноги й узялися за руки. Потім підняли руки вгору й вислухали молитву Вікки:

— Нехай благословення Святої Діви Марії та її сина Ісуса впаде сьогодні на нас. У наших тілах спить Інша Частина наших попередниць; нехай благословить нас Діва Марія.

Нехай вона благословить нас, бо ми жінки й живемо сьогодні у світі, де чоловіки нас люблять і розуміють дедалі більше. Проте ми досі носимо у своїх тілах знаки життя минулого, й ці знаки досі болять.

Нехай Діва Марія звільнить нас від цих знаків і назавжди погасить наше відчуття провини. Ми почуваємося винними, коли виходимо з дому й залишаємо наших дітей, щоб добути їм засоби для прожитку.

Ми почуваємо себе винними, коли залишаємося вдома, бо нам тоді здається, що ми не користуємося свободою, яку надає нам світ. Ми почуваємося винними геть за все, а ми не можемо бути винними, бо ми завжди далекі і від рішень, і від влади.

Нехай Діва Марія завжди нагадує нам, що то ми, жінки, залишалися з Ісусом у ті хвилини, коли чоловіки повтікали від нього й відреклися від його віри. Що то ми плакали, коли він ніс важкого хреста, що то ми були біля його ніг у хвилину його смерті, що то ми прийшли до його гробниці й побачили, що вона порожня. Що на нас немає провини.

Нехай Діва Марія завжди нагадує нам про те, що нас спалювали й переслідували за те, що ми проповідували Релігію Любові. Тоді як інші люди намагалися зупинити час силою гріха, ми збиралися на заборонені святкування, щоб прославити ту красу, яка ще залишалася у світі. За це нас судили і спалювали на майданах.

Нехай Діва Марія завжди нагадує нам, що тоді як чоловіків судили привселюдно за порушення якихось законів про володіння землею, нас, жінок, судили привселюдно за перелюб.

Нехай Діва Марія нагадує нам про наших попередниць, які мусили перевдягатися в чоловіків — як робила свята Жанна д'Арк — для того, щоб виконувати волю Господа. І що навіть таких жінок спалювали на вогнищах.

Вікка вхопилася за дерев'яну ложку обома руками і простягла руки перед собою.

— Ось символ мучеництва наших попередниць. Нехай вогонь, у якому згоріли їхні тіла, завжди палахкотить у наших душах. Бо вони перебувають у нас. Бо ми — це вони.

І вона кинула дерев'яну ложку у вогонь.

Бріда й далі виконувала ритуали, які призначила для неї Вікка. Стежила за тим, щоб свічка завжди горіла, танцювала під гуркіт світу. Занотовувала у своїй «Книзі Тіней» кожен зустріч із відьмою і двічі на тиждень ходила до священного лісу. На свій превеликий подив, помітила, що трохи почала розумітися на травах і рослинах.

Та голоси, які хотіла розбудити Вікка, не озивалися.

Й осяйної п'ятки вона теж не бачила.

«Схоже, я досі не знайшла свою Іншу Частину», — думала вона з певним страхом.

Адже той, хто обізнаний із Традицією Місяця, ніколи не помиляється у виборі супутника свого життя. Тобто коли вона перетвориться на справжню відьму, вона вже не переживатиме тих ілюзій у коханні, які властиві всім іншим людям. Це також означало, що й

страждатиме вона менше, а може, й зовсім не страждатиме, адже тепер вона буде наділена спроможністю кохати з набагато палкішою пристрасстю; любов до своєї Іншої Частини — це божественна місія кожного. І навіть якщо одного дня їй доведеться розлучитися з нею, любов до своєї Іншої Частини — так навчають Традиції — буде увінчана славою, розумінням і тугою, яка очищає душу.

Але це також означало, що від тієї миті, коли вона побачить осяйну цятку над лівим плечем своєї Іншої Частини, вона вже не знатиме чарів Темної Ночі Кохання. Бріда згадала, як часто вона мучилася від пристрассті, згадала про ті ночі, коли не могла заснути, чекаючи телефонного дзвінка, про романтичні вікенди, наповнені пристрасстю, що не доживала до наступного тижня, про вечірки, на яких вона кидала занепокоєні погляди в усіх напрямках, про радість перемоги, яку вона здобувала, аби лиш упевнитися, що вона можлива, про смуток самоти, коли вона була переконана, що наречений її подруги є саме тим чоловіком, який може зробити її щасливою. Усе це становило частину її світу — і світу всіх тих людей, яких вона знала. Таким було кохання, такою була любов, і в такий спосіб люди шукали свою Іншу Частину від першопочатку часів — вони дивилися їй у вічі, намагаючись помітити там блиск і бажання. Власне, вона ніколи не надавала великої цінності таким переживанням — навпаки, вважала, що не варто страждати через когось, що було б дурницею помирати від страху, що ти не знайдеш чоловіка, з яким тобі захотілося б розділити своє життя. Але тепер, коли в неї з'явилася можливість цілком звільнитися від цього страху, її впевненість у його марності захиталася.

«Чи справді мені хочеться побачити ту осяйну цятку?»

Вона згадала про Мага — їй почало здаватися, він мав рацію, коли казав, що Традиція Сонця пропонує єдиний ефективний спосіб давати раду Коханню. Але вона вже не могла змінити напрямку своїх думок; вона обрала для себе дорогу й повинна пройти по ній до кінця. Вона знала, що якби вона з неї звернула, то, по суті, втратила б можливість зробити будь-який інший вибір у своєму житті.

Одного вечора, після тривалої лекції про ритуали, до яких удавалися стародавні відьми, щоб прикликати дощ, — Бріда ретельно занотувала її у своїй «Книзі Тіней», хоч ніколи не збиралася застосовувати ті ритуали у своїй практиці, — Вікка запитала, чи вона носить весь той одяг, який має у своєму розпорядженні.

— Звісно, що ні, — такою була відповідь.

— Отже, з наступного тижня ти почнеш носити все, що маєш у своєму гардеробі.

Бліді здалося, вона не зовсім її зрозуміла.

— Усе, що містить у собі нашу енергію, має перебувати в постійному русі, — сказала Вікка. — Кожна сукня, яку ти собі купила, становить твою частину й зберігає пам'ять про якийсь особливий момент у твоєму житті. Наприклад, той, коли ти вийшла з дому з наміром зробити собі подарунок, бо настроїй у тебе був пречудовий. Або той, коли хтось зробив тобі прикрість і ти хотіла якось її пом'якшити. Або той, коли ти доходила висновку, що тобі треба внести якусь зміну у своє життя.

Одяг завжди перетворює емоції на матерію. Це один із мостів між видимим і невидимим. Є також

одяг, який може завдати тобі лиха, бо він був виготовлений для інших осіб, але потрапив у твої руки.

Бріда розуміла, що хотіла сказати їй Вікка. Вона справді мала сукні, які не наважувалася носити; щоразу, коли вона вдягала їх, із нею відбувалося щось не те.

— Позбудься одягу, що був пошитий не для тебе, — наполегливо порадила їй Вікка. — І носи весь інший. Надзвичайно важливо, щоб земля була завжди оброблена, хвиля вкрита шумовинням, а емоції перебували в русі. Усе у світі рухається; тож і ми не можемо зупинятися.

Повернувшись додому, Бріда виклала на ліжко все, що витягла з гардероба. Вона переглянула кожну одяжину — там було чимало таких, про чие існування вона вже й забула; інші нагадували про щасливі хвилини в її житті, але вийшли з моди. Проте Бріда їх зберігала, бо ті одяжини були наділені для неї певними чарами — позбувшись їх, вона, як їй здавалося, позбулася б тих щасливих емоцій, які переживала, коли вдягала їх.

Вона переглянула елементи вбрання, що, на її думку, спричиняли погані «вібрації». Бріда завжди плекала надію, що одного дня вони змінять свій знак на протилежний і вона зможе носити ці речі, проте щоразу, коли наважувалася на такий «тест», у неї виникали проблеми.

Вона вже давно помітила, що її взаємини зі своїм одягом набагато складніші, ніж здавалося на перший погляд. Та все одно їй було нелегко змиритися з тим, що Вікка визнала за потрібне втрутитися в те, що вона вважала найінтимнішим і найбільш особистим у своєму житті — в її манеру вдягатися. Певне вбрання вона зберігала для тієї або тієї особливої на-

годи, й лише вона спроможна вирішити, коли вдягати його. Інше не годилося для праці, було й таке, яке вона вважала неможливим носити в суботу або в неділю. Чому Вікка втручається в її інтимні справи? Вона ніколи не ставила під сумнів її настанови, танцювала під ритми світу й запалювала свічки, занурювала у воду кинджали й вивчала ритуали, яких вона ніколи не виконуватиме. Цю науку вона могла сприйняти — бо вона входила до Традиції, Традиції, яку вона далеко не завжди могла зрозуміти, але яку треба було приймати навіть у її незрозумілому варіанті. Та втрутившись у її інтимні взаємини з одягом, Вікка, як їй здалося, втрутилася в її манеру жити на світі.

Чи не перейшла Вікка за межі свого впливу та своєї влади? Чи не намагалася вона втрутитися в те, у що не мала ніякого права втручатися?

«Те, що перебуває зовні, набагато важче змінити, аніж те, що перебуває всередині».

Хто це сказав? Бріда інстинктивно і злякано розглянулася навкруги. Але була цілком певна, що не побачить нікого.

То був Голос.

Один із тих, які хотіла розбудити в ній Вікка.

Бріда опанувала своє збудження та свій страх. Протягом якогось часу мовчала, сподіваючись почути щось іще — але змогла почути тільки вуличний шум, звуки, що долинали від якогось далекого телевізора та всюдисущий гуркіт світу. Спробувала прийняти ту саму позу, в якій перебувала раніше, думати про ті самі речі, про які вона думала. Усе відбулося так швидко, що вона не встигла навіть злякатися — або відчувати гордість за себе та свої успіхи.

Але Голос таки повідомив їй дещо. Навіть якби всі люди на світі довели їй, що це тільки гра її уяви, на-

віть якби часи полювання на відьом несподівано повернулися, і їй би довелося постати перед судом інквізиції й померти за це на вогнищі, вона мала повну й абсолютну впевненість у тому, що почула голос, який належав не їй.

«Те, що перебуває зовні набагато важче змінити, аніж те, що перебуває всередині». Звичайно ж, голос мав би сказати дещо монументальніше, оскільки вона почула його вперше в цьому своєму перевтіленні. Але несподівано Бріда відчула, як її опановує величезна радість. У неї виникло бажання зателефонувати Лоренсу, поїхати до Мага, розповісти Віцці, що її Дар нарешті виявив себе, і тепер вона з повним правом стала частиною Традиції Місяця. Вона кілька разів пройшлася по кімнаті, викурила кілька сигарет, і минуло не менш як півгодини, перш ніж вона змогла опанувати себе й заспокоїтися настільки, щоб знову сісти на ліжку, на якому досі був розкладений весь її одяг.

Голос мав рацію. Адже Бріда віддала зовсім чужій жінці свою душу, і — хоч би яким абсурдом це здавалося, — їй було набагато легше віддати свою душу, аніж змінити свою манеру вдягатися.

Лише тепер вона почала розуміти, якою мірою ці вправи, що начебто не мали ніякого глузду, змінили спосіб її життя. Лише тепер, почавши змінюватися зовні, вона усвідомила, наскільки змінилася всередині.

Вікка захотіла знати все про Голос, коли вони знову зустрілися з Брідою — усі подробиці були занотовані у «Книзі Тіней», і Вікка залишилася задоволеною.

— Чий то був Голос? — запитала Бріда.

Але Вікка мала сказати дівчині щось набагато важливіше, аніж відповідати на одне з її вічних запитань.

— Я вже тобі показала, як можна повернутися на дорогу, яку пройшла твоя душа під час твоїх попередніх перевтілень. Я розбудила це знання, розмовляючи безпосередньо з нею — з твоєю душею — за допомогою символів та ритуалів, що їх винайшли наші предки. Ти чинила опір, але твоя душа була задоволена, бо знову зустрілася зі своєю місією. Тоді як ти дратувалася, виконуючи вправи, нудилася,

танцюючи в ритмі світового шуму, мало не засинала під час ритуалів, твоя потаємна сторона знову пила мудрість Часу, пригадувала те, чого вона вже навчилася, й зерно проростало в тобі, хоч ти й не знала, як. Проте настав час, коли ти маєш почати засвоювати нову науку. Цей процес називається Висвяченням, бо саме тепер ти почнеш навчатися того, чого тобі треба навчитися в цьому житті. Голос повідомив тобі, що ти вже готова.

Відьомська Традиція вимагає, щоб Висвячення відбувалося на Рівнодення в ті дати року, коли тривалість дня і тривалість ночі абсолютно однакові. Найближче Весняне Рівнодення буде 21 березня. Я хотіла б, щоб твоє Висвячення відбулося саме в цей день, бо й сама я висвятилася на Весняне Рівнодення. Ти вже вмієш користуватися інструментами і знаєш, які ритуали необхідно виконувати для того, щоб завжди тримати відкритим міст між видимим і невидимим. Твоя душа знову й знову спогадує те, чого вона навчилася у своїх попередніх життях — вона робить це завжди, коли ти виконуєш якийсь із уже відомих тобі ритуалів.

Коли ти почула Голос, ти перенесла у світ видимий те, що вже відбулося у світі невидимому. І ти також зрозуміла, що твоя душа вже готова зробити наступний крок. Ти досягла своєї першої великої мети.

Бріда пригадала, що раніше вона також дуже хотіла побачити осяйну цятку. Але відтоді як вона почала міркувати над проблемами кохання, це бажання з кожним тижнем здавалося їй усе менш важливим.

— Тобі залишилося відбутися ще тільки одне випробування, перш ніж ти будеш готова до свого Весняного Висвячення. Якщо тобі не вдасться відбутися його тепер, не переживай — попереду в тебе ще багато

Рівнодень, й раніше чи пізніше ти будеш висвячена. Досі найбільших успіхів досягло твоє чоловіче начало, чия мета — пізнання. Ти знаєш, ти спроможна зрозуміти те, що ти пізнаєш, але ти досі не навчилася як слід застосовувати велику жіночу силу, одну з наймогутніших у процесі перетворення. А пізнання без перетворення — не мудрість.

Ця сила завжди була проклятою могутністю всіх, хто чаклує, загалом і жінок-чаклунок зокрема. Вона добре відома всім, хто топче ряст на нашій планеті. Усі знають, що саме ми, жінки, є великими охоронницями її таємниць. Через неї ми приречені блукати в небезпечному й ворожому світі, бо вона була розбурхана нами, а у світі були такі місця, де її ненавиділи. Жінка, яка доторкнеться до цієї сили, навіть сама про те не здогадуючись, буде прив'язана до неї протягом усієї решти свого життя. Вона може бути її володаркою або її рабинею, може перетворити її на силу магічну або користуватися нею протягом усього свого життя, ніколи не здогадуючись про її грандіозну владу. Ця сила, схована в усьому, що нас оточує, вона перебуває й у видимому світі людей, і в невидимому світі містиків. Її можна вбити, принизити, заховати або навіть заперечити. Вона може спати багато років, забута в якомусь закутні, людський рід може трактувати її в будь-який спосіб, крім одного: у ту мить, коли хтось її пізнає, він уже ніколи у своєму житті не зможе про неї забути.

— І що ж то за сила?

— Коли ти облишиш свою звичку ставити мені дурні запитання, — відповіла Вікка. — Бо я знаю, ти чудово знаєш, про що йдеться.

Бріді справді добре знала, про яку силу йдеться.
Про силу сексу.

Вікка відсунула одну з бездоганно білих штор і показала на краєвид. За вікном у неї була річка, старовинні будівлі й гори на обрії. Десь у тих горах жив Маг.

— Що це? — запитала Вікка, показавши на верхівку однієї з церков.

— Хрест. Символ християнства.

— Римлянин ніколи не увійшов би в дім, позначений таким хрестом. Він би подумав, що перед ним будинок тортур, бо символ на його фасаді він би сприйняв як одне з найстрашніших знарядь тортур, будь-коли винайдених людиною.

Хрест залишився тим самим, а його значення змінилося. Так само, коли люди були дуже близькими до Бога, секс мав символічне значення єднання з божеством. Секс означав возз'єднання зі смислом життя.

— А чому тоді люди, які шукають Бога в загальноприйнятий спосіб, утікають від сексу?

Вікка розсердилася, що Бріда її урвала. А проте вирішила відповісти:

— Коли я говорю про силу, я говорю не тільки про сексуальний акт. Деякі люди користуються цією силою, не застосовуючи її. Усе залежить від обраної ними дороги.

— Я знаю цю силу, — сказала Бріда. — І знаю, як користуватися нею.

Вікка зрозуміла, що їй треба дати додаткові пояснення.

— Певно, ти знаєш, як користуватися сексом у ліжку. Але це не означає пізнати його силу. Як чоловік, так і жінка, надзвичайно вразливі перед силою сексу, бо втіха й страх однаково для нього важливі.

— А чому втіха й страх ходять разом?

Нарешті ця дівчина поставила їй запитання, на яке варто було відповісти.

— Бо кожен, хто знайомий із сексом, знає, що людина повністю пізнає на собі його силу, коли втрачає над собою контроль. Коли ми перебуваємо з кимось у ліжку, то ми даємо йому дозвіл на володіння не тільки нашим тілом, а й усією нашою особистістю. Це чисті сили життя, які входять у контакт між собою, незалежно від нас — тоді ми втрачаємо спроможність приховувати, хто ми такі й які ми є.

Не має значення, яке уявлення ми складаємо про себе самих. Не мають значення прикидання, ухильні відповіді, вдавана шляхетність. У сексі важко одурити свого партнера — бо в ньому кожен показує себе таким, яким він насправді є.

Вікка говорила як людина, котрій добре відома ця сила. Її очі блищали, а в голосі звучала гордість. Можливо, саме ця сила робила її такою привабливою. Було приємно навчатися в неї; одного дня вона розгадає таємницю її чарів.

— Для того, щоб остаточно підготуватися до свого Висвячення, ти повинна зустрітися з цією силою. Що ж до решти — а я маю на увазі відьомський секс — то він належить до Великих Містерій, і ти познайомишся з ним уже після церемонії.

— А як мені з нею зустрітися?

— Це дуже проста формула і, як усі прості речі, опанувати її набагато важче, аніж усі ті складні ритуали, яких я досі тебе навчала.

Вікка підійшла впритул до Бріди, взяла її за плечі й зазирнула в саму глибину її очей.

— Формула є такою: застосовуй під час утішання сексом усі свої п'ять чуттів. Якщо вони всі разом приведуть тебе до оргазму, ти будеш готова прийняти Висвячення.

— **Я** прийшла попросити проба-
чення, — сказала дівчина.

Вони були в тому самому місці, де зустрілися й минулого разу; серед уламків скель, розкиданих на схилі гори, звідки було добре видно величезну долину.

— Іноді я думаю одне, а роблю інше, — провадила вона. — Але якщо вам коли-небудь довелося пережити кохання, то ви знаєте, яких страждань воно іноді завдає.

— Атож, я знаю, — відповів Маг.

Це вперше він щось сказав їй про своє особисте життя.

— І щодо осяйної цятки ви мали рацію. Життя поступово втрачає привабливість для того, хто не знайшов своєї Іншої Частини. Але я відкрила, що пошуки можуть бути не менш цікавими, аніж зустріч.

— Після того як ти здолаєш страх.

— Це правда.

І Бріда була задоволена знати, що навіть він, з усім своїм знанням, був спроможний переживати страх.

Вони весь вечір прогулювалися в засніженому лісі. Розмовляли про рослини, про краєвид, про те, як павуки тчуть свою павутину в цій місцевості. Через якийсь час зустрілися з пастухом, що гнав кудись отару овець.

— Привіт, Сантьяго! — сказав пастухові Маг.

Потім обернувся до неї.

— Бог має особливу прихильність до пастухів. Це люди, чиє життя минає на природі, звичні до тиші й терпіння. Вони володіють усіма якостями, необхідними для того, щоб поєднатися з Усесвітом.

До тієї миті вони не торкалися цих тем, і Бріда не хотіла випереджати події, чекаючи слухної миті. Вона знову заговорила про своє життя і про те, що відбувається у світі. Шосте почуття примушувало її не згадувати ім'я Лоренса — вона не знала, що відбувається, не знала, чому Маг приділяє їй стільки уваги, але вона не хотіла, щоб ця свічка погасла. Проклята могутність, казала Вікка. Вона мала перед собою мету, і тільки він міг допомогти їй досягти її.

Вони проминули ще кількох овець, які залишали на снігу складне мереживо слідів. Цього разу вівчара з ними не було, але вівці, здавалося, знали, куди їм іти й кого вони мають зустріти. Маг зупинився й довго дивився на овець, так ніби перед ним була якась велика таємниця Традиції Сонця, якої Бріда не розуміла.

Мірою того, як згасало світло дня, минало також відчуття жаху й поваги, яке завжди опановувало її, коли вона зустрічалася з цим чоловіком; уперше во-

на почувала себе спокійно й довірливо поруч із ним. Може, тому, що їй більше не треба було демонструвати свої дари — вона вже чула Голос, і її входження до світу цих чоловіків і жінок було тільки питанням часу. Вона також вийшла на дорогу таємниць, і від тієї миті, коли вона почула Голос, чоловік, який ішов тепер поруч із нею, став частиною її Всесвіту.

Їй хотілося взяти його за руки, попросити, щоб він ближче ознайомив її з Традицією Сонця, у той самий спосіб, у який вона просила Лоренса розповісти про стародавні зірки. У такий спосіб вона дала б йому зрозуміти, що вони бачать одне й те саме — але під різними кутами.

Щось підказувало їй, що він потребував того самого, і то був не таємничий Голос Традиції Місяця, а тривожний і часом розгублений голос її серця. Голос, до якого вона не мала звички дослухатися надто часто, бо він виводив її на дороги, яких вона не розуміла.

Але навіть за таких обставин емоції треба було вислухати, хоч вони і мчали, як дикі коні. Брида дозволила їм бігти протягом якогось часу, щоб вони виснажили себе. Емоції розповідали їй, яким гарним був би цей вечір, якби вона була закохана в Мага. Бо коли вона закохувалася, то була спроможна зрозуміти геть усе і пізнавати речі, про які вона навіть не наважувалася думати, бо любов — це ключ до розуміння всіх таємниць.

Вона уявила собі не одну сцену кохання, доки не спромоглася знову опанувати свої емоції. Потім сказала собі, що ніколи не змогла б покохати такого чоловіка. Бо він розумів Усесвіт, а всі людські почуття здаються маленькими, коли дивитися на них із великої відстані.

Вони підійшли до руїн старої церкви. Маг сів на один з обтесаних каменів, які були тут повсюди розкидані. Бріда змела сніг із підвіконня одного вікна.

— Добре вам тут живеться, дні можна проводити в лісі, а вночі спати в натопленому домі, — сказала вона.

— Атож, добре. Я втішаюся співом пташок, умію розшифровувати сигнали Бога, знаю Традицію Сонця й Традицію Місяця.

«Але я самотній, — хотілося йому сказати. — І розуміння Всесвіту приносить мало радості, якщо ти відчуваєш себе самотнім».

Тут перед ним стояла, прихилившись до підвіконня, його Інша Частина. Він міг бачити світляну цятку над її лівим плечем і жалкував, що опанував Традиції. Бо якби він не бачив тієї цятки, то, можливо, не закохався б у цю жінку.

«Вона дуже розумна. Відчула наперед небезпеку й тепер нічого не хоче знати про світляні цятки».

— Я почула голос свого Дару. Вікка — чудова Наставниця.

Уперше сьогодні вона заговорила про магію.

— Цей голос відкриє тобі таємниці світу, таємниці, заховані в часі, що їх відьми передають від покоління до покоління.

Він говорив, не чуючи власних слів. Намагався пригадати ту мить, коли вперше зустрів свою Іншу Частину. Люди самотні втрачають відчуття часу, години для них тривають довго, а дні тягнуться нескінченно. Проте він знав, що вони зустрічалися тільки двічі. Бріда вивчала все дуже швидко.

— Я вже знаю ритуали, а коли настане Рівнодення, мене висвятять у знання Великих Таємниць.

Вона знову стала почувати себе напружено.

— Проте є одна річ, якої я ще не знаю. Сила, яку всі знають і шанують як велику таємницю.

Тепер Маг зрозумів, чому вона до нього сьогодні прийшла. Не для того, щоб тільки прогулятися між деревами та залишити по собі дві смужки слідів від ніг у снігу. Дві смужки, які все наближалися й наближалися одна до одної.

Бріда підняла комір пальта й заховала за ним обличчя. Вона й сама не знала, чи то їй стало набагато холодніше, коли вони зупинилися, чи в такий спосіб вона хотіла приховати своє нервово збудження.

— Я хочу навчитися розбуджувати силу сексу, яка впливає на всі п'ять чуттів, — сказала вона нарешті. — Вікка не захотіла пояснити мені, як це робиться. Сказала, що так само, як я відкрила Голос, відкрию й це.

Кілька хвилин вони перебували в мовчанці. Бріда думала, чи варто було розпочинати цю розмову на руїнах церкви. Але вона згадала про те, що є багато способів застосовувати цю силу. Ченці, які тут жили, застосовували її через утримання — і вони зрозуміли б, про що вона каже.

— Я випробувала всі способи. Передчуваю, що тут існує якийсь трюк, щось схоже на те базікання по телефону, до якого вона вдалася, коли я розклала карти таро. Щось таке, чого Вікка не хоче мені пояснити. Схоже, вона сама мала в цьому якісь великі труднощі й не хоче, щоб я відбулася занадто легко.

— То ти з цим до мене прийшла? — урвав її він.

Бріда зазирнула у глибинь його очей.

— Так.

Вона сподівалася, що ця відповідь переконає його. Бо вже від тієї миті, як вони зустрілися, вона не була певна, чи він її зрозуміє. Дорога через засніже-

ний ліс, сонячне світло, що віддзеркалювалося від снігу, невимушена розмова на всілякі теми повсякденного життя — усе це сприяло тому, що її емоції зірвалися учвал, наче дикі коні. Їй довелося знову переконувати себе, що вона прийшла сюди з певною метою і що вона повинна досягти її за будь-яку ціну. Тому що Бог був раніше жінкою, перш ніж став чоловіком.

Маг підвівся з того каменя, на якому сидів, і підійшов до єдиної стіни, що досі не впала. Посеред тієї стіни були двері, й він прихилився до одвірка. Промені призахідного сонця освітлювали його збоку. Бріда не бачила його обличчя.

— Існує одна річ, якої Вікка тебе не навчила, — сказав Маг. — Можливо, просто забула. А може, хотіла, щоб ти прийшла до цього сама.

— Тому я й тут. Я прийшла до цього сама.

І запитала себе, а чи не таким був у своїй глибині план її Наставниці: зробити так, щоб вона зустрілася з цим чоловіком.

— Я тебе навчу, — сказав він нарешті. — Ходімо зі мною.

Вони прийшли в таке місце, де дерева були вищими й могутнішими. Бріда побачила, що до кількох були приставлені грубі драбини, прив'язані до стовбурів. Нагорі кожної драбини було щось подібне до куреня.

«Певно, тут живуть відлюдники Традиції Сонця», — подумала вона.

Маг окинув уважним поглядом кожен курінь, на решті обрав один і попросив Бріду піднятися туди разом із ним.

Вона почала підійматися. Десь на середині драбини її опанував страх, бо падіння могло стати фатальним. Проте вона не захотіла відступати; адже вона була у священному місці, яке захищали лісові духи. Щоправда, Маг не попросив у них дозволу, але, можливо, Традиція Сонця такої необхідності не передбачала.

Коли вони опинилися нагорі, вона глибоко зітхнула; адже їй пощастило подолати ще один зі своїх страхів.

— Тут дуже добре місце для того, щоб показати тобі дорогу, — сказав Маг. — Місце засідки.

— Місце засідки?

— Це курені мисливців. Їх доводиться ставити високо, щоб звірі не відчули людського запаху. Протягом цілого року мисливці залишають тут їжу. Примащують сюди дичину, а потім, одного чудового дня, вбивають її.

Бріда побачила на землі кілька стріляних гільз. Вона була прикро вражена.

— Подивися вниз, — сказав він.

Тут було мало простору для двох людей, і їхні тіла майже торкалися. Вона підвелася й подивилася вниз. Певно, це дерево було тут найвищим, і вона могла бачити вершини інших дерев, долину, вершини гір, накриті снігом на обрії. Це було дуже гарне місце; даремно він їй сказав, що ним користувалися для засідки на диких тварин.

Маг відхилив парусиновий дах куреня, і зненацька їх затопило проміння сонця. Було холодно, й Бріді здавалося, що вони перебувають у магічному місці, на самій вершині світу. Її емоції хотіли знову зірватися учвал, але вона повинна була зберігати цілковите самовладання.

— Не було необхідності затягувати тебе сюди, щоб пояснити тобі те, що ти хочеш знати, — сказав Маг. — Але я хотів, щоб ти трохи ближче познайомилася з цим лісом. Узимку, коли мисливці та дичина перебувають далеко звідси, я маю звичай підійматися на ці дерева і споглядати Землю.

Йому хотілося розділити з нею свій світ. Кров у жилах Бріди запульсувала швидше. Вона відчула, як

глибокий спокій опанував її — вона переживала один із тих моментів життя, альтернатива якому — цілковита втрата самовладання.

— Увесь зв'язок людини зі світом відбувається через п'ять чуттів. Зануритися у світ магії означає відкрити чуття, нам невідомі — і секс відкриває перед нами деякі з цих дверей.

Він несподівано змінив тон. Тепер він здався професором, який читає своєму учневі лекцію з біології. «Можливо, так і краще», — подумала вона, але без особливої переконаності.

— Не має значення, чого ти шукаєш у силі сексу — мудрості чи втіхи; він завжди буде тотальним досвідом. Бо це єдиний спосіб людської діяльності, в якому беруть участь — або мають брати участь — усі п'ять чуттів водночас. Відкриваються всі канали нашого зв'язку з ближнім.

У хвилину оргазму всі п'ять чуттів зливаються, і ти проникаєш у світ магії; ти більше неспроможна бачити, чути, відчувати смак, доторк чи запах. Протягом тих тривалих секунд усе зникає, й екстаз заповнює порожнечу. Екстаз, який нічим не відрізняється від того, до якого містики приходять через роки самозречення й дисципліни.

Бріді хотілося запитати, чому містики не приходять до екстазу через оргазм. Але вона згадала про нащадків янголів.

— До такого екстазу людину підштовхують її п'ять чуттів. Чим більше вони будуть стимульовані, тим сильніше вони її підштовхують. Тобі зрозуміло?

Зрозуміло. Вона все розуміла і ствердно кивнула головою. Проте його запитання віддалило його від неї. А вона хотіла, щоб він був поруч, як тоді, коли вони йшли через ліс.

— От і все, — сказав він.

— Але я знаю це, а проте нічого в мене не виходить! — Бріда не могла заговорити про Лоренса. Відчувала, що це небезпечно. — А ви ж мені сказали, що існує спосіб цього досягти.

Вона була знервована. Емоції прагнули знову вирватися від неї, і вона починала втрачати самовладання.

Маг знову подивився вниз, на ліс. Бріда подумала, що, може, й він намагається приборкати свої емоції. Але їй не хотілося і не слід було вірити в те, що вона подумала.

Вона знала, що таке Традиція Сонця. Знала, що її Наставники навчають у просторі, безпосередньо. Вона думала про це, перед тим як прийти сюди. Уявляла собі, що вони будуть удвох, і нікого більше поблизу не буде. Бо такими були Вчителі Традиції Сонця — вони завжди навчали через практику, і теорія ніколи не була для них важливішою. Вона думала про все це, перш ніж прийти сюди, в ліс. І все одно вона сюди прийшла, бо її дорога була тепер для неї важливішою, аніж будь-що. Вона повинна була продовжити традицію своїх багатьох життів.

Але він поводився, як Вікка, котра майже не давала їй практичних настанов.

— Навчіть мене, — знову попросила вона.

Маг дивився невідривним поглядом на покриті снігом безлисті верхівки дерев. Він міг би забути в цю мить, що він Наставник, і залишитися тільки Магом, таким самим чоловіком, як і всі інші чоловіки. Він знав, що перед ним його Інша Частина. Він міг би сказати їй про світляну цятку, вона йому повірила б, і їхня нова зустріч неодмінно відбулася б. Навіть

якби тепер вона втекла від нього, заплакана й обурена, вона повернулася б, адже він сказав би їй правду — і так само як вона йому була потрібна, він був потрібен їй. Такою була мудрість Інших Частин — одна з них неодмінно мала впізнати другу.

Але він Наставник. Й одного дня в одному іспанському селі він дав священну клятву. Й серед усього іншого в тій клятві були слова, що жоден Наставник ніколи не повинен ставити іншого перед необхідністю вибору. Одного разу він уже припустився такої помилки й за це на багато років був вигнаний зі світу. Тепер усе було інакше, та все одно він не хотів ризикувати. «Я міг би відмовитися від магії задля неї», — на якусь мить був подумав він, але відразу ж зрозумів, наскільки безглуздою була його думка. Адже Кохання не вимагало такого зречення. Справжнє Кохання дозволяло, щоб кожне з двох ішло своєю дорогою — знаючи, що в такий спосіб Частини не віддаляються одна від одної.

Треба було мати терпіння. Він і далі спостерігатиме життя пастухів і знатиме, що рано чи пізно обоє будуть разом. Таким є Закон. Він вірив у нього протягом усього свого життя.

— Те, що ти просиш, є дуже простим, — сказав він нарешті. Йому вдалося зберегти самовладання; дисципліна перемогла. — Зроби так, щоб коли ти доторкнешся до іншого, всі твої п'ять чуттів уже діяли. Бо секс живе власним життям. Від тієї миті, коли він починає діяти, ти вже його не контролюєш — він тебе контролює. І все те, з чим ти до нього прийшла — твої страхи, твої бажання, твоя вразливість — залишатиметься з тобою протягом усього часу. Через те люди й стають імпотентами. У сексі бери з собою в

ліжко лише любов і п'ять уже задіяних чуттів. Лише тоді ти зможеш прилучитися до Бога.

Бріда дивилася на гільзи, розкидані на землі. Вона не показала, що відчуває. Зрештою, йшлося лише про такий собі трюк, і вона вже знала, як він робиться. «А більш нічого мені поки що й не цікавить», — сказала вона собі.

— Це все, чого я можу тебе навчити.

Вона мовчала. Дикі коні були приборкані тишею.

— Глибоко вдихни сім разів повітря, зроби так, щоб усі твої п'ять чуттів були розбуджені до фізичного контакту. Дай час часові.

Він був Наставник Традиції Сонця. І витримав іще одне випробування. Його Інша Частина також допомогла йому багато чого зрозуміти.

«Я вже показав їй панораму згори. Тепер можна спускатися».

Вона неухажно дивилася на дітей, що гралися на майдані. Хтось сказав їй одного разу, що в кожному місті є «магічний куточок», куточок, куди ми маємо звичай приходити, коли хочемо серйозно подумати про життя. Цей майдан і був її «магічним куточком» у Дубліні. Неподалік від нього вона винаймала своє перше помешкання, коли приїхала до великого міста зі своїми мріями та сподіваннями. У ту пору головним проектом її життя було вступити до Триніті-Коледжу, а по його закінченні викладати літературу. Вона багато часу просиджувала на тій лаві, де сиділа тепер, пишучи вірші та намагаючись поводитися достоту так, як поводитися її літературні кумири.

Але грошей, які надсилав батько, завжди не вистачало, і їй довелося влаштуватися на службу в таку

собі фірму експортних перевезень. Вона не нарікала: була задоволена своєю працею, а сьогодні її служба мала для неї надзвичайно велике значення — бо саме вона наповнювала все для неї реальним змістом і допомагала їй не збожеволіти. Саме служба допомагала їй перебувати у стані хисткої рівноваги між світом видимим і світом невидимим.

А діти гралися. Усі ці діти — як і вона колись — слухали розповіді про фей і відьом, де чаклунки вдягаються в чорний одяг і дають отруєні яблука бідолашним дівчаткам, які заблукали в лісі. Жодне з тих дітей не могло собі уявити, що ось тут, спостерігаючи за їхніми розвагами, сидить справжня відьма.

Того вечора Вікка зажадала, щоб вона зробила вправу, яка не мала нічого спільного з Традицією Місяця; будь-яка людина могла б домогтися такого результату. А їй, бачте, треба було зробити це для того, щоб підтримувати у стані постійної придатності міст між видимим і невидимим.

Її завдання було дуже простим: вона мала лягти, розслабитися й уявити собі одну з центральних вулиць міста. Потім зосередити увагу, подивитися на вітрину крамниці, яку теж треба було собі уявити, й підмітити там усі деталі — товари, ціни, розташування. По закінченні цієї вправи вона мала вийти на вулицю і порівняти з реальністю все, що вона собі уявила.

А тепер вона сиділа й дивилася на дітей. Вона щойно повернулася з крамниці, й усе там було достоту таким, яким вона побачила його в уяві. Вона запитувала себе, чи це була вправа для звичайнісіньких людей, чи домогтися такого результату допомогли їй місяці тренувань у чаклунському ремеслі. Вона так і не змогла відповісти на це запитання.

Але вулиця, яку вона обрала для своєї вправи, була розташована неподалік від її «магічного куточка». «Отже, то була не випадковість», — подумала вона. Серце їй боліло, бо вона ніяк не могла з'ясувати свою проблему з Коханням. Вона кохає Лоренса, в цьому сумніву не було. Вона знала, що коли добре опанує Традицію Місяця, то побачить світляну цятку над його лівим плечем. А в один із тих вечорів, коли вони йтимуть разом, щоб випити гарячого шоколаду неподалік від башти, яка надихала Джеймса Джойса, коли він писав «Улісса», вона побачить блиск у його очах.

Маг мав рацію. Традиція Сонця — це дорога для всіх людей, і її може розшифрувати кожен, хто вміє молитися, бути терплячим і хотіти навчатися. Чим глибше вона поринала у Традицію Місяця, тим більше захоплювалася Традицією Сонця й тим більше розуміла її.

Маг. Вона знову про нього думала. Саме ця проблема привела Брідку до її «магічного куточка». Після їхнього перебування в курені мисливців вона думала про нього часто. Навіть тепер їй би хотілося зустрітися з ним і розповісти йому про ту вправу, яку вона щойно робила; але вона знала, що це лише привід, надія на те, що він знову запросить її прогулятися в лісі. Вона була певна, що він прийняв би її добре, й починала вірити, що він, із якоїсь таємничої причини, — вона не наважувалася навіть припустити, що то за причина — також тішився її товариством.

«Я завжди була схильна до дрімучої маячні», — подумала вона, намагаючись викинути Мага зі своїх думок. Але знала, він повернеться — і дуже скоро.

Так не могло тривати. Вона була жінка і дуже добре знала симптоми нової пристрасті; вона має уникнути цього за всяку ціну. Вона кохає Лоренса і хоче залишитися з ним. Її світ і так уже змінився понад усяку міру.

Уранці в суботу зателефонував

Лоренс.

— Їдьмо прогулятися за місто, — сказав він. — Їдьмо до скель.

Бріда приготувала поїсти, а потім майже годину вони трусилися в автобусі із зіпсованою системою опалення. Близько полудня доїхали до містечка.

Бріда була схвильована. Ще коли навчалася на першому курсі літературного факультету, вона багато читала про поета, який жив тут у минулому сторіччі. То був загадковий чоловік, великий знавець Традиції Місяця, який брав участь у діяльності таємних товариств і залишив у своїх творах приховане послання для тих, хто шукає собі духовну дорогу. Його звали Вільям Батлер Їтс. Бріді пригадалися деякі його вірші, вірші ніби написані для цього холод-

ного ранку з чайками, що літали над човнами, припнутими в невеличкій гавані.

*Засіяв я мріями ґрунт під твоїми ногами;
Ступай легко, бо мрії мої розчавиш.*

Вони увійшли до єдиного в селі шинку, замовили віскі, щоб трохи зігрітися, і пішли в напрямку скель. Вузька заасфальтована вуличка стала круто підійматися вгору, й через півгодини вони прийшли до місцевості, яку тутешні люди називали «фалесія». Це був мис, утворений із прямовисних скель, які обривалися в море. Навколо скель зміїлася стежка; ідучи неквапно, вони пройшли по ній менш як за чотири години; тепер їм залишалося тільки сісти на автобус і повернутися до Дубліна.

Бріда була в захваті від їхньої сьогоднішньої прогулянки. Хоч у цьому році життя й запропонувало їй чимало емоцій, зиму вона, як і завжди, переносила тяжко. Усе її життя тепер зводилося до того, що вдень вона йшла на службу, увечері — на факультет, у суботу та в неділю ходила в кіно. Ретельно виконувала ритуали в призначений час і танцювала під ритми світу, як навчила її Вікка. Але їй хотілося більше бувати у світі, покидати дім і милуватися природою.

Небо було затягнуте хмарами, які висіли низько, але фізична активність та віскі розігнали холод. Стежка була надто вузька, й вони не могли йти поряд; Лоренс ішов попереду, а Бріда на кілька метрів позаду. Розмовляти за таких обставин їм було важко. Проте вони все ж таки знаходили можливість обмінятися кількома словами, чого було досить, аби відчути, що другий близько й також милується красою природи, що їх оточувала.

Вона з дитячим захватом споглядала навколишній краєвид. Усе тут було так само, либонь, як і тисячі років тому, в ті далекі часи, коли не існували ані міста, ані гавані, ані поети, ані дівчата, що прагнули засвоїти Традицію Місяця; тоді існували лише скелі, море, яке підмивало їх унизу, та чайки, що літали під низькими хмарами. Іноді погляд Бріди ковзав униз, у провалля, і тоді вона відчувала легке запаморочення голови. Море розповідало їй щось таке, чого вона не могла зрозуміти, чайки накресливали в небі малюнки, які вона не встигала роздивитися. Але все одно вона дивилася на цей первісний світ такими очима, так ніби в ньому зберігалася — і то значно більшою мірою, аніж у всіх книжках, які вона читала, та в усіх ритуалах, що їх виконувала, — справжня мудрість Усесвіту. Мірою того, як вони відходили від гавані, усе інше втрачало сенс — її мрії, її повсякденне буття, її пошук. Залишалося тільки те, що Вікка називала «підписом Бога».

Існувала лише ця мить первісної реальності, поєднана з чистими силами природи, — відчуття того, що вона жива, а поруч із нею той, кого вона кохає.

Після того як вони йшли по ній майже дві години, стежка розширилася, й вони вирішили сісти й трохи відпочити. Але довго сидіти не змогли; холод дуже скоро став нестерпним і треба було рухатися. Але їй хотілося посидіти бодай кілька хвилин поруч із ним, дивлячись на хмари і слухаючи шум морських хвиль.

Бріда вдихала запах моря, а в роті відчувала присмак морської солі. Її обличчя, притиснуте до плеча Лоренса, зігрілося. То була мить напруженого й повного існування. Усі її п'ять чуттів пробудилися.

Протягом якоїсь частки секунди вона подумала про Мага й забула його. Зараз її цікавили лише п'ять чуттів. Вона хотіла, щоб вони й далі діяли. Настала мить, яку вона давно чекала.

— Я хочу щось сказати тобі, Лоренсе.

Лоренс щось промурмотів їй у відповідь, але серце йому завмерло. Поки дивився на хмари й урвище, він зрозумів, що ця жінка найважливіше, що він має у своєму житті. Що вона єдине пояснення, єдина причина цих скель, цього неба, цієї зими. Якби її тут не було з ним, то йому було б байдуже навіть якби всі янголи небесні прилетіли сюди хмарою втішати його — рай не мав би для нього ніякого сенсу.

— Я хочу тобі сказати, що кохаю тебе, — ніжно промовила Бріда. — Бо ти подарував мені радість кохання.

Вона почувала себе наповненою щастям і змістом, відчувала, як весь цей краєвид проникає їй у душу. Він почав пестити їй волосся. І вона була певна, що якщо наважиться на такий ризик, то зможе пережити хвилину кохання, якого раніше ще ніколи не переживала.

Бріда поцілувала його. Відчула смак його губів, доторк язика. Була спроможна помітити кожен рух і відчувала, що те саме відбувається з ним — бо Традиція Сонця відкривається кожному, хто спроможний дивитися на світ так, ніби бачить його вперше.

— Я хочу кохати тебе тут, Лоренсе.

На якусь мить він подумав, що вони перебувають на стежці, по якій ходять люди, що тут може хтось з'явитися, в кого вистачить божевілля гуляти тут посеред зими. Але той, хто на це спроможний, спроможний також зрозуміти, що певні сили, якщо вони вже задіяні, зупинити годі.

Він засунув руки їй під светра й доторкнувся до її грудей. Бріда вже цілком йому віддалася — всі сили світу проникали в неї крізь її п'ять чуттів і перетворювалися на енергію, що заволоділа нею. Обоє тепер лежали на землі між скелями, урвищем, морем,

між чайками, які ширяли вгорі, і смертю, яка чатувала на них на камінні внизу. Проте вони кохалися без страху, бо знали, що Бог оберігає невинних.

Вони не відчували холоду. Кров у них струменіла з такою швидкістю, що Бріда зірвала з себе частину одягу, він зробив те саме. Вони не відчували болю; їхні коліна й боки обдиралися об каміння, але ці відчуття становили частину втіхи й доповнювали її. Бріда знала, що оргазм наближається, але це відчуття було ще якимсь дуже далеким, бо вона була цілком поєднана зі світом, її тіло й тіло Лоренса змішувалися з морем, камінням, життям і смертю. Вона перебувала в цьому стані так довго, як тільки могла, тоді як її інша частина відчувала, хоч іще й дуже туманно, що вона переживає тепер хвилини, яких ніколи не переживала раніше. Це була її зустріч із сенсом життя, вона ніби повернулася до Едемського саду, це була та мить, коли Єва повернулася в Адама й обидві Частини перетворилися на Творіння.

А потім зненацька вона втратила спроможність сприймати світ, що її оточував, її п'ять чуттів, здавалося, захотіли вирватися від неї, а в неї не залишилося снаги, щоб їх утримати. Ніби священний промінь вразив її, і вона відпустила їх, і світ, чайки, присмак солі, тверда земля, видіння хмар, усе повністю зникло — і на їхньому тлі спалахнуло грандіозне золоте сяйво, яке розливалось, розливалось, аж поки накрило найдальшу зірку Галактики.

Вона дуже повільно почала виходити з цього стану, і море та хмари знову з'явилися. Але все було занурене у тремтіння глибокого спокою, спокою всесвіту, який, хоч і тривав лише кілька миттєвостей, проте дав їй пояснення, бо вона знову увійшла в контакт зі світом. Вона відкрила ще один міст, який сполучав видиме з невидимим, і цієї дороги вона вже не забуде ніколи.

Наступного дня Бріда зателефонувала до Вікки. Розповіла їй про те, що сталося, і її співрозмовниця кілька хвилин мовчала.

— Вітаю, — сказала вона нарешті. — Тобі це вдалося.

Вона пояснила, що віднині сила сексу внесе глибокі зміни в її манеру бачити й відчувати світ.

— Тепер ти готова до свята Рівнодення. Тобі лишається тільки одне.

— Ще одне? Але ж ви мені казали, що лишається тільки це!

— Ідеться про річ надзвичайно просту. Ти повинна вимріяти собі сукню. Ту сукню, яку вдягнеш у той день.

— А якщо в мене нічого не вийде?

— Починай мріяти. Найважче ти вже зробила.

І несподівано змінила тему розмови, як мала звичай робити часто. Розповіла, що купила собі нову машину, що їй треба купити ще дещо. Чи не зможе Бріда супроводжувати її?

Бріди була приємна ця пропозиція, і вона попросила свого начальника, щоб він дозволив їй піти з роботи раніше. Уперше Вікка виявила до неї якусь симпатію — хай навіть це було тільки запрошення разом піти до крамниці. Вона відчувала, що багато інших учениць Вікки з великою радістю захотіли б опинитися на її місці.

Хто знає, чи не зможе вона сьогодні показати, яке важливе місце посідає Вікка в її житті і як їй хочеться, щоб вони стали подругами? Для Бріди було важко відокремити дружбу від духовного пошуку, і їй було прикро, що досі Наставниця не виявляла найменшого інтересу до її життя. Їхні розмови досі не виходили за рамки тих завдань, які вона повинна виконати для того, щоб домогтися подальшого поступу на шляху опанування науки Традиції Місяця.

У призначений час Вікка чекала її в червоному автомобілі «ем-джі» з відкинутим верхом. Автомобіль класичної марки британської автомобільної індустрії був у надзвичайно доброму стані, зовні блищав хромованим металом, а всередині — полірованим деревом панелі приладів. Бріда навіть не наважилася прикинути, скільки може коштувати така машина. Сама думка про те, що відьма змогла придбати собі такий дорогий автомобіль уселяла їй страх. Ще до того, як вона познайомила з Традицією Місяця, вона протягом усього свого дитинства чула, як відьми укладали жахливі угоди з дияволом, щоб добути гроші та владу.

— А вам не здається, що сьогодні надто холодно, щоб їхати без верху? — сказала вона.

— Боюся, я не зможу дочекатися літа, — відповіла Вікка. — Я просто не зможу його дочекатися. Бо мені страх як хочеться покататися саме так.

Як добре. Принаймні в цьому вона показала себе цілком нормальною жінкою.

Вони поїхали вулицями, ловлячи на собі здивовані погляди людей старшого віку та слухаючи захоплені й жартівливі вигуки чоловіків.

— Я задоволена твоїм страхом, що ти не зможеш виміряти собі сукню, — сказала Вікка.

Бріда вже забула про їхню розмову по телефону.

— Ніколи не переставай сумніватися. Коли сумніви зникають, то це означає, що ти зупинилася на своїй дорозі. І тоді приходять Бог і все скасовує, бо саме так Він здійснює нагляд за своїми обранцями, вимагаючи від них, щоб вони завжди йшли по тій дорозі, по якій їм призначено йти. Він примушує нас йти, коли ми зупиняємося з якоїсь причини — егоїзму, лінощів або хибного відчуття, що ми вже досягли бажаного.

Але стережися одного: ніколи не дозволяй, щоб сумніви паралізували твої дії. Завжди ухвалюй рішення, які тобі треба ухвалювати, навіть якщо не маєш впевненості в тому, що вони правильні. Той, хто діє, не помиляється, якщо при цьому він не забуває стародавнє німецьке прислів'я, яке Традиція Місяця донесла до наших днів. Якщо ти не забуватимеш цього прислів'я, то завжди зможеш перетворити хибне рішення на рішення правильне.

Це прислів'я звучить так: «Диявол живе в деталях».

Вікка несподівано зупинилася перед автомаїстернею.

— Існує один забобон у стосунку до цього прислів'я, — сказала вона. — Ми згадуємо про нього лише тоді, коли маємо в ньому потребу. От і в мене

виникла така потреба. Я купила машину й боюся, щоб диявол не заховався десь у її деталях.

Вона вийшла з автомобіля, коли підійшов механік.

— У вас зламався верх, пані?

Вікка не завдала собі клопоту відповідати на це запитання. Вона попросила, щоб він зробив повний огляд машини: По той бік вулиці була кондитерська; поки механік оглядав їхню «ем-джі», вони пішли туди випити гарячого шоколаду.

— Поглянь на механіка, — сказала Вікка, коли обидві підійшли до вікна кондитерської й стали дивитися крізь шибку на автомайстерню. Той стояв біля відкритого двигуна машини, не роблячи жодних рухів. — Він ні до чого не доторкається. Лише дивиться. Він давно працює в цій галузі і знає, що машина розмовляє з ним своєю спеціальною мовою. Зараз працює не його розум — працюють його чуття.

Зненацька механік засунув руку кудись у двигун і став там колупатися.

— Він знайшов несправність, — сказала Вікка. — Він не згаяв жодної хвилини часу, бо зв'язок між ним і машиною налагоджений досконало. Це стосується всіх добрих майстрів своєї справи, з якими мені доводилося зустрічатися.

«І тих, з якими доводилося зустрічатись мені», — подумала Бріда.

Але вона думала, вони так поведуться, бо не знають, із чого почати. Вона ніколи не завдавала собі клопоту звернути увагу на те, що починають вони там, де треба, а не колупаються в моторі навмання.

— Чому ж ці люди, які володіють мудрістю Сонця у своєму повсякденному житті, ніколи не ставлять перед собою фундаментальних запитань про будову

Всесвіту? Чому вони воліють ремонтувати двигуни або подавати каву в барах?

— А ти думаєш, що ми, з нашими окультними знаннями про світ невидимий, ліпше розуміємо закони Всесвіту, ніж вони?

У мене багато учнів. Це люди, що нічим не відрізняються від інших людей, люди, які плачуть у кіно й переживають за незадовільні оцінки своїх дітей, навіть знаючи, що смерть не існує. Чаклунська наука лише одна з форм досягнення Найвищої Мудрості — але будь-яка діяльність людини може наблизити її до неї; якщо тільки вона працює з любов'ю в серці. Чаклунки можуть розмовляти з Душею Світу, помічати світляну цятку над лівим плечем своєї Іншої Частини і споглядати нескінченність у тихому сьайві свічки. Але ми не розуміємося на автомобільних двигунах. Тож так само як механіки потребують нас, ми потребуємо механіків. Вони знаходять свій міст до невидимого в моторі автомобіля; а ми — у Традиції Місяця. Але світ невидимий залишається однаковим і для них, і для нас.

Виконуй свою роль і не турбуйся про інших. Вір у те, що Бог розмовляє і з ними і що вони так само, як і ти, прагнуть відкрити сенс життя.

— Тепер з вашою машиною все гаразд, — сказав механік, коли жінки повернулися з кондитерської. — Але ви, пані, уникли великої неприємності: один із шлангів уже був готовий тріснути.

Вікка була не вельми вдоволена високою ціною за ремонт, але похвалила себе за те, що вчасно згадала про прислів'я.

Вони робили покупки на одній з центральних комерційних вулиць Дубліна — саме на тій, яку Бріда намагалася собі уявити, коли виконувала вправу з вітриною. Коли розмова заходила про щось важливе, Вікка відбувалася туманними або ухильними відповідями. Але вона з великим ентузіазмом говорила на теми повсякденного життя — про ціни, одяг, поганий настрій продавщиць. Вона витратила чимало грошей того вечора, переважно на речі, що свідчили про її витончений і добрий смак.

Бріда знала, що ніхто не запитує в іншої людини, звідки в неї гроші, які вона витрачає. Проте її цікавість була такою великою, що вона мало не порушила елементарні норми доброго виховання.

Закінчили вони той вечір у ресторані традиційної японської кухні, де замовили сашімі.

— Нехай Бог благословить нашу їжу, — сказала Вікка. — Ми плаваємо в морі, якого не знаємо. Нехай же Він наділить нас мужністю, необхідною для того, щоб ми прийняли цю таємницю.

— Але ви Наставниця у Традиції Місяця, — сказала Бріда. — Вам відомі всі відповіді.

Вікка протягом якоїсь хвилини дивилася на їжу відстороненим поглядом.

— Атож, я вмію подорожувати між теперішнім і минулим, — сказала вона нарешті. — Я знаю світ духів і вже увійшла в контакт із такими потужними силами, для характеристики яких не знайдеться слів у жодній мові. Мабуть, я можу стверджувати, що володію потаємним знанням тієї дороги, по якій людський рід ішов до самого сьогоденного дня.

І тому, що я знаю все це і що я Наставниця, я знаю також, що ми ніколи не зможемо розкрити справжню причину нашого існування. Ми зможемо з'ясувати, як, коли та звідки ми тут з'явилися. Але запитання *навіщо?* завжди залишиться для нас запитанням без відповіді. Головна мета великого Будівничого Всесвіту відома лише Йому й більше нікому.

Тиша, здавалося, запанувала над усім довкіллям.

— Ось і тепер, коли ми тут вечеряємо, дев'яносто дев'ять відсотків людей із нашої планети по-своєму намагаються знайти відповідь на це запитання. Навіщо ми тут? Багато хто сподівається, що знайде відповідь у своїй релігії або своєму матеріалізмі. Інші впадають у розпач і марнують життя і статок, намагаючись проникнути в таємницю. Існують також люди, — хоч їх і небагато, — які взагалі нехтують цю проблему й живуть сьогоденним днем, не переймаючись ані результатами, ані наслідками.

І лише люди мужні й ті, хто опанував Традицію Сонця й Традицію Місяця, знають єдино можливу відповідь на це запитання: «НЕ ЗНАЮ».

Така ситуація може, на перший погляд, нас налякати й нав'язати нам почуття безпорадності перед світом, перед тим, що в ньому відбувається, і перед таємницями нашого існування. Та коли перший страх минає, ми поступово починаємо звикати до єдино можливого розв'язання цієї проблеми: ми повинні робити те, що підказують нам наші мрії. Знайти в собі мужність зробити ті кроки, які ми завжди хочемо зробити, це єдиний спосіб довести, що ми віруємо в Бога.

У ту мить, коли ми на це зважимося, життя наповнюється для нас священним смислом, і ми переживаємо те саме хвилювання, яке пережила Свята Діва, коли в один із днів її буденного існування перед нею з'явився незнайомец і сказав, що вона народить Сина Божого. «Нехай буде воля твоя», — відповіла йому Свята Діва. Бо зрозуміла, що своєї найбільшої величі людина досягає тоді, коли приймає Таємницю.

Після досить тривалої мовчанки Вікка знову заходила їсти. Бріда дивилася на неї, горда з того, що сидить поруч із нею. Вона вже не думала про ті запитання, які хотіла їй поставити — про те, чим Вікка заробляє собі на життя, чи вона закохувалася в когось, чи ревнувала до якогось чоловіка. Вона думала про велич душі людей, наділених справжньою мудрістю. Людей, котрі все своє життя шукали відповідь, якої не існує, а зрозумівши це, ніколи не вигадували надуманих пояснень. Вони смиренно погоджувалися жити у Всесвіті, якого ніколи не могли зрозуміти.

Але єдиний спосіб, у який вони могли існувати в ньому, — це реалізувати власні бажання, власні мрії, бо саме так людина перетворювалася на інструмент Бога.

— Тоді навіщо намагатися? — запитала вона.

— А ми не намагаємося. Ми приймаємо світ таким, яким він є, і тоді життя стає для нас набагато наповненішим і цікавішим, бо ми розуміємо, що кожен наш крок, у всі хвилини життя, має більше значення, аніж ми самі. Ми розуміємо, що в якомусь місці часу та простору на це запитання існує відповідь. Розуміємо, що існує причина, з якої ми перебуваємо тут, і нам цього досить.

Ми занурюємося в Темну ніч із вірою, здійснюємо те, що стародавні алхіміки називали Персональною Легендою, і цілком віддаємося кожній миті, знаючи, що завжди існує рука, яка нас веде: і нам вирішувати, прийняти її чи ні.

У той вечір Бріда кілька годин слухала музику, повністю віддаючись чудесному усвідомленню того факту, що вона живе. Пригадала двох своїх улюблених авторів. Один із них однією своєю простою фразою вселив їй віру, необхідну для того, щоб вона могла податися на пошуки мудрості. То був англійський поет, який жив багато століть тому і якого звали Вільям Блейк. Він писав:

«Де запитання є — там відповідь існує».

Потім надійшов час виконати ритуал. Їй треба було протягом кількох хвилин дивитися на світло свічки, й вона сіла перед невеличким віттарем, який облядала у своєму помешканні. Свічка перенесла її в той день, коли вона й Лоренс кохалися у скелях. Навколо них тоді кружляли чайки — високо під самими хмарами й низько над самими хвилями.

Риби, певно, запитували себе, як можливо літати, бо вряди-годи якісь таємничі створіння занурювалися в їхній світ і зникали так само швидко, як і з'явилися.

А птахи, мабуть, дивувалися, як було можливо дихати під водою, бо годувалися створіннями, яких вони знаходили під хвилями.

Існували птахи й існували риби. Існували різні світи, що вряди-годи вступали в контакт, але жоден із них не міг відповісти на запитання другого. А проте в обох виникали запитання. А де було запитання, там існувала й відповідь.

Бріда дивилася на полум'я свічки, й магічна атмосфера стала виникати навколо неї. Так відбувалося завжди, але в той вечір усе було позначене особливою напругою.

Якщо вона спроможна поставити запитання, то тільки тому, що в іншому Всесвіті на нього існує відповідь. Хтось знав те, чого вона ніколи не знатиме. Їй більше не треба дошукуватися сенсу життя; досить зустріти Когось, кому він відомий. І в його обіймах побачити той самий сон, який бачить дитина, бо знає, що хтось сильніший, аніж вона, захищає її від зла та всіх небезпек.

• Коли закінчила ритуал, то проказала невеличку молитву, дякуючи Богові за ті кроки, які вже зробила. Подякувала за те, що перший чоловік, до якого вона звернулася із запитаннями про магію, не намагався пояснити їй, як збудований Усесвіт, — навпаки, зробив так, щоб вона перебула всю ніч у темряві лісу.

Їй треба піти до нього, подякувати йому за все, чого він її навчив.

Завжди, коли вона шукала зустрічі з тим чоловіком, їй треба було щось довідатися від нього; коли одержувала від нього те, що хотіла, то відразу йшла геть, іноді навіть не попрощавшись. Але саме він підвів її до дверей, поріг яких вона хотіла перетнути в найближче Рівнодення. Вона повинна бодай сказати йому «дякую».

Ні, вона зовсім не боялася, що закохається в нього. Вона вже прочитала в очах Лоренса відомості про приховану сторону власної душі.

Вона могла сумніватися щодо того, чи вдасться їй виміряти сукню, але щодо свого кохання, то тут усе було ясно.

— **Д**якую, що прийняли моє запрошення, — сказала Бріда Магові відразу по тому, як вони сіли за стіл.

Вони були в тому єдиному на все село шинку, в якому вона помітила дивний блиск у його очах.

Маг не сказав їй нічого. Лише відзначив, що її енергія стала зовсім іншою; схоже, вона таки спромоглася розбудити в собі Силу.

— У той день, коли я залишилася сама-одна в лісі, я дала собі обіцянку, що повернуся подякувати вам або проклясти вас. Я пообіцяла собі повернутися, коли знатиму свій шлях. Але поки що жодної зі своїх обіцянок я не виконала. Я завжди приходжу сюди просити допомоги, й ви ще ніколи мені в ній не відмовили.

Можливо, я надто високої думки про себе, але я хочу, щоб ви знали: ви завжди були для мене інстру-

ментом Божої руки. І я хочу, щоб сьогодні ви були моїм гостем.

Вона хотіла була замовити два віскі, що їх вони замовляли тут завжди, але він підвівся, підійшов до бару й повернувся звідти з двома пляшками й двома келихами. В одній пляшці було вино, а в другій — мінеральна вода.

— У стародавній Персії, — сказав він, — коли двоє людей зустрічалися, щоб разом випити, то одного з них обирали Царем Вечора. Здебільшого ним була та особа, яка запрошувала.

Він не був упевнений у тому, що його голос звучав твердо. Його змагала пристрасть, а енергія Бріди змінилася.

Він поставив перед нею вино й мінеральну воду.

— Цар Вечора мав за обов'язок вирішувати, в якому тоні відбуватиметься розмова. Якщо він наливав у перший келих, який вони мали випити, більше води, ніж вина, це означало, що розмова буде на серйозні теми. Якщо наливав води й вина порівну, то вони збиралися обговорювати серйозні речі й речі приємні. І нарешті, якщо він наповнював келих вином і доливав до вина лише кілька крапель води, то їх чекав приємний вечір безтурботного дозвілля.

Бріда налила вина в обидва келихи по вінця й додала лише по кілька крапель води в кожен.

— Я приїхала, щоб вам подякувати, — повторила вона. — Це ви навчили мене, що життя — зусилля віри. І що я гідна того пошуку, якому хочу себе присвятити. Ваша наука дуже допомогла мені на тій дорозі, яку я для себе обрала.

Вони випили разом, обидва келихи — одним духом. Він — тому, що був напружений. Вона — тому, що була розслаблена.

— Тож наша розмова буде легкою й приємною — повторила Бріда.

Маг сказав, що вона — Цариця Вечора, і їй обирати, про що вони говоритимуть.

— Я хочу, щоб ви розповіли мені трохи про своє особисте життя. Хочу знати, чи мали ви коли-небудь любовні стосунки з Віккою.

Він ствердно кивнув головою. Бріда відчула непояснений напад ревності — але не могла збагнути, кого вона ревнує, його чи її.

— Проте ми ніколи не мали наміру залишитися разом, — пояснив він. — Ми обоє знали Традиції. Обоє знали, що між нами не йдеться про стосунки двох Інших Частин.

«Я ніколи не прагнула навчитися бачити світляну цятку», — подумала Бріда, хоч і знала, що уникнути цього їй навряд чи вдасться. Адже кохання між чаклуном і чаклункою має свої особливості.

Вона випила ще трохи. Вона наближалася до своєї мети, уже зовсім недалеко була дата Весняного Рівнодення, і їй можна було розслабитися. Вона давно не дозволяла собі пити понад свою міру. Але тепер для неї лишалася тільки одна проблема — вимріяти сукню.

Вони далі розмовляли й пили. Бріда знову хотіла повернутися до своєї теми, але хотіла, щоб і в нього виникло таке бажання. Вона стежила, щоб обидва келихи постійно були повні, й першу пляшку вони докінчили на середині розмови про те, як важко жити в такому малому селі. В уяві тутешніх людей Маг спілкувався з дияволом.

Бріда була задоволена й навіть відчула свою значущість: певно, він почував себе дуже самотнім. Мабуть, у цьому селі ніхто не розмовляв із ним довше,

аніж треба було для того, щоб привітатися та обмінятися кількома банальними зауваженнями про погоду абощо. Вони відкоркували ще одну пляшку, й вона з подивом переконалася, що й Маг, чоловік, який проводив свої дні в лісі, шукаючи спілкування з Богом, був спроможний пити і п'яніти.

Коли допили другу пляшку, вона вже забула, що приїхала сюди тільки для того, щоб подякувати чоловікові, який сидів тепер перед нею. Її взаємини з ним — тепер вона добре це усвідомила — були завжди прихованим викликом. Їй би не хотілося бачити в ньому звичайну людину, а вона небезпечно наблизилася до такого бачення. Їй більше до вподоби був образ мудреця, який запросив її піднятися в курінь, обладнаний на верхівці дерева, й кілька годин просидів там, споглядаючи захід сонця.

Вона знову заговорила про Вікку, спостерігаючи, чи він якось на це відреагує. Розповіла йому, що з неї чудова Наставниця, яка навчила її всього, що їй треба знати на даний момент, — але робила це в такий витончений спосіб, що в неї завжди виникало враження, ніби вона вже й раніше знала все те, чого тепер навчилася.

— Але ти завжди все знаєш, — сказав Маг. — Так навчає Традиція Сонця.

«Бачу, він не хоче погодитися з тим, що Вікка — добра Наставниця», — подумала Бріда.

Вона вихилила ще один келих вина й продовжила розмову про свою Вчительку. Але Маг більше не реагував.

— Розкажіть мені про ваше кохання, — сказала вона, намагаючись якось спровокувати його.

Вона не хотіла нічого про це знати, зовсім не хотіла. Але тільки так вона сподівалася розбудити в ньому якусь реакцію.

— То було кохання підлітків. Ми належали до покоління, яке не знало меж, яке любило Бітлів та «Роулінг Стоунз».

Вона була здивована цією відповіддю. Випивка, замість розслабити її, посилила її напруженість. Вона завжди хотіла поставити йому ці запитання, а тепер раптом усвідомила, що його відповіді не задовольняють її.

— Саме в ту пору ми й зустрілися, — провадив він, не звертаючи уваги на те, як вона сприймає його слова. — Обоє ми шукали свої дороги, й вони перетнулися, коли ми пішли навчатися до одного Вчителя. Ми разом вивчали Традицію Сонця, Традицію Місяця, й обоє стали Наставниками, кожен по-своєму.

Бріда вирішила продовжити цю тему. Дві пляшки випитого вина перетворюють чужих одне одному людей на друзів дитинства. І додають сміливості.

— А чому ви розлучилися?

Настала черга Мага замовити ще одну пляшку. Вона це помітила, й напруга її зроста. Їй було б украй прикро довідатися, що він досі кохає Вікку.

— Ми розлучилися тому, що довідалися про існування Іншої Частини.

— А якби ви нічого не знали ані про світляні цятки, ані про блиск в очах, ви й сьогодні були б іще разом?

— Не знаю. Знаю тільки, що якби ми тоді не розбіглися, це було б погано для обох. Ми лише тоді починаємо розуміти життя та Всесвіт, коли зустрічаємо свою Іншу Частину.

Протягом якогось часу Бріда не знала, що їй сказати. Розмову вирішив продовжити Маг.

— Ходімо вийдемо, — сказав він, ледь пригубивши вино з третьої пляшки. — Мені потрібен вітер в обличчя і свіже повітря.

«Він сп'янів, — подумала вона. — І він чогось боїться».

Вона відчула гордість за себе — випивка діяла на неї не так сильно, як на нього, і вона не боялася втратити самовладання. Вона приїхала сюди сьогодні ввечері, щоб розважитися.

— Випиймо ще трохи. Сьогодні я Цариця Вечора.

Маг випив ще один келих. Але він знав, що досяг своєї межі.

— Ви нічого не запитуете про мене, — сказала вона з викликом у голосі. — Невже вам не цікаво? Чи, може, ви й так усе про мене знаєте, завдяки своїй чаклунській силі?

На якусь частку секунди вона відчула, що зайшла надто далеко, проте не надала цьому ваги. Помітила тільки, що очі в Мага змінилися і блищали тепер якимсь зовсім іншим блиском. Щось у Бріді начебто відкрилося — або, точніше, вона мала відчуття, ніби перед нею впала якась стіна і тепер їй усе дозволено. Вона згадала, як зовсім недавно вони були разом, згадала про своє бажання бути з ним і про ту холодність, з якою він до неї поставився. І до неї раптом дійшло, що вона приїхала сюди сьогодні зовсім не для того, щоб подякувати йому. Вона приїхала, щоб помститися. Щоб сказати йому: вона відкрила Силу з іншим чоловіком, чоловіком, якого вона кохає.

«Навіщо мені мститися йому? Чому я на нього розлючена?»

Але вино не дозволяло їй знайти очевидну відповідь на ці запитання.

А Маг дивився на дівчину, яка сиділа перед ним, і бажання показати свою Силу то опанувало його, то кудись відходило. Через такий день, як цей, багато років тому, усе його життя змінилося. У ту епоху справді існували Бітли та «Роулінг Стоунз». Але існували також люди, які прагнули опанувати невідомі сили без віри в них, вони вивчали магію, бо вважали її могутнішою за власні спроможності й були певні, що зможуть вийти з Традиції, як тільки вона їм набридне. Він був одним із таких. Він увійшов до священного світу через Традицію Місяця, вивчаючи ритуали та перетнувши міст між видимим і невидимим.

Спочатку він намагався опанувати ці сили без нічиєї допомоги, черпаючи свої відомості лише з книжок. Потім зустрів свого Вчителя. Уже після першої їхньої зустрічі Учитель порадив йому віддати перева-

гу Традиції Сонця, але Маг його не послухав. Традиція Місяця здавалася йому цікавішою, вона включала в себе стародавні ритуали й мудрість часу. Учитель, зрештою, погодився навчати його Традиції Місяця — сказавши, що, можливо, саме ця дорога якнайшвидше приведе його до вивчення Традиції Сонця.

У ті часи він вірив у себе, вірив у життя, вірив у свої перемоги. Він мав попереду блискучу професійну кар'єру й сподівався використати Традицію Місяця для досягнення своїх цілей. Але дорога до чаклунської досконалості вимагала, по-перше, щоб він висвятився в Наставники. А по-друге, щоб ніколи не порушував єдиного правила, якому мусили підкорятися Наставники Традиції Місяця: їм було заборонено впливати на волю інших людей. Він міг пробивати собі дорогу в цьому світі, застосовуючи свої магічні знання, але не міг ані усувати з цієї дороги інших, ані примушувати їх іти по ній. То була єдина заборона, єдине дерево, плід якого йому не було дозволено з'їсти.

І все було гаразд, поки він не закохався в одну з учениць свого Наставника, а вона не закохалася в нього. Обоє були обізнані в Традиціях; він знав, що він не її чоловік, а вона знала, що вона не його жінка. Але навіть знаючи це, вони кинулися одне одному в обійми, склавши на життя відповідальність розлучити їх, коли настане час. Така ситуація не тільки не послабила їхню пристрасть, а спричинилася до того, що вони проживали кожен мить так, ніби вона була останньою і кохання між ними досягло напруги, притаманної тим речам, які стають вічними, бо знають, що їм судилося померти.

І так було доти, доки одного дня вона зустріла іншого чоловіка. Чоловіка, який не знав Традицій і в якого не світилася цятка над лівим плечем, а очі не мали блиску, притаманного Іншим Частинам. Але

вона закохалася в нього, бо кохання не знає раціональних заборон. Для неї її час із Магом завершився.

Вони стали сперечатися, сваритися, він просив її і благав. Ішов на всі приниження, на які мають звичай іти палко закохані люди. Навчився того, чого ніколи не зміг би навчитися через кохання, навчився сподіватися, боятися, миритися з неминучим. «У нього немає світла над плечем, ти ж мені сама сказала», — намагався переконати він її. Але їй було до того байдуже — перш ніж пізнати свою Іншу Частину, вона хотіла пізнати людей і світ.

Маг призначив собі межу для свого болю. Постановив, що коли досягне її, то забуде про цю жінку. Він підійшов до неї одного дня, з причини, про яку вже не пам'ятав, — та коли й справді примусив себе про все забути, то відкрив, що його Вчитель мав рацію, що емоції дикі й потрібна мудрість, щоб їх приборкати. Його пристрасть була сильнішою за всі ті роки, які він присвятив вивченню Традиції Місяця, сильнішою, аніж усі засоби розумового стримування, які він опанував, сильнішою, аніж та сувора дисципліна, якій він мусив підпорядкувати себе, щоб досягти того, чого він досяг. Пристрасть була сліпою силою, і вона шепотіла йому на вухо лише одне: він не повинен утратити цю жінку.

Він нічого не міг удіяти проти неї. Вона також була Вчителькою, Наставницею, як і він, — і знала свій обов'язок, який пронесла через багато перевтілень, одні з них були позначені визнанням і славою, інші — вогнем і стражданням. Вона знала, як захистити себе.

А тим часом відчайдушна боротьба його пристрасті мала стосунок і до третьої особи. До чоловіка, що заплутався в таємничих хитросплетіннях долі, у павутині, яку навіть вони, Маги, навіть Відьми неспроможні розплутати. Звичайний собі чоловік, можли-

во, не менш закоханий у ту жінку, ніж він, можливо, він теж хотів зробити її щасливою, віддати їй найкращу свою частину. Чоловік цілком пересічний, якого таємничі наміри Провидіння втягли в гущу відчайдушної боротьби між чоловіком і жінкою, що знали Традицію Місяця.

Одного вечора, коли йому було вже несила терпіти біль, він з'їв яблуко із забороненого дерева. Застосувавши силу та знання, яких навчила його мудрість Часу, він прибрав того чоловіка від жінки, яку кохав.

Він досі не знав, чи вона це відкрила; можливо, вона вже змудилася своєю новою перемогою й не надала великої ваги тому, що сталося. Але його Наставник усе зрозумів. Його Наставник завжди все розумів, а Традиція Місяця була невблаганна до тих Висвячених, які вдавалися до чорної магії, а надто у сфері найважливішій для людей, у сфері, де вони відчувають себе найвразливішими: у Коханні.

І коли він постав перед своїм Наставником, йому стало очевидно, що священну клятву, яку він колись дав, неможливо зламати. Він зрозумів, що сили, які він начебто приборкав і поставив собі на службу, були набагато могутнішими, ніж він. Зрозумів, що перебуває на тій дорозі, яку сам для себе обрав, але ця дорога не така, як інші; з неї неможливо зійти. Зрозумів, що в нинішньому своєму перевтіленні його доля визначена і змінити її він уже не зможе.

Але за помилку, якої він припустився, треба було платити високу ціну. Йому доведеться пити найотруйнішу з усіх отрут — самотність — доти, доки Кохання зрозуміє, що він знову перетворився на Вчителя, Наставника. І тоді те саме Кохання, якому він завдав такої тяжкої рани, принесе йому визволення, показавши йому нарешті його Іншу Частину.

— **В**и нічого не запитуете про мене. Невже вам не цікаво? Чи, може, ви й так усе про мене знаєте, завдяки своїм чаклунським спроможностям?

Усе його життя промайнуло перед ним за якусь частку секунди, протягом часу, необхідного, щоб вирішити, чи має він дозволити, щоб усе, як і раніше, відбувалося само собою, згідно з Традицією Сонця. Чи сказати їй про світляну цятку і втрутитися в перебіг долі.

Бріда хотіла стати відьмою, але ще не була нею. Він згадав про курінь на вершині дерева, де вже був готовий заговорити з нею про це, — тепер його знову опанувала та сама спокуса, бо він опустил свого меча, він забув, що диявол живе в деталях. Люди — володарі власної долі. Вони завжди спроможні ро-

бити одні й ті самі помилки. Завжди спроможні втікати від того, чого вони прагнуть і що життя з такою великодушністю надає їм.

Або вони можуть віддатися на волю Божественного Провидіння, захопитися за руку Бога й боротися за свої мрії, вірячи в те, що рано чи пізно вони здійсняться.

— Ходімо вийдемо, — сказав Маг.

І Бріда зрозуміла, що він говорить дуже серйозно.

Вона наполягла на тому, щоб оплатити рахунок; адже вона була Царицею Ночі. Вони вдяглися й вийшли на холод, який був уже не таким суворим — залишалось не так багато тижнів до весни.

Вони пішли до автобусної зупинки. Автобус мав відійти вже через кілька хвилин. На холоді роздратування Бріди перейшло у глибоке збентеження, у щось таке, чого вона не могла пояснити. Вона не хотіла їхати на цьому автобусі — їй було зле. І вона переживала відчуття, що не досягла головної мети, яку поставила перед собою на сьогодні, і їй треба все обміркувати, перш ніж від'їхати. Вона приїхала сюди, щоб подякувати йому, а поводитися так само, як і під час інших своїх приїздів.

Сказала, що її нудить, і не сіла в автобус.

Минуло п'ятнадцять хвилин, і підійшов наступний автобус.

— Я не хочу їхати тепер, — сказала вона. — І не тому, що забагато випила. Мені не хочеться від'їжджати тому, що я все зіпсувала. Я не подякувала вам, як повинна була б подякувати.

— Це останній автобус сьогодні ввечері, — сказав Маг.

— Я візьму потім таксі. Навіть якщо це дуже дорого.

Коли автобус відійшов, Бріда пожалкувала, що залишилася. Вона була розгублена, не розуміла, чого вона, власне, хоче.

«Мабуть, я п'яна», — подумала вона.

— Ходімо прогуляймося. Я хочу протверезитися.

Вони пройшлися по безлюдному селу. Вуличні ліхтарі світилися, але вікна будинків були темні. «Так не можна. Я бачила блиск в очах Лоренса, а тепер хочу залишитися з цим чоловіком». Вона жінка вульгарна, непостійна, негідна ані науки, ані практики чаклунського ремесла. Їй було соромно за себе: кілька крапель вина, й Лоренс, Інша Частина, усе, чого вона навчилася у Традиції Місяця, втратили для неї значення. На якусь мить вона подумала, що, може, помилилася і блиск в очах Лоренса не був тим блиском, якого вимагає Традиція Місяця. Але вона намагається обманути саму себе: ніхто не може помилитися, коли побачить блиск в очах своєї Іншої Частини.

Якби вона зустрілася в театрі з гуртом людей і Лоренс був серед них, якби вона ніколи раніше з ним не розмовляла, але її погляд зустрівся б із його поглядом, то навіть за таких обставин вона б ані на мить не засумнівалася, що перед нею чоловік її життя. Вона підійшла б до нього, й він би зробив рух їй назустріч, бо Традиції ніколи не помиляються, й Інші Частини рано чи пізно повинні зустрітися. Ще тоді, коли вона й не чула про Інші Частини, вона вже знала, що існує кохання з першого погляду, якого досі ніхто не зміг пояснити.

Будь-яка людина спроможна впізнати цей блиск, навіть не розбуджуючи в собі ніякої магічної сили. Вона знала про цей блиск ще до того, як довідалася про його існування. До речі, вона вже бачила цей блиск і в очах Мага, того вечора, коли вони вперше сиділи в цьому шинку.

Зненацька вона зупинилася.

«Я п'яна», — знову подумала вона.

Їй треба швидше забути про ці дурні думки. Насамперед треба поррахувати, скільки в неї залишилося грошей, чи їх вистачить на таксі. Це зараз найважливіше.

Але вона побачила блиск в очах Мага. Блиск, який показував їй її Іншу Частину.

— Ти бліда, — сказав їй Маг. — Мабуть, забагато випила.

— Це минеться. Ми тут трохи посидимо, поки я оговтаюся. А тоді поїду додому.

Вони сіли на лаві, й вона стала нишпорити в сумочці, шукаючи там монети. Вона могла б підвестися на ноги, взяти таксі й поїхати, щоб уже ніколи сюди не повернутися. Вона має свою Наставницю, вона знає, як іти далі своєю дорогою. Вона знає також свою Іншу Частину; і якби вона зараз підвелася й поїхала, то, можливо, саме в такий спосіб виконала б ту місію, яку доручив їй Бог.

Але їй був 21 рік. Й у свої двадцять років із лишком вона вже знала, що можливо зустріти дві Інші Частини в одному перевтіленні, й результатом таких двох зустрічей будуть біль і страждання.

Чи зможе вона втекти від цього?

— Я не поїду додому, — сказала вона. — Хочу залишитися тут.

Очі Мага засяяли, і те, що було раніше надією, перетворилося на впевненість.

Вони пішли далі. Маг бачив, як аура Бріди кілька разів змінювала колір і подумки сподівався, що дівчина не зіб'ється з правильної дороги. Він знав, який гуркоче грім і які землетруси двигтять у цю мить у душі його Іншої Частини — але такими були всі процеси перетворення. Так само перетворювалися небесні світила, люди, земля.

Вони вийшли з села й були тепер у чистому полі, прямуючи до тих покритих лісом гір, де завжди зустрічалися, коли Бріда попросила його зупинитися.

— Ми підемо сюди, — сказала вона, звертаючи на стежку, яка вела до поля, засіяного пшеницею.

Вона не знала, навіщо це робить. Лише відчувала, що потребує силу природи, потребує допомоги духів, своїх друзів, які від самого сотворіння світу населяли найгарніші куточки нашої планети. Величезний

місяць сяяв у небі й у його світлі було добре видно стежку, що бігла посеред пшеничного поля.

Маг ішов за Брідою, нічого не кажучи. У глибині серця він дякував Богові за свою віру. За те, що не дозволив собі повторити колишню помилку, яку був готовий повторити за хвилину до того, як одержав те, що просив.

Тепер вони йшли через пшеничний лан, що його місячне світло перетворило на сріблясте море. Бріда йшла навмання не маючи найменшого уявлення про те, яким буде її наступний крок. Внутрішній голос казав їй, щоб вона йшла вперед, що вона жінка не менш сильна, ніж її далекі попередниці — і що нехай вона не турбується, вони тут із нею, вони спрямовують її кроки й захищають її Мудрістю Часу.

Вони зупинилися серед поля. Навколо височіли гори, й на одній із них був камінь, з якого дуже добре видно захід сонця, мисливський курінь, що височів над усіма іншими куреннями, й те місце, де якось уночі одна дівчина змагалася з жахом і нічною темрявою.

«Я цілком віддаюся, — подумала вона. — Я цілком віддаюся і знаю, що перебуваю під захистом». Вона відтворила в уяві свічку, яка горить у неї на столі, невеличкий вівтар для поклоніння культу Традиції Місяця.

— Ось тут добре, — сказала вона, зупиняючись.

Підбрала на землі паличку й накреслила навкруг них велике коло, повторяючи священні імена, яких навчила її Наставниця. Вона не мала в руках свого ритуального кинджала, не мала жодного зі своїх священних предметів, але її далекі попередниці були тут, і вони заспокоїли її, сказавши, що, прагнучи уникнути смерті на вогнищі, вони колись освячували знаряддя своєї кухонної праці.

— Усе у світі священне, — сказала вона.

І ця паличка була священною.

— Атож, — погодився Маг. — Усе у світі священне. І навіть піщинка може стати мостом до невидимого.

— У цю мить, проте, мій міст до невидимого — моя Інша Частина, — відповіла Бріда.

Його очі наповнилися слізьми. Бог був справедливий.

Обоє увійшли в коло, й вона ритуально його закрила. То був захист, яким маги та відьми користувалися від незапам'ятних давен.

— Ти великодушно показав мені свій світ, — промовила Бріда. — А тепер я здійснюю ритуал, показуючи, що і я належу до нього.

Вона піднесла руки до Місяця й поклікала магичні сили природи. Багато разів вона бачила, як її Наставниця це робить, коли вони приходили в ліс — але тепер вона так робила й була певна, що не припуститься помилки. Сили підказували, що їй нічого не треба навчатися, треба тільки згадати про багато часів і багато життів, що їх вона прожила як відьма. Вона була тут, жриця, яка в давні часи поєднувала знання ґрунту з перетворенням зерна й молилася, поки її чоловік обробляв землю.

Маг дозволив, щоб Бріда зробила перші кроки. Він знав, що в якусь мить повинен буде взяти ініціативу на себе, але треба було, щоб у просторі й часі закарбувалося: процес розпочала саме вона. Його Вчитель, який тепер мандрував в астральному просторі, в чеканні на нове життя, поза всяким сумнівом, був присутній на пшеничному полі, як і тоді в барі під час його останньої спокуси — і він має бути задоволений, що страждання виправило його учня. Він мовчки вислухав заклинання Бріди, дочекавшись, поки вона замовкне.

— Я не знаю, навіщо це роблю. Але я роблю те, що вимагається від мене.

— Тепер моя черга, — сказав він.

Він обернувся до ночі й наслідував спів птахів, які тепер існували тільки в легендах і міфах. Для завершення ритуалу бракувало лише цієї деталі — Вікка була доброю Наставницею і навчила Бріду майже всього, крім фіналу.

Коли пролунали крики священного пелікана та фенікса, усе коло наповнилося світлом, таємничим світлом, яке нічого не освітлювало навкруг себе, а проте було світлом. Маг дивився на свою Іншу Частина, й вона стояла перед ним, сяючи всім своїм вічним тілом, золотою аурую та променями, що бризкали з її пупа та голови. Він знав, що вона бачить те саме й бачить також світляну цятку над його лівим плечем, ніні трохи розмиту через вино, яке вони разом випили.

— Ти — моя Інша Частина, — сказала вона, побачивши цятку.

— Я пройду з тобою по Традиції Місяця, — сказав Маг.

І вмить пшеничне поле навколо них перетворилося на сіру попелясту пустелю, де стояв храм, перед величезними дверима якого танцювали жінки в білих одіннях. Бріда й Маг спостерігали цю картину з гребеня дюни, і вона не знала, чи ті жінки можуть бачити її.

Бріда відчувала Мага поруч себе, хотіла запитати в нього, що означає те видіння, але не могла здобути на голос, який застряг їй у горлі. Він помітив страх у її очах, і вони повернулися у світляне коло посеред пшеничного поля.

— Що то було? — запитала вона.

— Мій подарунок для тебе. Один із одинадцятьох таємних храмів Традиції Місяця. Подарунок кохання, подарунок вдячності за те, що ти існуєш, і я не даремно чекав стільки часу, щоб зустріти тебе.

— Забери мене з собою, — сказала вона. — Навчи мене ходити у твоєму світі.

Й обоє вирушили в час, у простір, у Традиції. Бріда бачила квітучі поля, тварин, про яких знала лише з книжок, таємничі замки та міста, що ніби плавали на хмарах світла. Небо освітілося, коли Маг почав накреслювати для неї над пшеничним полем священні символи Традиції. У якусь мить вони обоє опинилися ніби на одному з полюсів Землі, бо їх оточували сніги та крига, а проте то була не ця планета; інші створіння, менші від людей, із набагато довшими пальцями та іншими очима трудилися у грандіозному космічному кораблі. Вона не встигала поставити йому запитання про ту або ту річ, як образи зникали й нові з'являлися на їхньому місці. Своєю жіночою душею Бріда зрозуміла, що цей чоловік тепер намагався показати їй усе, чого він навчився за стільки років і зберігав весь цей час тільки для того, щоб зробити їй подарунок. І він міг довіритися їй без страху, бо вона була його Іншою Частиною. Вона могла мандрувати з ним по елісейських полях, де живуть осяйні душі і де вряди-годи з'являються душі, які лише прагнуть до сяйва, щоб підживити себе надією.

Вона не знала, скільки минуло часу, перш ніж вона знову побачила себе в осяйному існуванні всередині кола, яке сама ж таки накреслила. Їй уже доводилося переживати кохання, але до цієї ночі кохання також означало страх. Той страх, хоч і не дуже сильний, був завжди покривалом — вона бачила крізь нього майже все, крім кольорів. А в цю мить, коли перед нею стояла її Інша Частина, вона зрозуміла, що кохання — це почуття, дуже пов'язане з кольорами, схоже на тисячі накладених одна на одну райдуг.

«Скільки я втратила через страх утратити», — подумала, дивлячись на гру райдужних кольорів.

Вона лежала під осяйним створінням, із цяткою світла над лівим плечем і блискучими нитями, що тяглися від голови та пупа.

— Я хотіла поговорити з тобою, але так і не змогла, — сказала вона.

— Бо багато випила, — відповів він.

Усе це для Бріди перетворилося на далекий спогад: шинок, вино й відчуття роздратування від чогось, чого вона не хотіла визнати.

— Дякую за видіння.

— То не були видіння, — сказала їй осяйна істота. — Ти споглядала мудрість Землі та однієї з далеких планет.

Бріда не хотіла говорити про всі ті речі. Не хотіла лекцій. Хотіла тільки того, що недавно пережила.

— Я теж свічуся?

— Так само, як і я. Ті самі кольори, те саме світло. І ті самі пучки енергії.

Світло тепер набуло золотавого кольору, а пучки енергії, що виходили з голови й пупа, мали осяйний небесно-блакитний колір.

— У мене таке відчуття, ніби ми мало не загинули, але змогли врятуватися, — сказала Бріда.

— Ти стомилася. Вертаймося до села. І випила теж багато.

Бріда знала, що десь існує світ із шинками, пшеничними полями та зупинками автобуса. Але вона не хотіла повертатися в нього — усе, чого вона хотіла — це залишитися тут назавжди. Вона слухала далекий голос, який промовляв заклинання, а тим часом світло навколо неї тьмяніло, поки й зовсім погасло. Величезний місяць знову з'явився в небі, освітивши поле. Вони лежали, обнявшись, голі. І не відчували ані холоду, ані сорому.

Маг попросив, щоб Бріда закінчила ритуал, позаяк вона його почала. Бріда промовила ті слова, які знала, а він їй допоміг. Коли всі формули були проказані до самого кінця, він відкрив магічне коло. Обое вдяглися й сіли на землю.

— Ходімо звідси, — сказала Бріда через якийсь час.

Маг підвівся, й вона підвелася за ним. Вона не знала, що сказати — відчуття блаженства покинуло його і її також. Вони освідчилися одне одному в коханні, й тепер, як і будь-які двоє, що пройшли через цей досвід, не наважувалися подивитися одне одному у вічі.

Першим порушив мовчанку Маг.

— Тобі треба повернутися до міста. Я знаю, де можна замовити таксі.

Бріда не знала, що відчула, почувши його слова — розчарування чи полегкість. Відчуття радості зміни-

лося відчуттям нудоти й головного болю. Вона була певна, що сьогодні вночі з неї була б погана компанія.

— Гаразд, — сказала вона.

Вони знову змінили напрям своєї прогулянки й повернулися до села. Він замовив таксі з телефонної будки. Вони присіли на узбіччі тротуару, чекаючи машину.

— Хочу подякувати тобі за цю ніч, — сказала вона.

Він нічого не відповів.

— Я не знаю, чи свято Рівнодення — це свято лише для відьом. Але воно буде дуже важливим для мене.

— Свято є завжди святом.

— Тому я хотіла б запросити тебе.

Він зробив жест людини, яка хоче змінити тему розмови. Певно, в цю мить він думав те саме, що й вона — як важко розлучитися зі своєю Іншою Частиною, після того як ми її зустрінемо. Вона уявила собі, як він приходить додому, сам-один, запитуючи себе, коли вона повернеться. Вона повернеться — бо так наказувало їй серце. Але самотність у лісі витримати набагато важче, аніж самотність у великому місті.

— Я не знаю, чи кохання приходить раптово, — провадила Бріда. — Але знаю, що я відкрита для кохання. Відкрита для тебе.

Під'їхало таксі. Бріда ще раз подивилася на Мага й у неї виникло відчуття, що він став набагато молодшим.

— Я теж готовий до Кохання, — сказав він.

Кухня була простора, і промені сонця проникали в неї крізь бездоганно чисті шибки вікон.

— Тобі добре спалося, дочко?

Мати поставила на стіл чашку з гарячим шоколадом, а також тарілку з грінками та сиром. Потім повернулася до плити, щоб приготувати яєшню з беконом.

— Непогано. Я хотіла б знати, чи готова моя сукня. Вона мені потрібна на свято, яке відбудеться післязавтра.

Мати принесла яєшню з беконом і сіла за стіл. Вона знала, що з її дочкою відбуваються якісь дивні речі, але нічим зарадити не могла. Хотіла поговорити з нею сьогодні, як ще ніколи не говорила раніше, але нічого в неї не вийшло. Дочка жила в якомусь новому світі, що його мати не могла зрозуміти.

Вона відчувала страх, бо любила свою дитину, а їй доводилося жити в цьому новому світі самій-одній.

— Сукня вже готова, мамо? — знову запитала Бріда.

— До обіду буде готова, — відповіла мати.

І можливість зробити це наповнила її радістю. Принаймні де в чому світ не змінився. І матері досі допомагають своїм дочкам розв'язувати певні проблеми.

Вона трохи завагалася, але потім-таки запитала:

— Як Лоренс, дочко?

— Добре. Сьогодні пополудні він до мене прийде.

Мати відчула водночас полегкість і смуток. Проблеми серця завжди тяжко відбиваються на душі, й вона подякувала Богові за те, що перед її дочкою не стоїть одна з таких проблем. Але, з другого боку, якщо вона й зможе їй у чомусь допомогти, то лише в цьому; кохання дуже мало змінилося протягом століть.

Вони вийшли прогулятися в маленькому місті, в якому Бріда прожила все своє дитинство. Будинки тут залишилися тими самими, люди робили те, що й раніше. Дочка зустріла кількох шкільних подруг, які сьогодні працювали в одній на все містечко агенції банку або в крамниці канцелярських товарів. Бріда знала всіх на ім'я, і всі радісно віталися з нею: одні дивувалися з того, як вона виросла, а інші вважали за потрібне сказати, що вона стала дуже вродливою жінкою. О десятій ранку вони випили чаю в тому самому ресторані, де мати мала звичай обідати по суботах до того, як познайомилася зі своїм майбутнім чоловіком, — у сподіванні на несподівану зустріч, раптовий спалах пристрасті, щось таке, що урвало б потік її одноманітного існування.

Мати знову подивилася на дочку, поки вони обговорювали новини з життя кожної особи, що жила в

містечку. Бріда зберегла інтерес до цього, й мати була задоволена.

— Сукня потрібна мені сьогодні, — нагадала Бріда.

Схоже, настрої у неї був поганий, але не через це. Вона знала, мати зробить усе від неї залежне, щоб задовольнити будь-яке її бажання.

Отже, доведеться ризикнути знову. Поставити запитання з тих, які діти не люблять, бо вважають себе людьми незалежними, вільними, спроможними самостійно давати раду своїм проблемам.

— У тебе якийсь клопіт, дочко?

— Тобі доводилося любити двох чоловіків водночас, мамо?

У тоні її голосу був виклик, так ніби світ наставляв свої пастки лише проти неї.

Мати вмочила пончика у філіжанку з чаєм і делікатно його надкусила. Її погляд полинув до далекого, майже втраченого часу.

— Так, доводилося.

Бріда подивилася на неї майже з переляком.

Мати всміхнулася. І запропонувала продовжити їхню прогулянку.

— Твій батько був моїм першим і моїм найбільшим коханням, — сказала вона, коли вони вийшли з ресторану. — Я щаслива поруч із ним. Я мала все, про що мріяла, ще тоді, коли була набагато молодша, ніж ти тепер. У ті часи, як я, так і мої подруги, вважали, що кохання — єдиний мотив життя. Та, котрій не пощастить зустріти свого судженого, не може стверджувати, що її мрії здійснилися.

— Ближче до нашої теми, мамо, — у голосі Бріди прозвучало нетерпіння.

— У мене було кілька мрій. Наприклад, я мріяла здійснити щось подібне до того, що вдалося тобі: пере-

селитися до великого міста, пізнати світ, який був за межами мого містечка. Єдиний спосіб переконати моїх батьків у тому, щоб вони підтримали моє рішення, було сказати їм, що я хочу вчитися десь далеко, опанувати професію, яку не можна було опанувати тут.

Я не могла заснути протягом кількох ночей, думаючи про свою розмову з ними. Обмірковувала кожную фразу, яку я їм скажу, те, що вони мені скажуть у відповідь і які аргументи я застосую в подальшій розмові.

Її мати ніколи не розмовляла на такі теми. Бріда була розчулена й відчувала певне каяття. Вони з матір'ю могли б і раніше мати такі хвилини, як ця, але кожна з них жила у своєму окремому світі, зі своїми цінностями.

— За два дні до своєї розмови з батьками я познайомилася з твоїм батьком. Я подивилася йому у вічі й побачила в них особливий блиск, переживши таке відчуття, ніби зустріла людину, яку найбільше хотіла зустріти у своєму житті.

— Я знаю це відчуття, мамо.

— Після того як я познайомилася з твоїм батьком, я зрозуміла, що мій пошук завершено. Я не прагнула більше шукати пояснення світу й більше не нудилася тим, що живу тут, серед тих самих людей і роблячи одне й те саме. Кожен день я тепер переживала по-іншому, бо велике кохання зробило мій світ багатим і розмаїтим.

Ми стали нареченими, потім одружилися. І я ніколи не розповідала йому про свої мрії жити у великому місті, познайомитися з іншими краями та з іншими людьми. Бо, несподівано для мене, весь світ умістився в моєму містечку. Кохання пояснило моє життя.

— Ти говорила про іншого чоловіка, мамо.

— Ходімо, я тобі щось покажу, — тільки й промовила мати.

Вони підійшли до сходів, які підіймалися до єдиної католицької церкви в містечку, що вже не раз була зруйнована в релігійних війнах і не раз відбудовувалася. Бріда ходила сюди щонеділі на службу Божу й підійматися цими сходами — в її дитячі роки — було для неї справжньою мукою. Там, де починалися перила, стояли статуї двох святих — апостола Павла ліворуч, апостола Сантьяго праворуч, — обидві вже досить-таки зруйновані часом і туристами. Земля була вкрита опалим листям, ніби в цій місцевості наближалася осінь — замість весни.

Церква стояла на самій вершині пагорба і знизу її було не видно — вона ховалася за деревами. Мати сіла на першій сходинці й запросила Бріду зробити те саме.

— Це сталося тут, — сказала мати. — Одного дня, з причини, якої я вже не пам'ятаю, я вирішила по-

полудні помолитися. Мені треба було побути самій-одній, поміркувати над своїм життям, і я подумала, що церква на пагорбі — дуже зручне для цього місце.

Проте коли я прийшла сюди, то побачила якогось чоловіка. Він сидів там, де сидиш ти, з двома валізами поруч нього і, здавалося, заблукав — щось розпачливо намагався знайти у книжці, яка була розкрита в його руках. Я подумала, що це турист, який шукає готель, і вирішила підійти до нього. Я сама почала розмову. Він здався мені спочатку якимсь стривоженим, але швидко призвичаївся до моєї присутності.

Він сказав мені, що не заблукав. Він археолог і їде машиною на північ, — де знайдено якісь руїни, — але його двигун раптом заглух. Механік уже виїхав йому на допомогу, й, чекаючи його, археолог вирішив оглянути церкву. Він поставив мені кілька запитань про наше містечко, про навколишні села, про історичні пам'ятки.

Несподівано проблеми, що обсіли мене в той день, зникли немов якимсь чудом. Я відчула себе потрібною й почала розповідати йому все, що знала, зрозумівши, що ті багато років, які я тут прожила, наповнені змістом. Адже переді мною був чоловік, який вивчав людей і народи і був спроможний зберегти назавжди, для всіх майбутніх поколінь, усе, що я чула або відкрила ще у своєму дитинстві. Той чоловік, який сидів на сходах, зумів мене переконати, що я важлива для світу та для історії моєї країни. Я відчула себе необхідною, а це одне з найкращих відчуттів, які може пережити людина.

Коли я розповіла йому про церкву, ми заговорили про інші речі. Я розповіла йому, що пишаюся своїм містом, а він мені відповів цитатою з письменника, чийого імені я не пам'ятаю, який сказав, що «його село дало йому владу над усім світом».

— То був Лев Толстой, — сказала Бріда.

Але її мати мандрувала в часі, як і вона одного дня. Тільки що їй не потрібні були собори в космічному просторі, підземні бібліотеки та вкриті порохом книги; їй вистачало спогадів про один весняний день і про чоловіка з валізами, який сидів на сходах.

— Ми розмовляли протягом якогось часу. Я була вільна до вечора й могла залишатися з ним, але щогодини міг з'явитися механік. І я вирішила максимально використати кожен секунду. Стала розпитувати про його світ, про археологічні розкопки, про те, як має бути цікаво повертати минуле в сьогоднішній день. Він розповідав мені про воїнів, мудреців і піратів, які жили колись у наших краях.

Коли я прийшла до тям, сонце вже докотилося до обрію, і ще ніколи в моєму житті півдня не проминало для мене так швидко.

Я зрозуміла, що він відчуває себе так само, як і я. Він безперервно ставив мені запитання, бо явно не хотів, щоб наша розмова урвалася, не хотів надати мені час сказати, що я вже повинна йти. Він говорив, не змовкаючи, розповідав мені про все, що йому довелося пережити аж до того дня і хотів почути те саме від мене. Я помітила, що в погляді, яким він на мене дивився, було жадання, хоч я мала тоді вдвічі більше років, ніж ти тепер.

Та була весна, в повітрі плавали пахощі чогось нового, і я знову відчула себе молодою. У наших краях росте одна квітка, яка розквітає лише восени; так от, я відчула себе тією квіткою. Так ніби зненацька, коли вже настала осінь мого життя, коли я вже думала, що прожила все, що можна прожити, з'явився той чоловік на сходах, з'явився для того, аби показати мені, що жодне почуття — як кохання, наприклад, — не старіє

разом із тілом. Почуття належать до світу, якого я не знаю, але це світ, де не існує ні час, ні простір, ні межі.

Мати замовкла на кілька хвилин. Але її погляд усе ще блукав далеко в часі, де залишилася та весна.

— Отже, я почувала себе юною дівчиною у свої тридцять вісім років, почувала себе знову жаданою. Він не хотів, щоб я пішла. І в якусь мить замовк і заглянув у глибини моїх очей. Так ніби його серце почувало мої думки й хотіло сказати мені, що так, це правда, що я дуже йому дорога. Якийсь час ми мовчали, а тоді попросилися. А механік так і не з'явився.

Багато днів потому я думала, чи той чоловік існував насправді, чи то був янгол, якого Бог послав до мене, щоб навчити мене таємної науки життя. Зрештою я дійшла висновку, що то був таки чоловік. Чоловік, який кохав мене, хай навіть те кохання тривало лише півдня й за ті півдня він поділився зі мною всім, що накопичилося в нього протягом усього його життя — своїми боріннями, своїм екстазом, своїми труднощами і мріями. І я теж усе віддала йому протягом того півдня — я була йому супутницею, дружиною, коханкою. За ті кілька годин я пережила кохання всього свого життя.

Мати подивилася на дочку. Їй хотілося, щоб дочка зрозуміла все. Але десь у глибині душі вона вважала, що Бріда живе у світі, в якому цей вид кохання більше не існує.

— Я ніколи не переставала кохати твого батька, моя любов до нього не уривалася бодай на день, — сказала вона. — Він завжди перебував зі мною поруч, віддавав мені все найкраще, що в нього було, і я хочу залишитися з ним до кінця своїх днів. Але серце — таємниця, і я ніколи не зможу зрозуміти, що тоді зі мною було. Я знаю тільки, що та зустріч допомогла мені більше повірити в себе, показавши мені, що я ще спроможна кохати й бути жаданою й навчивши мене чогось такого, чого я не забуду ніколи: коли ви зустрічаєтеся у своєму житті з чимось надзвичайно важливим, то це не означає, що ви повинні відмовитися від усього іншого.

Вряди-годи я досі згадую про нього. Мені хотілося б знати, де він тепер, чи знайшов він те, що шукав у той день, чи він живий, чи Бог уже забрав його душу до Себе. Я знаю, він ніколи не повернеться — і лише тому я змогла кохати його так сильно і з такою впевненістю. Бо той день не може повторитися — адже тоді ми віддалися одне одному цілком.

Мати підвелася.

— Мені час іти додому, щоб закінчити твою сукню, — сказала вона.

— Я хочу ще трохи побути тут, — відповіла Бріда.

Мати підійшла до дочки й ніжно поцілувала її.

— Дякую, що ти мене вислухала. Я вперше розповіла цю історію. Боялася, що мені доведеться й померти з нею, і тоді вона зникла б із лиця землі. А тепер ти зберігатимеш її для мене.

Бріда піднялася сходами й зупинилася перед церквою. Невеличка й кругла, вона була великою гордістю краю, однією з перших святинь християнства на цих землях, і щороку дослідники й туристи приїздили оглядати її. Від первісного храму, збудованого тут у п'ятому сторіччі, не збереглося нічого, крім кількох ділянок підлоги; кожне зруйнування, проте, залишало якусь частину неушкодженою, а тому відвідувач міг простежити історію кількох архітектурних стилей, оглядаючи лише одну будівлю.

У церкві грав орган, і Бріда протягом якогось часу слухала музику. У цій церкві все було добре пояснене, всесвіт тут перебував там, де й мусив перебувати, й той, хто заходив у її двері, міг більше не турбуватися ні про що. Тут не існували таємничі сили, що витали над людьми, не існували темні ночі, в які треба

було вірити, не розуміючи їх. Уже ніхто не спалював людей на вогнищах, і релігії всього світу співіснували так, ніби були союзниками й приводили людей до одного Бога. Щоправда, її країна досі становила виняток у цьому мирному співіснуванні — на Півночі люди вбивали одне одного за віру. Але та війна мала закінчитися через кілька років, адже Бог майже пояснений. Він добрий і великодушний Отець, і всі почувують себе в безпеці під Його захистом.

«Я — відьма», — сказала вона собі, борючись проти дедалі сильнішої спокуси увійти. Вона дотримується іншої Традиції й хоч Бог у неї той самий, але якщо вона сюди увійде, то осквернить це місце, а воно осквернить її.

Вона припалила сигарету й подивилася на обрій, намагаючись більше про це не думати. Спробувала зосередити думки на матері. У неї виникло раптове бажання побігти додому, кинутися їй на шию й розповісти, що через два дні вона буде висвячена у Великій Містерії відьом. Розповісти, що вона мандрувала в часі, що пізнала силу сексу, що змогла побачити все, що було на вітрині крамниці, застосувавши лише методи Традиції Місяця. Вона потребувала ніжності й розуміння, бо й вона знала такі історії, про які не могла розповісти нікому.

Орган перестав грати, й Бріда знову почула голоси міста, спів пташок, вітер, який шарудів у гіллі дерев і повідомляв про прихід весни. По той бік церкви відчинилися й зачинилися двері — хтось звідти вийшов. На якусь мить вона знову побачила себе в одну з неділь часів свого дитинства, коли стояла там, де стояла й тепер, і дратувалася, бо служба Божа триватиме довго, а неділя була єдиним днем, коли вона мала змогу побігати на полях.

«Я повинна увійти». Можливо, мати зрозуміла б, що вона тепер почуває; але зараз мати від неї далеко. Перед нею тільки порожня церква. Вона ніколи не запитувала у Вікки, яку роль відіграло християнство в усьому тому, що відбувалося з ними. Вона мала відчуття, що коли увійде в ці двері, то зрадить своїх сестер, спалених на вогнищах.

«Але ж і мене спалили на вогнищі», — сказала вона собі. Згадала про молитву, яку проказала Вікка в той день, коли вони вшановували відьом, які померли смертю мучениць. І в тій молитві вона згадувала Ісуса та Діву Марію. Любов вивищується над усім, а любов не знає ненависті — вона може лиш помилятися. Можливо, в ту далеку добу люди уявили себе представниками Бога — й нарobili тих помилок.

Але Бог непричетний до того зла.

У церкві не було жодної живої душі, коли нарешті вона увійшла. Кілька запалених свічок свідчили про те, що вранці хтось захотів поновити свій зв'язок із силою, яку міг лише відчувати, — і в такий спосіб перейшов через міст між видимим і невидимим. Вона осудила себе за те, що думала раніше: тут також нічого не було пояснено, й люди мусили поринати в Темну Ніч Віри. Перед нею, розкинувши руки на хресті, був той Бог, який здавався їй надто простим.

Ніхто не може допомогти їй. Вона сама-одна у своїх рішеннях, і ніхто нічого не може їй підказати. Їй треба навчитися йти на ризик. У неї не було можливостей, які мав той, кого вона бачила перед собою розіпнутим на хресті — адже він знав свою місію, знав, що він — Син Божий. Він ніколи не помилявся. Йому була невідома любов людей, він знав лише любов Отця. Від нього вимагалось тільки, щоб він показав свою мудрість і вивів людей на дорогу до неба.

Та хіба тільки це? Вона пригадала урок катехізису в недільній школі, коли панотець перебував у стані більшого натхнення, ніж звичайно: У той день вони обговорювали епізод, коли Ісус звертався до Бога з молитвою, стікаючи кров'ю, і просив, щоб чаша, яку він повинен випити, обминула його.

— Але якщо він був Син Божий, то навіщо Він просив у Нього? — запитала вона в панотця.

— Бо Він знав лише серцем, що Він Син Божий. Якби Він мав у цьому абсолютну певність, Його місія втратила б сенс, бо в такому разі Він би не цілком перетворився на людину. Він був чоловіком і мав сумніви, а проте йшов своїм шляхом.

Вона знову подивилася на образ Христа й уперше в житті Він видався їй близьким; можливо, перед нею був чоловік самотній і опанований страхом, чоловік, який дивився у вічі смерті й запитував: «Отче, Отче, нащо Ти мене покинув?» Якщо Він так сказав, то Він не був упевнений у своєму призначенні. Він ішов на ризик — і провалився в Темну Ніч разом з усіма людьми, знаючи, що знайде відповідь лише по закінченні своїх трудів. Мабуть, і Він пережив тривожну необхідність ухвалювати рішення у своєму житті, покинути батька, матір і своє мале містечко й вирушити на пошуки людських таємниць і таємниць Закону.

Якщо Йому довелося пережити все це, то, мабуть, він знав і кохання, хоч Євангелії ніколи не торкаються цієї теми — любов між людьми набагато важче зрозуміти, аніж любов до Всевишнього. Але Бріда пригадала, що коли Він воскрес, то перша особа, перед якою Він з'явився, була жінкою, й вона супроводжувала його до кінця.

Мовчазний образ Христа цілком відповідав її уявленням. Він знав вино, хліб, свята, людей і краси

світу. Неможливо, щоб Він не знав кохання до жінки, і саме тому Він спливав кров'ю в Оливковому Гаю, бо дуже важко покинути землю й присвятити себе любові до всіх людей, після того як ти пізнав любов до однієї істоти.

Він пізнав усе, що міг запропонувати йому світ, а проте не зійшов зі своєї дороги, знаючи, що Темна Ніч може закінчитися для нього хрестом або вогнищем.

— Усі ми живемо на світі для того, щоб наражати себе на ризик Темної Ночі, Господи. Я боюся смерті й не хочу втратити життя. Я боюся кохання, бо воно містить у собі речі, недоступні для нашого розуміння; його сяйво грандіозне, але його тінь лякає мене.

Вона раптом усвідомила, що молиться, не здогадуючись про це. Простий Бог дивився на неї; здавалося, він розумів її слова і сприймав їх серйозно.

Протягом якогось часу вона чекала відповіді від нього, але не почула жодного звуку й не помітила жодного сигналу. Відповідь була перед нею, в образі чоловіка, розіпнутого на хресті. Він виконав свою місію — і показав світові, що якщо кожна людина також виконуватиме свою, нікому не треба буде більше страждати. Бо Він уже вистраждав за всіх людей, які мали мужність боротися за свої мрії.

Бріда трохи поплакала, не знаючи, чого вона плаче.

Небо хмарилося, але дощу не було. Лоренс жив багато років у цьому місті, і його хмари не становили для нього загадки. Він підвівся й пішов на кухню приготувати каву.

Бріда увійшла ще до того, як закипіла вода.

— Ти дуже пізно лягла спати вчора, — сказав він.

Вона не відповіла.

— Ось і настав цей день, — провадив він. — Я знаю, який він для тебе важливий. Я хотів би бути поруч тебе.

— Сьогодні свято, — сказала Бріда.

— І що ти хочеш цим сказати?

— Сьогодні свято. Відколи ми з тобою знайомі, ми зустрічаємо кожне свято разом. Тож я тебе прошу.

*М*аг пішов подивитися, чи вчорашня злива не пошкодила його бромелії. Вони були в чудовому стані, й він посміявся з себе — зрештою, сили природи також іноді спроможні порозумітися.

Він подумав про Вікку. Вона не помітить світляних цятток, бо лише Інші Частини можуть їх бачити, коли вони поруч; але вона не зможе не помітити енергії пучків світла, що циркулюватимуть між ним і її ученицею. Зрештою, кожна відьма — насамперед жінка.

Традиція Місяця називала такі зблиски «Видінням Коханья», і хоч вони можуть мати місце між людьми, які просто закохані одне в одного, — не будучи Іншими Частинами, — він не мав сумніву, що це видіння доведе Вікку до люті. Жіноча лють невблаганна,

як лють мачухи Білосніжки, котра не могла змиритися з тим, що якась жінка може бути гарнішою, ніж вона.

Проте Вікка — Наставниця, й вона відразу помітить абсурдність своїх почуттів. Але на той час її аура уже встигне змінити колір.

Тоді він підійде до неї, поцілує її і скаже, що вона ревнує. Вона скаже йому, що ні. Тоді він запитає, чому вона розлютилася.

Вона відповість, що вона жінка й не завжди спроможна панувати над своїми почуттями. Він поцілує її ще раз за те, що вона сказала правду. І скаже, що часто сумував за нею, відтоді як вони розлучилися, і що досі захоплюється нею більш, аніж якоюсь іншою жінкою у світі, крім Бріди, бо Бріда — його Інша Частина.

Вікка буде дуже рада. Бо вона мудра.

«Я постарів. І уявляю собі дурні розмови». Але справа була не в старості — закохані чоловіки завжди так поведуться, подумав він.

Вікка була задоволена, бо дощ перестав, і до вечора хмари зникнуть. Мабуть, в особливо важливих випадках природа все ж таки узгоджує свої дії з діями людськими.

Усе було передбачено, кожному призначено його роль. Нічого не бракувало.

Вона підійшла до вітваря й звернулася до свого Наставника. Попросила, щоб він невидимо був присутній на подіях, які відбудуться цієї ночі. Три нові відьми мають бути висвячені у Великі Містерії, і на її плечі лягає величезна відповідальність.

Потім пішла на кухню зварити каву. Приготувала собі склянку помаранчевого соку, грінки і з'їла кілька дієтичних бісквітів. Вона ще дуже переймалася своєю зовнішністю — адже досі була дуже гарна й знала про це. Не було потреби занедбувати свою вроду, аби показати, що вона розумна й кмітлива.

Поки вона неухважно розмішувала каву, їй пригадався той день, схожий на цей, коли багато років тому її Наставник пов'язав її долю з Великими Містеріями. Протягом кількох миттєвостей вона намагалася уявити собі, якою вона була тоді, якими були її мрії і чого вона прагнула від життя.

— Я стаю стара. Починаю спогадувати минуле, — сказала вона вголос.

Швидко допила каву й почала готуватися. Їй ще треба було зробити дещо.

Вона знала, що старість їй не загрожує. У її світі Час не існує.

Бріда була здивована, побачивши, як багато автомобілів стоять на узбіччі дороги. Важкі вранішні хмари давно розсіялися й на чистому блакитному небі відбивалися останні промені призахідного сонця. Попри холод, це був усе ж таки перший день весни.

Вона попросила сприяння та захисту в лісових духів, а потім знайшла поглядом Лоренса. Він повторив за нею ті самі слова, трохи збентежений, але радий, що буде тут. Якщо вони мають намір залишатися разом, треба, щоб кожен бодай іноді прилучався до реальності другого. Між ними двома також перекинуто міст від видимого до невидимого. Магія присутня в усіх їхніх діях.

Вони швидко перетнули ліс і вийшли на галявину. Бріду не здивувало те, що вона побачила: чоловіки й

жінки різного віку — і, мабуть, найрозмаїтіших професій — стояли групами, розмовляючи, прикидаючись, ніби все, що тут відбувається, найприродніша річ у світі. Проте насправді всі вони були трохи розгублені та збентежені.

— Це все учасники сьогоднішньої церемонії? — запитав Лоренс.

Він такої кількості народу не сподівався.

Бріда відповіла, що ні. Тут були також запрошені, такі, як він. Вона достоту не знає, хто братиме участь у ритуалі, а хто не братиме. Усе з'ясується в останню мить.

Вони знайшли для себе куточок, і Лоренс поставив сумку на землю. У сумці була сукня Бріди й три сулії з вином. Вікка рекомендувала, щоб кожна особа — учасник чи запрошений — принесла одну сулію. Перед тим як вони вийшли з дому, Лоренс запитав, хто другий запрошений. Бріда назвала Мага, якого вона не раз навідувала в лісі, — й Лоренс не надав їй повідомленню найменшого значення.

— Ви можете собі уявити, — сказала одна жінка, що стояла неподалік. — Ви можете собі уявити, що сказали б мої подружки, якби вони знали, що сьогодні я спостерігатиму справжній Шабаш.

Шабаш відьом. Свято, яке пережило кров, вогнища, Добу Просвітництва і тривалий час забуття. Лоренс намагався освоїтися й твердив собі, що тут є, певно, багато людей, котрі перебувають у такому самому становищі, як він. Та коли побачив, що в центрі галявини уже складено піраміду із сухих дров, у нього мороз пішов поза шкірою.

Вікка перебувала збоку, розмовляючи з однією групою. Побачивши Бріду, вона підійшла привітатися й запитала, чи в неї усе гаразд. Бріда подякувала їй за увагу й відрекомендувала Лоренса.

— Я запросила ще одну особу, — сказала вона.

Вікка подивилася на неї з подивом. Але потім широко всміхнулася; Бріда була певна, вона зрозуміла, про кого йдеться.

— Я рада, — відповіла Вікка. — Це і його свято. І минуло чимало часу, відколи я не бачила того старого чаклуна. Певно, й він чогось за цей час навчився.

Люди все прибували, проте Бріда не могла зрозуміти, хто з них гість, а хто — учасник. Через півгодини, коли на галявині зібралось близько сотні осіб, які розмовляли тихими голосами, Вікка попросила мовчанки.

— Ми з вами присутні на ритуальній церемонії, — сказала вона. — Але це також свято. А жодне свято, як вам відомо, не почнеться, поки люди не наповнять чаші.

Вона відкрила свою сулію й налила вина в келих комусь із тих, котрі стояли поблизу. Незабаром сулії вже переходили з рук до рук, і гомін голосів помітно посилювався. Бріда не хотіла пити; у її пам'яті досі зберігався спогад про чоловіка, який посеред пшеничного поля показував їй таємні храми Традиції Місяця. Крім того, гість, якого вона чекала, досі не з'явився.

Проте Лоренс почув себе набагато розкутіше й почав розмову з людьми, які стояли з ним поряд.

— Це свято! — сказав він, сміючись і звертаючись до Бріди.

Він готувався до чогось потойбічного, а це було тільки свято. Свято набагато веселіше, аніж вечірки у світі науки, на яких він мусив бути присутнім.

На певній відстані від його гурту стояв пан із білою бородою, в якому він упізнав одного з професорів університету. Протягом якогось часу він вагався, помітити його чи ні, проте білобородий також його впізнав і з того місця, де стояв, підняв келих за його здоров'я.

Лоренс відчув полегкість — отже, полювання на відьом і на тих, хто їм співчував, давно припинилося.

— Це схоже на пікнік, — сказав хтось неподалік від Бріди.

Атож, церемонія справді нагадувала пікнік, і це її дратувало. Вона сподівалася побачити щось набагато ритуальніше, набагато ближче до тих шабашів, які надихали Гойю, Сен-Санса, Пікассо. Вона попросила в когось сулію і теж почала пити.

Свято. Отже, перетнути міст між видимим і невидимим можна було лише через свято. Бріді дуже кортіло побачити, як може виникнути щось священне з такого суто світського торжества.

Сутеніло швидко, й усі пили, не зупиняючись. І коли вже темрява загрожувала накрити галявину та присутніх на ній людей, що не брали участі в жодному специфічному ритуалі, розпалили вогнище. У минулому теж було так — перш ніж перетворитися на могутню магічну стихію, вогнище було тільки джерелом світла. Воно давало світло, в якому жінки збиралися, щоб побазікати про своїх чоловіків, про свій чаклунський досвід, про зустрічі із сукубами та інкубами — страхітливими сексуальними демонами середніх віків. У минулому теж було так — починалося свято, грандіозне народне свято, весела зустріч з весною та надією, й воно починалося в ту історичну добу, коли бути веселим означало кидати виклик Закону, бо нікому не було дозволено розважатися у світі, створеному лише для того, щоб визискувати слабких. Володарі земель, ховаючись у своїх похмурих замках, дивилися на вогнища, які палахкотіли в лісах і почували себе обікраденими — їхнім селянам захотілося радості й щастя, а хто пізнає радість і щастя, той уже не зможе терпіти смуток без бунту. Селянам могло захотітися бути радісними й щасливими протягом цілого року, а це загрожувало стабільності всієї політичної та релігійної системи.

Четверо чи п'ятеро людей, уже напівп'яних, пішли в танець навколо вогнища — певно, намагаючись наслідувати свято відьом. Між тими, котрі танцювали, Бріда помітила одну з Висвячених, що її запам'ятала відтоді, як Вікка влаштувала поминки по спалених відьмах. Вона була шокована, бо думала, що люди, причетні до Традиції Місяця, виявлятимуть більше пошани до священного місця, на якому вони зібралися. Пригадала ніч, яку перебула з Магом, і про те, як випите вино ускладнювало спілкування між ними під час їхньої астральної прогулянки.

— Мої друзі помруть від заздрощів, — почувла вона. — Вони ніколи не повірять, що я була тут.

Ця репліка остаточно урвала Бліді терпець. Їй треба було відійти кудись убік, спробувати зрозуміти, що тут відбувається, і спробувати подолати величезне

бажання повернутися додому, втекти звідси, перш ніж вона розчарується в усьому, що вивчала протягом майже року. Пошукала поглядом Вікку — та сміялася й веселилася разом з усіма. Людей, що танцювали навколо вогнища, ставало дедалі більше, одні плескали в долоні й співали, інші їм підспівували або били палицями та ключами по спорожнених суліях.

— Я хочу прогулятися, — сказала вона Лоренсу.

Навколо нього вже зібрався гурт людей, які зачаровано слухали його розповіді про старі зірки та чудеса сучасної фізики. Він замовк на мить і запитав:

— Хочеш, щоб я пішов із тобою?

— Ні, я хочу пройти сама.

Вона відійшла від гурту й попрямувала до лісу. Голоси ставали дедалі крикливішими й дзвінкішими, й усе це — сп'янілі чоловіки та жінки, балаканина, люди, що гралися в чаклунство, вистрибуючи навколо вогнища — усе це почало змішуватися в її голові. Вона так довго чекала сьогоднішньої ночі, а виявилось, що це тільки свято — свято схоже на ті добродієчні вечірки, де люди їдять, напиваються, правлять теревені, а потім виголошують промови про необхідність допомагати індіанцям у Південній Півкулі або тюленям на Північному Полюсі.

Вона заглибилася в ліс, намагаючись тримати вогнище в полі свого зору. Піднялася стежкою, що петляла довкола скелі й дозволяла їй спостерігати сцену згори. Але навіть побачене згори видовище її вкрай засмутило. Вікка перебігала від групи до групи, запитуючи, чи все гаразд, люди й далі вистрибували навколо вогню, деякі парочки вже обмінювалися п'яними поцілунками. Лоренс про щось жваво розповідав двом чоловікам, певно, говорячи про речі, які здава-

лися б дуже цікавими десь у барі, але не тут. Хтось із запізнілих запрошених поспішав через ліс; а може, то був просто перехожий, приваблений галасом, що йшов до гурту, прагнучи трохи розважитися.

Хода того чоловіка здалася їй знайомою.

Маг.

Бріда відчула страх і побігла стежкою вниз. Вона хотіла зустрітися з ним раніше, ніж він дійде до на-товпу. Хотіла, щоб він допоміг їй, як допомагав уже стільки разів раніше. Хотіла, щоб він пояснив їй сенс того, що тут відбувається.

«Вікка вміє організувати шабаш», — подумав Маг, наближаючись до натовпу. Він міг бачити й відчувати енергію людей, що вільно циркулювала тут. На цій фазі ритуалу шабаш був схожий на будь-яке інше свято — треба було зробити так, щоб усі гості налаштувалися на одну й ту саму хвилю. На першому у своєму житті шабаші він був приголомшений усім цим. Пам'ятає, як відкликав убік свого Наставника й запитав його, що тут відбувається.

— Ти вже бував на якомусь святі? — у свою чергу запитав Наставник, роздратований тим, що учень відірвав його від жвавої бесіди.

Маг відповів ствердно.

— І коли вважають, що свято вдалося?

— Коли всім весело й усі розважаються.

— Люди влаштовують святкування ще від тих часів, коли жили в печерах, — відповів Наставник. — Ще тоді вони влаштовували колективні ритуали, і Традиція Сонця донесла до нас живий спогад про них. Добре свято очищає астрал кожного з учасників, але досягти цього буває не так легко — досить кількох людей, щоб зіпсувати загальні веселощі. Такі люди вважають себе важливішими за інших, їм дуже важко догодити, вони вважають, що тільки марнують тут час, бо не можуть прилучитися до радості інших. Але й для них подібний досвід не минає марно; як правило, вони йдуть звідси, заражені астральними личинками, які одержали від тих, хто зумів приєднатися до радості інших. Згадай, що найперша дорога до Бога — молитва. Друга пряма дорога до Нього — радість.

Багато років минуло від тієї розмови з Наставником. Відтоді Маг брав участь у багатьох шабашах, і тепер він знав, що перед ним ритуальне свято, досконало організоване; рівень колективної енергії зростав із кожною миттю.

Він пошукав Бріду очима; тут було багато народу, він не зник до натовпу. Знав, що повинен прилучитися до колективної енергії, був на це налаштований, але спершу йому треба було трохи призвичаїтися. Бріда могла допомогти йому в цьому. Тож він хотів якомога швидше зустрітися з нею.

Він Маг. Йому доступне видіння світляної цятки. Треба тільки змінити свій стан свідомості, і цятка з'явиться, десь у самій гущі людей. Він шукав свою світляну цятку протягом багатьох років, а тепер вона десь лише за кілька десятків кроків від нього.

Маг змінив стан своєї свідомості. Знову подивився на святковий натовп, цього разу зі зміненням

сприйняттям і побачив аури найрозмаїтіших кольорів — усі вони, проте, наближались до кольору, який мав домінувати сьогодні вночі. «Вікка — велика Наставниця, вона робить усе дуже швидко», — знову подумав він. Через короткий час усі аури, ті коливання енергії, що відбуваються навколо фізичного тіла кожної людини, зіллються в одній гармонії; і другу частину ритуалу можна буде починати.

Він ковзнув поглядом зліва направо й нарешті побачив світляну цятку. Вирішив зробити Бріді сюрприз і нечутно підійшов до неї ззаду.

— Брідо, — покликав він.

Його Інша Частина обернулася.

— Бріда пішла прогулятися, — почув він люб'язну відповідь.

Протягом миті, що здалася йому вічною, він дивився на чоловіка, який стояв перед ним.

— Ви, певно, Маг, про якого Бріда так часто розповідає, — сказав Лоренс. — Сідайте з нами. Вона скоро прийде.

Але Бріда вже прийшла. Вона стояла перед ними двома, засапана, зі страхом у погляді.

Маг відчув погляд, спрямований на нього з протилежного боку вогнища. Він знав цей погляд, погляд, який не міг бачити світляні цятки, бо лише Інші Частини спроможні пізнати одна одну. Але то був погляд стародавній і глибокий, погляд, який знав Традицію Місяця й серця чоловіків та жінок.

Маг обернувся й побачив Вікку. Вона усміхнулася йому з протилежного боку вогнища — і за якусь частку секунди зрозуміла все.

Погляд Бріди також був спрямований на Мага. Її очі блищали від задоволення. Він прийшов.

— Я хочу, щоб ти познайомився з Лоренсом, — сказала вона.

Вона уже втяглася в атмосферу свята й не потребувала пояснень.

Маг досі перебував в іншому стані свідомості. Він побачив, як аура Бріди швидко змінює колір, наближаючись до тону, який обрала Вікка. Дівчина була весела й задоволена, тому що він прийшов, і кожне його слово або вчинок могли б затьмарити її Висвячення, призначене на цю ніч. Він мусив узяти свою поведінку під найпильніший контроль.

— Мені дуже приємно, — сказав він Лоренсові. — Чи не запропонуєте мені келих вина?

Лоренс усміхнувся й подав йому сулію.

— Ласкаво просимо до гурту, — сказав він. — Свято вам сподобається.

По той бік вогнища Вікка відвела очі й зітхнула з полегкістю — Бріда нічого не помітила. З неї була добра учениця, і їй би не хотілося скасовувати її Висвячення, призначене на цю ніч лише тому, що дівчина не змогла зробити найпростішого: прилучитися до веселощів інших.

Щодо Мага, то він сам потурбується про себе. У нього позаду довгі роки праці й дисципліни. Він зможе приборкати своє почуття, принаймні на той час, поки замінить його іншим почуттям. Вона шанувала його за працездатність і впертість і трохи остерігалася його величезної могутності.

...Вона розмовляла з іншими запрошеними, але ніяк не могла отямитися від здивування з приводу свого недавнього відкриття. То ось у чому була причина, причина того, що він приділяв стільки уваги

цій дівчині — яка, зрештою, була відьмою, що нічим не відрізнялася від усіх інших відьом, які пройшли крізь кілька перевтілень і вивчали Традицію Місяця.

Бріда — його Інша Частина.

«Мій жіночий інстинкт починає зраджувати мене». Вона уявляла собі що завгодно, тільки не найочевидніше. Вона втішила себе думкою, що її цікавість дасть позитивні наслідки: саме такий шлях Бог обрав для того, щоб вона знову змогла зустрітися зі своєю ученицею.

Маг побачив віддалік знайомого, й, попросивши в усіх пробачення, пішов перекинутися з ним кількома словами. Бріда була в чудовому настрої, вона тішилася тим, що він поруч із нею, але визнала за ліпше дозволити йому відійти. Жіночий інстинкт підказував їй, що не варто дозволяти йому й Лоренсу залишатися вдвох протягом тривалого часу — вони могли подружитися, а коли двоє чоловіків закохані в одну жінку, то значно ліпше, коли вони ненавидять один одного, а не дружать між собою. Бо в такому випадку жінка зрештою втрачає обох.

Вона дивилася на людей, що вистрибували навколо вогню, і в неї теж виникло бажання піти в танець. Вона запросила Лоренса — він секунду вагався, але потім наважився. Люди обкручувалися й плескали в долоні, пили вино і стукали ключами та палицями по порожніх суліях. Щоразу, коли вона проминала Мага, той усміхався й підіймав келих. Вона переживала один зі своїх найщасливіших вечорів.

Вікка увійшла в коло; усі були розслаблені й задоволені. Гості, спочатку стурбовані необхідністю по-

тім розповісти про сьогоднішній вечір друзям і знайомим, налякані тим, що їм доведеться побачити, тепер остаточно перейнялися духом торжества. Прийшла весна, і треба було відсвяткувати її прихід, наповнити душу вірою й радістю сонячних днів, якнайшвидше забути похмурі дні та самотні вечори, прожиті у своєму домі.

Люди плескали в долоні все частіше, все гучніше, й тепер Вікка командувала ритмом. Усі погляди були спрямовані на вогнище. Ніхто не відчував холоду — здавалося, вже настало літо. Люди навколо вогню почали стягувати з себе светри.

— Заспіваймо! — сказала Вікка.

Вона кілька разів повторила досить просту мелодію на дві строфи. Незабаром усі вже співали її разом із нею. Мало хто знав, що тепер вони співають мантру відьом, де важили звуки, а не значення слів. Це була пісня єднання з Дарами, і люди, наділені магічним баченням, — такі, як Маг, та кілька інших присутніх тут Наставників, могли бачити, як тягнуться від окремих людей осяйні ниті та сплітаються з іншими.

Лоренс стомився від танцю й, прихопивши свої сулії, пішов допомагати «музикам». Інші теж відходили від вогнища — одні тому, що також втомилися, інші тому, що Вікка просила їх підсилити ритм. Ніхто — крім Висвячених — не помітив, що свято стало перетворюватися на священний ритуал. Через короткий час навколо вогнища залишилися тільки жінки, прилучені до Традиції Місяця, та відьми, які мали бути сьогодні висвячені.

Навіть учні Вікки — чоловіки — більше не танцювали. Для Висвячення чоловіків існував інший ритуал, призначений на іншу дату. Тепер в астральному плані над вогнищем витала лише жіноча енергія, енергія перетворення. Так було від незапам'ятних давен.

Бріда почала відчувати, що їй стає гаряче. І не від вина, бо вона пила мало. Певно, вона нагрілася в полум'ї вогнища. Їй дуже хотілося скинути блузку. Але стримував сором — сором, який втрачав усякий сенс мірою того, як вона співала цю просту музику, плескала в долоні й танцювала навколо вогню. Її погляд тепер не відривався від полум'я, і світ здавався для неї все менш і менш важливим — це було відчуття, дуже схоже на те, що опанувало її, коли вперше їй відкрилися карти таро.

«Схоже, я входжу в транс? — подумала вона. — А що далі? Свято стає веселим!»

«Яка дивна музика», — сказав собі Лоренс, виступуючи ритм на порожній сулії. Його слух, натренований вислуховувати власне тіло, помітив, що ритм

долонь і звуки слів бриніли в самому центрі його грудей, як бувало тоді, коли він слухав найнижчі барабанні звуки в концерті класичної музики. Надзвичайно цікавим йому здалося те, що загальний ритм, здавалося, підпорядкував собі також удари його серця.

Мірою того як Вікка плескала в долоні дедалі швидше, його серце також билося все швидше й швидше. Це, схоже, відбувалося з усіма.

«Мабуть, у мій мозок надходить більше крові», — висунув він своє наукове пояснення. Але він брав участь у відьомському ритуалі й думати про це не було коли; потім він поговорить із Брідою.

— Я на святі й повинен розважатися! — сказав він уголос.

Хтось поруч із ним висловив свою згоду, а долоні Вікки ще прискорили ритм.

«**Я** вільна. Я пишаюся своїм тілом, бо воно — виявлення Бога у видимому світі». Жар від вогню ставав нестерпним. Світ здавався далеким, і їй більше не хотілося клопотати собі голову якимись дрібницями. Вона була жива, кров струмилася в її жилах, і вона цілком зосередила увагу на своєму пошуку. Танцювати навколо вогнища не було для неї чимось новим, бо ці долоні, ця музика, цей ритм знову розбуджували в ній приспані спогади, спогади з тих часів, коли вона була Наставницею Мудрості Часу. Вона тепер не сама, бо це свято для неї нова зустріч, нова зустріч із собою і з Традицією, яку вона пронесла через багато життів. Вона відчувала глибоку пошану до самої себе.

Вона знову перебуває в тілі, й це дуже гарне тіло, тіло, яке боролось протягом мільйонів років за ви-

живання у ворожому світі. Воно жило в морі, плазувало по землі, дерлося на дерева, ходило на чотирьох лапах, а тепер гордо топтало ґрунт своїми двома ногами. Це тіло заслуговувало на повагу за свою боротьбу, яка тривала стільки років. Не існували тіла гарні й тіла потворні, бо всі вони пройшли один і той самий шлях, усі вони видима частина душі, що їх населяє.

Вона пишалася, вона дуже пишалася своїм тілом.
Скинула блузку.

Вона була без ліфчика, але це не мало анінайменшої ваги. Вона пишалася своїм тілом, і ніхто не міг би їй дорікнути в цьому. Навіть якби їй було сімдесят років, вона все одно пишалася б своїм тілом, бо лише через нього душа могла творити свої діяння.

Інші жінки, що танцювали навколо вогню, зробили те саме; проте вона не звернула жодної уваги на це — їй було однаковісінько, що вони роблять, а чого не роблять.

Розстебнула пояс і залишилася зовсім гола. У цю мить вона спізнала чи не найгостріше відчуття свободи у своєму житті. Бо вчинила так не без причини. Вона вчинила так, бо голизна була єдиним способом показати, що її душа тепер вільна. Для неї не мало аніякісінької ваги, що тут були присутні інші люди, вдягнені, й дивилися на неї — їй лише хотілося, щоб ці люди відчували у своїх тілах те, що вона відчувала в своєму. Тепер вона могла танцювати вільно, й ніщо більше не сковувало її рухів. Кожен атом її тіла доторкався до повітря, а повітря було щедрим, воно зберігало в собі давні таємниці та пахощі, які огортали її з голови до ніг.

Чоловіки та гості, котрі відбивали ритм на порожніх суліях, помітили, що жінки, які танцювали навколо вогню, були голі. Вони то плескали в долоні, то бралися за руки і співали то тихо й лагідно, то на всю силу своїх легень і в шаленому ритмі. Ніхто не знав, хто задає цей ритм — чи сулії, чи долоні, чи музика. Здавалося, всі розуміли, що відбувалося перед ними, але якби хтось наважився спробувати вийти в цю мить із ритму, він би зазнав невдачі. Одним із головних завдань Наставниці, в цій частині ритуалу, було не дозволити, щоб люди помітили, що увійшли в транс. У них мало залишитися враження, що вони панують над своїми діями та почуттями, хоч вони вже над ними не панували. Вікка не порушувала єдиний Закон, за порушення якого Традиція карала з невблаганною суворістю: не можна було втручатися у волю інших.

Бо всі, хто був тут, знали: вони присутні на шабаші відьом, а для відьом життя — єднання з Усесвітом.

Згодом, коли ця ніч перетвориться на спогад, ніхто з присутніх не стане розповідати про те, що він тут бачив. На цю тему не було жодних заборон, але всі, кому довелося тут бути, відчували присутність могутньої сили, сили таємничої і священної, потужної і невблаганної, сили, якій жодна людина не наважилася б кинути виклик.

— Кружляйте! — наказала єдина жінка, що залишилася вдягнена, в чорній сукні, яка сягала землі.

Усі інші, голі, танцювали, плескали в долоні й оберталися навколо себе самих.

Якийсь чоловік поклав біля Вікки купу суконь. Три з них були сьогодні вдягнені вперше — причому дві були надзвичайно схожі за своїм стилем. Це були жінки з одним Даром — їхній Дар матеріалізувався в тому, як вони вимріяли свій одяг.

Більше не треба було плескати в долоні — жінки й далі рухалися так, ніби вона відбивала ритм.

Вікка опустилася навколішки, притулила великі пальці обох рук до голови й заходилася опрацьовувати Могутність.

Могутність Традиції Місяця, Мудрість Часу була тут. Це Могутність надзвичайно небезпечна, яку відьми могли прикликати лише після того, як ставали Наставницями. Вікка знала, як викликати цю Могутність, проте навіть за таких обставин визнала за потрібне звернутися до свого Наставника.

У цій могутності жила мудрість часу. У ній жила Змія, мудра і владна. Лише Діва, яка придушить Змію п'ятою, зможе її приборкати. Тож Вікка звер-

нулася з молитвою до Діви Марії, просячи, щоб Мати Божа накрила її своїм покривалом і дарувала їй чистоту душі та твердість руки, щоб вона також могла передати цю Могутність жінкам, які були перед нею, і щоб вона не спокусила й не підкорила жодну з них.

Обернувши погляд до неба твердим і впевненим голосом вона процитувала слова апостола Павла:

*«Якщо хтось зруйнує храм Божий, того покарає Бог.
Бо храм Божий святий і цей храм — ви.*

Нехай ніхто себе не обманює:

*Коли хтось вважає себе мудрим в очах цього світу,
Нехай стане безумним, щоб бути мудрим;*

Бо мудрість цього світу — безумство для Бога.

Адже написано: «Він ловить мудрих у лукавстві їх».

Тож нехай ніхто не спокушає людей гординею,

Бо все належить вам».

Кількома порухами руки Вікка вповільнила ритм долонь. Сулії теж задзвеніли повільніше, й жінки стали обертатися з набагато меншою швидкістю. Вікка взяла Могутність під свій контроль, а оркестр також мав підкорятися їй беззаперечно, від найгучнішої сурми до найніжнішої зі скрипок. Для цього їй потрібна була допомога Могутності — без того, щоб підкорятися їй.

Вона вдарила в долоні й промовила необхідні звуки. Повільно всі перестали грати й танцювати. Відьми підійшли до Вікки й забрали свої сукні — лише троє залишилися голими. У цю мить завершилася година й двадцять вісім хвилин безперервних звуків, і стан свідомості всіх присутніх змінився — проте ніхто з них, крім трьох голих жінок, не втратив уявлення про те, де вони перебувають і що вони роблять.

Щодо трьох голих жінок, то вони перебували у стані цілковитого трансу. Вікка простягла перед собою ритуальний кинджал і спрямувала на них усю енергію, яку сконцентрувала в собі.

Через кілька секунд мають виявити себе їхні Дари. У такий спосіб вони служитимуть світу, після того як пройшли довгими й покрученими стежками, що привели їх сюди. Світ випробував їх у всі можливі способи; і вони виявилися гідними того, чого досягли. У своєму повсякденному житті вони збережуть усі свої слабкості, залишаться зі своїми кривдами, зі своїми маленькими добрими ділами й маленькими жорстокими вчинками. Вони переживатимуть і агонії і екстаз, як і всі, кому доводиться жити в цьому світі, який досі перебуває в процесі перетворення. Але в належний час їм судилося зрозуміти, що кожне людське створіння носить у собі щось набагато важливіше, ніж воно само — свій Дар. Бо в руки кожної людини Бог передає Дар — той інструмент, через який Він постає перед світом, допомагає людству. Бог обрав саме людину, щоб вона була Його рукою на Землі.

Одні приходять до розуміння свого Дару через Традицію Сонця, інші — через Традицію Місяця. Але всі приходять до такого розуміння — хай навіть їм знадобиться для цього не одне перевтілення.

Вікка стала перед великим каменем, який поклали тут кельтські жерці. Відьми у своїх чорних сукнях утворили півколо навкруг неї.

Вона подивилася на трьох голих жінок. Очі в них сяяли.

— Підійдіть сюди.

Жінки підійшли і стали в центрі півкола. Тоді Вікка сказала, щоб вони лягли долілиць на землю, склавши руки у формі хреста.

Маг бачив, як Бріда лягла на землю. Він намагався зосередити погляд лише на її аурі, але він був чоловік, а чоловік не може не дивитися на тіло жінки.

Він не хотів нічого згадувати. Не хотів знати, страждає він чи ні. Він усвідомлював лиш одне — його Інша Частина виконала свою місію перед ним.

«Шкода, що я так мало був із нею». Але він не міг так думати. На якомусь відрізку Часу вони перебували в одному тілі, терпіли спільний біль і були щасливі одними радощами. Вони складали одну особу, яка, можливо, прогулювалася в лісі, схожому на цей, і дивилася в нічне небо, де сяяли ті самі зорі, які сяють там і сьогодні. Він посміявся зі свого Наставника, який примусив його так довго жити в лісі лише для того, щоб він міг зрозуміти свою зустріч з Іншою Частиною.

Такою була Традиція Сонця — вона зобов'язувала кожного вивчати те, що треба, а не тільки те, що йому хотілося. Його людське чоловіче серце ще довго плакатиме — але його серце Мага повнилося радістю й дякувало лісові.

Вікка подивилася на трьох жінок, які лежали біля її ніг, і подякувала Богові за те, що Він допоміг їй робити свою справу протягом багатьох перевтілень; Традиція Місяця була невичерпною. Ця лісова галявина була висвячена жерцями кельтів ще за незапам'ятних давен, і від їхніх ритуалів дуже мало що залишилося — як, наприклад, камінь, що стояв у неї за плечима. Величезний камінь, який неможливо було перенести сюди людськими руками — але стародавні люди вміли пересувати такі камені за допомогою магії. Вони будували піраміди, астрономічні обсерваторії, міста в горах Південної Америки, користуючись лише силами, які були відомі Традиції Місяця. Таке знання перестало бути потрібним людині і згасло в часі, щоб не перетворитися на знання руйнівне. А проте Вікка, навіть із простої цікавості, хотіла б знати, як вони це робили.

Кілька кельтських духів ще тут жили, й вона привітала їх. То були наставники, які більше не перевтілювалися і які входили до таємного уряду Землі; без них, без сили їхньої мудрості, наша планета давно б поринула в хаос. Кельтські наставники витали в повітрі над вершинами дерев, ліворуч від галявини, їхні астральні тіла були огорнуті осяйним і білим астральним світлом. Протягом багатьох століть вони прилітали сюди на кожне свято Рівнодення, аби переконалися, що Традиція досі підтримується. Атож, — із гордістю казала собі Вікка, — Рівнодення святкувалися навіть після того, як уся кельтська культура зникла з офіційної історії світу. Бо ніхто не зможе погасити Традицію Місяця — крім Руки Бога.

Вона спостерігала жерців кельтів протягом якогось часу. Що вони думають про сьгоднішніх людей? Певно, з тугою згадують про ті часи, коли приходили на це місце і коли стосунки з Богом здавалися набагато простішими й набагато безпосереднішими? Вікка так не думала, довіряючись своєму інстинктові. Сад Божий був збудований людськими почуттями, а для цього було необхідно, щоб вони жили довго, в різні історичні епохи, дотримуючись різних звичаїв. Тож, як і решта Всесвіту, людина мала прійти довгий шлях еволюції і з кожним днем вона ставала кращою, ніж була попереднього дня; хай навіть вона забувала про вчорашню науку, хай навіть не застосовувала те, чого навчилася, хай навіть обурювалася, кажучи, що життя до неї несправедливе.

Бо Царство Небесне схоже на зерно, яке людина кидає в ґрунт; вона спить і прокидається, вночі та вдень, а зерно росте собі, й вона про те нічого не знає. Бо ця наука закарбована в Душі Світу й прино-

силь користь усьому людству. Важливо те, що й далі існують люди, схожі на тих, які присутні тут у цю ніч, люди, яких не страхає Темна Ніч Душі, як сказав старий і мудрий Сан Хуан де ла Крус. Кожен крок, кожне зусилля віри вдосконалюють увесь людський рід. Доки існуватимуть люди, які знають, що вся людська мудрість — безумство з погляду Бога, світ ітиме дорогою світла.

Вона відчула гордість за своїх учениць і учнів, спроможних пожертвувати комфортом уже поясненого світу, щоб прийняти виклик світу нового, який ще треба відкрити.

Знову подивилася на трьох голих жінок, що лежали перед нею долілиць, розкинувши руки, і знову спробувала побачити їх у кольорах аури, яку вони випромінювали. Вони тепер подорожували крізь Час і зустрічалися з багатьма втраченими Іншими Частинами. Ці три жінки, починаючи від цієї ночі, візьмуть на себе місію, що чекала на них, відтоді як вони народилися. Одній із них уже понад шістдесят років; проте вік не має щонайменшої ваги. Важливо те, що вони нарешті постали перед долею, яка терпляче їх чекала й, починаючи від сьогодні, почнуть застосовувати свої Дари, аби не допустити, щоб важливі дерева в саду Божому були знищені. Кожна з цих жінок прийшла сюди з різних причин — зневіра в коханні, втома від повсякденності, пошук Могутності. Їм довелося долати страх, лінощі й багато розчарувань, неминучих на дорогах магії. Але факт полягає в тому, що вони прийшли саме туди, куди їм треба було прийти, бо Рука Бога завжди веде того, хто йде по своїй дорозі з вірою.

«Традиція Місяця зі своїми Наставниками й ритуалами вражає і зачаровує. Але існує й інша Традиція», — думав Маг, не відриваючи погляду від Бриди й трохи заздрячи Віщці, яка перебувала поруч із нею протягом тривалого часу. Традиція набагато складніша, бо насправді вона проста, а все просте завжди людям здається надміру складним. Її Наставники перебувають у світі й навіть не завжди розуміють велич науки, якої вони навчають. Це теслі, поети, математики, люди всіх професій та звичаїв, які живуть у всіх куточках планети. Люди, які постійно відчують потребу розмовляти з кимось, пояснювати відчуття, яке не можна зрозуміти прямо, але й неможливо зберігати для себе самого. — і саме такий спосіб застосовувала Традиція Сонця, прагнучи, щоб мудрість не втрачалася. Таким був імпульс Творіння.

Повсюди, де ступала нога людини, завжди був якийсь слід від Традиції Сонця. Іноді скульптура, іноді стіл, іноді фрагменти поеми, що передавалася від покоління до покоління в якомусь народі. Люди, чиїми устами передається Традиція Сонця — це люди, які не відрізняються від усіх інших і які одного ранку — або одного вечора — дивляться на світ і починають розуміти наявність чогось більшого. Самі того не бажаючи, вони поринають у незнане море, й у більшості випадків відмовляються туди повернутися. Усі люди, які живуть на світі, володіли, принаймні один раз у кожному перевтіленні, таємницею Всесвіту.

Вони поринають, самі того не бажаючи, в Темну Ніч. Жаль, звичайно, що майже завжди вони не вірять у себе, якщо відмовляються повернутись туди. І Священне Серце, яке завжди годувало світ своєю любов'ю, своїм миром і своєю цілковитою відданістю, знову наїжувалося гострими колючками.

Вікка була рада, що вона Наставниця Традиції Місяця. Усі люди, які приходили до неї, залишалися й хотіли навчатися, тоді як у Традиції Сонця більшість людей утікали від того, чого хотіло їх навчити життя.

«Тепер це вже не має ваги», — подумала Вікка. Бо знову поверталися часи чудотворства, й ніхто не зможе бути байдужим до тих змін, які незабаром почнуть відбуватися у світі. Мине не так багато років, і сила Традиції Сонця виявить себе в усьому своєму блиску. Усі люди, які не обрали свій шлях, будуть невдоволені собою і змушені зробити вибір.

Або прийняти існування, позначене розчаруванням і болем, або зрозуміти, що всі народилися для того, щоб бути щасливими. А коли вибір буде зроблено, то вже не буде коли змінюватися; вибухне велика війна — *джихад*.

Точно розрахованим рухом руки Вікка накреслила в повітрі коло, застосувавши ритуальний кинджал. У невидимому колі проступили обриси п'ятикутної зірки, яку відьми називають пентаграмою. Пентаграма — це символ елементів, що впливають на людину, й через неї жінки, які розпростерлися на землі, увійдуть у контакт зі світом світла.

— Заплющіть очі, — сказала Вікка.

Трое жінок зробили, як вона сказала.

Вікка накреслила кинджалом кілька ритуальних малюнків на голові кожної з трьох жінок.

— А зараз розплющіть очі своїх душ.

Бріда зробила, як їй сказано. Вона побачила себе в пустелі, й місцевість здалася їй дуже знайомою.

Вона згадала, що вже була тут. Із Магом.

Пошукала його очима, але не знайшла. Проте страху не відчула; була спокійна й щаслива. Вона знала, хто вона, знала, в якому місті живе — знала, що на іншому відрізку часу тут відбувалося свято. Але все це не мало значення, бо краєвид перед нею був дуже гарний: піски, десь на обрії — гори, й величезний камінь перед нею.

— Ласкаво просимо, — сказав чийсь голос.

Біля неї стояв чоловік у такому костюмі, який носили в ті часи, коли її дід ще був молодим.

— Я Наставник Вікки. Коли ти станеш Наставницею, твої учениці приходитимуть сюди зустрічатися

з Віккою. І так триватиме доти, доки Душа Світу зможе виявити себе.

— Я присутня на ритуалі відьом, — сказала Бріда. — Тут відбувається шабаш.

Наставник засміявся.

— Ти вийшла на свою Дорогу. Мало хто має мужність зробити це. Люди воліють іти дорогами, що їм не належать. Усі володіють Даром, але не всі хочуть його помічати. Ти наважилася визнати свій Дар — а твій Дар — це твоя зустріч зі Світом.

— А навіщо мені це треба?

— Щоб обробляти сад Божий.

— Переді мною — моє життя, — сказала Бріда — Хочу прожити його, як усі люди. Хочу мати право помилятися. Хочу мати право бути егоїсткою. Я не хочу бути бездоганною, ви мене розумієте?

Наставник усміхнувся. Синій плащ з'явився на його руці.

— Не існує іншого способу наблизитися до людей, як стати одним із них.

Сцена навколо неї змінилася. Вона вже була не в пустелі, а в середовищі, схожому на воду, де плавали якісь дивні речі.

— Таким є життя, — сказав Наставник Вікки. — Воно не може відбуватися без помилок. Клітини точно відтворювали одна одну протягом мільйонів років, а потім одна помилилася. І в результаті виникла можливість щось змінити в цьому нескінченному повторенні.

Бріда, засліплена, дивилася на море. Вона не запитувала, як їй щастить дихати в такому середовищі. Вона могла чути тільки голос Наставника, й не могла пригадати нічого, крім подорожі, яка почалася з пшеничного поля.

— Саме помилка запустила світ у рух, — сказав Наставник Вікки. — Ніколи не бійся помилитися.

— Але ж Адам і Єва були вигнані з раю.

— Й одного дня вони повернуться. Уже знаючи про чудеса неба й чудеса світу. Бог знав, що робить, коли привернув увагу обох до дерева Добра й Зла.

Якби Він не знав, що вони з'їдять яблуко, то нічого їм не сказав би.

— Навіщо ж він сказав?

— Щоб запустити Всесвіт у рух.

Сцена змінилася, й тепер навколо неї знову була пустеля з великим каменем посередині. Був ранок, і рожеве світло стало розливатися над обрієм. Наставник Вікки підійшов до неї з плащем.

— Я висвячую тебе. Твій Дар — знаряддя Бога. Зроби все, щоб він став добрим знаряддям.

Вікка підняла обома руками сукню наймолодшої з трьох жінок. То була символічна пожертва кельтським жерцям, присутнім на церемонії — їхні астральні тіла літали над деревами. Потім обернулася до дівчини.

— Підведися.

Бріда підвелася. На її голому тілі танцювали тіні від вогнища. Одного дня це саме полум'я пожерло інше тіло. Але ті часи відійшли в минуле.

— Підійми руки.

Дівчина підняла руки. Вікка її вдягла.

— Я була гола, — сказала вона Наставникові Вікки, коли він накинув на неї плащ. — І мені не було соромно.

— Якби не існувало сорому, Бог не довідався б, що Адам та Єва з'їли яблуко.

Наставник Вікки дивився, як сходить сонце. Він здавався неухажним, але Бріда знала, що це не так.

— Ніколи не знай сорому, — провадив він. — Приймай те, що пропонує тобі життя, й намагайся пити з усіх чаш, які перед тобою стоять. Ти маєш спробувати всі вина — якісь по кілька крапель, а якісь — випити до дна.

— А як я зможу відчути різницю між ними?

— На їхній смак. Лише той спроможний визначити добре вино, хто спробував вина гіркого.

Вікка обкрутила Бріду й поставила її перед вогнищем, а сама перейшла до наступної з жінок, які мали бути висвячені. Вогонь перехоплював енергію її Дару, щоб він міг повніше виразити себе в ній. У цю мить Бріда мала спостерігати, як сходить сонце. Сонце, яке освітлюватиме решту її життя.

— Тепер тобі пора йти, — сказав Наставник Вікки, коли сонце викотилося з-за обрію.

— Я не боюся свого Дару, — відповіла Бріда. — Я знаю, куди йду, і знаю, що мені робити. Знаю, що хтось мені допоміг.

Я вже тут була раніше. Тут були люди, що танцювали, і таємний храм Традиції Місяця.

Наставник Вікки не сказав нічого. Обернувся до неї і зробив знак правою рукою.

— Тебе прийнято. Нехай твоя дорога буде дорогою Миру, у хвилини Миру. І дорогою Битви — у хвилини Битви. Ніколи не змішуй ці хвилини.

Обличчя Наставника Вікки стало розпливатися разом із пустелею та каменем. Залишилося тільки сонце, але сонце почало зливатися із власним небом. Незабаром небо потемніло, а сонце стало схоже на полум'я вогнища.

Бріда повернулася. Вона пам'ятала все: гомін, виляски долонь, танець, транс. Пам'ятала, як вона роздяглася перед усіма цими людьми, й відчула певну ніяковість. Але пам'ятала також про свою зустріч із Наставником Вікки. Спробувала подолати сором, страх і тривогу — тепер вони супроводжуватимуть її завжди й треба до них звикати.

Вікка попросила, щоб три Висвячені залишилися в центрі півкола, яке утворювали жінки. Відьми взяли за руки й замкнули круг.

Вони затягли мелодію, яку ніхто не наважився підтримати; звуки злітали з майже стиснутих губ, створюючи дивну вібрацію, яка ставала дедалі пронизливішою, аж поки перетворилася на зойк, схожий на крик божевільного птаха. У майбутньому вона теж навчиться створювати такі звуки. Навчиться ще

багатьох речей і зрештою також стане Наставницею. І стане висвячувати у Традицію Місяця інших чоловіків та жінок.

Але все це буде у свій призначений час. А часу тепер, коли вона зустрілася зі своєю долею, багато, і хтось неодмінно їй допоможе. Вічність належить їй.

Їй здалося, що всі люди навколо неї огорнуті якимись дивними кольорами, й вона трохи розгубилася. Їй хотілося, щоб світ став таким самим, яким він був раніше.

Відьми перестали співати.

— Висвячення у Традицію Місяця завершено, — сказала Вікка. — Світ тепер перетворився для вас на поле, й ви повинні дбати, щоб урожай був багатим.

— У мене якесь дивне відчуття, — сказала одна з висвячених. — Наче все розпливається перед очима.

— Ви набули спроможність бачити силові поля навколо людей або їхню ауру, як ми це називаємо. Це ваш перший крок на дорозі Великих Таємниць. Це відчуття скоро вас покине, а потім я навчу вас, як його знову розбуджувати.

Швидким і спритним рухом вона кинула свій кинджал, і він устромився в землю з такою силою, що його руків'я ще довго бриніло від удару.

— Церемонію завершено, — оголосила вона.

Бріда підійшла до Лоренса. Очі йому блищали, і вона знала, що він пишається нею і кохає її. Вони могли б зростати разом, спільно створити для себе нову манеру життя, відкривати Всесвіт, який був перед ними, знаходити людей, які мають бодай трохи мужності.

Але був іще один чоловік. Розмовляючи з Наставником Вікки, вона вже зробила вибір. Бо цей чоловік зможе підтримати її за руку в тяжкі хвилини життя й завдяки своєму досвіду з любов'ю проведе її крізь Темну Ніч Віри. Вона навчиться любити його, і її любов буде не меншою, ніж її повага до нього. Вони обоє йдуть по одній дорозі пізнання, завдяки йому вона дійшла аж сюди. Будучи з ним, вона зрештою опанує одного дня Традицію Сонця.

Вона знає тепер, що вона відьма. Протягом багатьох століть вона вивчала мистецтво чаклування й тепер повернулася на своє місце. Від сьогоднішнього вечора в її житті не буде нічого важливішого, ніж мудрість.

— Ходімо, — сказала вона Лоренсові, коли підійшла до нього.

Він дивився захопленим поглядом на жінку в чорному, що стояла перед ним; але Бріда знала, що Маг бачить її в голубому кольорі.

Вона подала йому сумку зі своїм одягом.

— Іди і спробуй зупинити попутну машину. А мені треба поговорити де з ким.

Лоренс узяв сумку. Але ступив лише кілька кроків у напрямку стежки, яка перетинала ліс. Ритуал закінчився, і вони знову були у світі людей із їхньою любов'ю, їхніми ревностями, їхніми війнами та здобутками.

Страх повернувся до нього. Бріда була прекрасною як ніколи.

— Я не знаю, чи існує Бог, — сказав він, звертаючись до дерев, що його оточували. — І не можу тепер про це думати, бо переді мною таємниця.

Він відчував, що говорить якимось по-іншому, з якоюсь дивною впевненістю, що її раніше ніколи за собою не помічав. Але в цю мить він вірив навіть у те, що дерева слухають його.

«Можливо, люди, які тут зібралися, не розуміють мене, можливо, вони зневажають мої зусилля, але я знаю, що в мене не менше мужності, ніж у них, бо я шукаю Бога, не віруючи в нього. Якщо він існує, то це Бог Відважних».

Лоренс помітив, що руки йому трохи тремтять. Ніч минула, але він так нічого й не зрозумів. Лише помітив, що провалився в транс — ото й усе. Але ру-

ки йому тремтіли не тому, що він провалився в Темну Ніч, як мала звичай казати Бріда.

Він подивився в небо, по якому тепер бігли низькі хмари. Отже, Бог — це Бог Відважних. І він спроможний його зрозуміти, бо люди відважні — це ті люди, що ухвалюють свої рішення зі страхом. Це люди, яких терзають демони на кожному кроці, які з тривогою дивляться на все, що вони роблять, запитуючи себе, мають вони рацію чи не мають.

Та навіть сумніваючись, вони діють. Вони діють тому, що вірять у чудеса, як і ті відьми, що танцювали сьогодні вночі навколо вогнища.

Він ще зможе наблизитися до Бога — через жінку, яка тепер поспішала до іншого чоловіка. Якщо вона його покине, то Він теж відійде від нього назавжди. Вона давала йому нагоду, бо знала, що найкращий спосіб розчинитися в Богові — це любов. Він не повинен утрати цей шанс і повернути її.

Він набрав повні груди повітря, холодного й чистого лісового повітря, і дав собі священну обіцянку.

Бог був Богом відважних.

Бріда підійшла до Мага. Вони зустрілися біля вогнища. Розмовляти було нелегко.

Вона першою порушила мовчанку.

— Ми йдемо однією дорогою.

Він ствердно кивнув головою.

— Тож ходімо по ній разом.

— Але ти мене не кохаєш, — сказав Маг.

— Я тебе кохаю. Я ще не осмислила свого кохання до тебе, але я кохаю. Ти моя Інша Частина.

Проте погляд Мага блукав далеко. Він думав по Традицію Сонця, а в основі науки Традиції Сонця була Любов. Любов — єдиний міст між невидимим і

видимим, доступний для всіх людей. Любов — єдина ефективна мова, що нею можна перекласти ту науку, якої Всесвіт щодня навчає людей.

— Я тебе не покину, — сказала вона. — Я хочу залишитися з тобою.

— Твій коханий тебе чекає, — відповів Маг. — Я благословляю ваше кохання.

Бріда подивилася на нього, нічого не розуміючи.

— Ніхто не може володіти сходом сонця, як той, що ми з тобою бачили одного дня, — провадив він. — Так само, як ніхто не може володіти днем, коли дощ б'є по шибках вікон, або тим спокоєм, який створює навколо себе сонна дитина, або хвилями, що розбиваються об скелі. Ніхто не може володіти всім тим найгарнішим, що існує на Землі — але ми можемо пізнавати й кохати. У ці хвилини Бог приходить до людей.

Ми не можемо бути господарями ані сонця, ані вечора, ані хвиль, ані навіть видіння Бога — бо ми неспроможні володіти самими собою.

Маг простяг руку до Бріди й подав їй квітку.

— Коли ми вперше зустрілися — а мені здається, що я завжди тебе знав, бо навіть не пам'ятаю, яким був світ до нашої зустрічі — я показав тобі Темну Ніч. Я хотів побачити, чи зможеш ти вийти за власні межі. Я вже знав, що переді мною моя Інша Частина, й ця Інша Частина навчить мене всього, що мені треба знати — саме для цього Бог і відокремив чоловіка від жінки.

Бріда взяла квітку. То була перша квітка, яку вона побачила за багато місяців. Весна прийшла.

— Люди дарують квіти, тому що у квітах сховано справжній смисл Кохання. Той, хто спробує заволодіти квіткою, побачить, як її краса в'яне. Але той, хто милується нею в полі, залишиться з нею назав-

жди. Бо вона поєднується з вечором, із заходом сонця, із запахом вологої землі, з хмарами на обрії.

Бріда подивилася на квітку.¹ Маг забрав її в неї й повернув лісові.

Очі Бріди наповнилися слізьми. Вона пишалася своєю Іншою Частиною.

— Ліс навчив мене мудрості. Якщо ти ніколи не будеш моєю, то завжди належатимеш мені. Ти була для мене надією у дні самоти, тривогою у хвилини сумніву, певністю моїх миттєвостей віри.

Оскільки я знав, що моя Інша Частина одного дня прийде до мене, я присвятив себе вивченню Традиції Сонця. Лише певність у тому, що ти існуєш, допомагала існувати мені.

Бріда вже не могла стримати сльози.

— А потім ти прийшла, і я зрозумів те, що кажу тобі тепер. Ти прийшла, щоб визволити мене з неволі, яку я сам для себе створив, прийшла сказати мені, що я вільний — що я можу повернутися до світу та до життя в ньому. Я зрозумів усе, що мені було треба знати, і я кохаю тебе більше, аніж усіх тих жінок, яких мені довелося знати в моєму житті, більше, аніж кохав ту жінку, яка, сама того не бажаючи, вислала мене на вигнання до лісу. Тепер я завжди знатиму, що любов — це свобода. Ось та наука, для засвоєння якої мені знадобилося стільки років.

Це та наука, яка відправила мене на заслання, а тепер дарує мені волю.

Омахи полум'я потріскували над вогнищем, а кілька запізнілих гостей почали прощатися. Але Бріда не чула й не бачила, що відбувається навколо неї.

— Брідо! — почувся далекий голос.

— Він дивиться на тебе, дівчино, — сказав Маг.

Це була фраза зі старого фільму, яка йому тепер пригодилася. Він був веселий, бо щойно перегорнув важливу сторінку Традиції Сонця. Він відчував присутність свого Наставника — той також обрав сьогоднішню ніч для Нового Висвячення.

— Я все життя згадуватиму про тебе, а ти згадуватимеш про мене. Так само, як ми згадуємо про вечірні сутінки, про забризкані дощем вікна, про всі ті речі, що завжди нам належать, тому що ми не можемо володіти ними.

— Брідо! — знову погукав Лоренс.

— Іди з миром, — сказав Маг. — Й утри сльози. Або скажи, що винен попіл від вогню.

Не забувай про мене ніколи.

Він знав, що міг цього й не казати. Але чомусь сказав.

Вікка помітила, що троє людей забули свої порожні сулії. Вона вирішила, що зателефонує їм і скаже, щоб приїхали їх забрати.

— Скоро вогнище погасне, — сказала вона.

Він промовчав. Над вогнищем ще стрибали язики полум'я, і він не відривав від них погляду.

— Я не жалкую, що колись закохалася в тебе, — сказала Вікка.

— І я теж, — відповів Маг.

Йй дуже хотілося поговорити про дівчину. Але вона промовчала. Очі чоловіка, який був із нею поруч, усеяли повагу й розуміння.

— Шкода, що я не твоя Інша Частина, — спробувала вона зачепити цю тему. — З нас би вийшло чудове подружжя.

Але Маг уже не слухав, що́ каже Вікка. Перед ним був величезний світ і багато справ, які треба зробити. Треба допомагати людям обробляти сад Божий, треба навчати їх мистецтва навчати себе самих. Він зустрічатиметься з іншими жінками, він кохатиме їх і з повною напругою проживе це своє перевтілення. Сьогодні вночі він завершив важливий етап у своєму існуванні, й нова Темна Ніч лежить перед ним. Але тепер його чекає фаза, яка буде набагато цікавішою, набагато веселішою і набагато ближчою до всього того, про що він мріяв. Він знає це по квітах, по деревах, по тому, що одного дня сюди прийдуть дівчата, яких приведе рука Бога, не знаючи, що вони прийшли сюди, щоб виконати призначення долі. Йому розповіли про це Традиція Місяця й Традиція Сонця.

Літературно-художнє видання

Коельйо Пауло

БРІДА

З португальської переклав

Віктор Шовкун

Обкладинка

Сергія Попова

Редактор *Ю. Г. Попсуєнко*
Художній редактор *Т. В. Куш*
Коректор *Н. Ю. Тихоновська*
Комп'ютерна верстка *О. Ю. Кабаченко*

Підписано до друку 06.07.09. Формат 84×108^{1/32}.
Друк офсетний. Папір друкарський. Гарнітура Шкільна.
Ум. друк. арк. 10,92. Обл.-вид. арк. 7,48.
Тираж 3000 прим. Зам. № 9-1301.

ЗАТ «Національний книжковий проект»

<http://publish.knig.net>

03148, Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 3

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1723 від 23.03.2004

Віддруковано у ВАТ «Харківська книжкова фабрика "Глобус"»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 2891 від 04.07.2007 р.
www.globus-book.com

«— Як же я пізнаю рідну мені душу?
— Тільки йдучи на ризик, — сказала вона.— Ризикуючи наразитися
на невдачу, розчаруватися, втратити ілюзії,
але ніколи не припиняючи шукати Любові.
Що наполегливіше ти шукатимеш, то швидше знайдеш».
Це розповідь про Бріду, прекрасну молоду ірландку,
та її намір пізнати світ. На своєму життєвому шляху
вона зустрічає мудреця, котрий вчить її,
як перемогти страхи, та жінку, яка навчає її рухатись
у ритмі потаємної музики світу.
Обоє наставники бачать у Бліді особливий дар,
але розкрити його в собі та продовжувати
свій шлях вона повинна без їхньої участі.
Доки Бріда шукає свою долю, її стосунки з людьми
опиняються у суперечності з бажанням змінити себе.
«Бріда» — хвилююча історія про кохання, пристрась,
таємницю та духовний пошук від визнаного майстра слова.

Пауло Коельйо — письменник зі світовим ім'ям,
автор популярних творів, які щотижнево
публікуються на шпальтах найвідоміших газет
багатьма мовами. За письменницьку працю
Пауло Коельйо був нагороджений французьким орденом
Почесного легіона. У 2002 році письменника
прийняли до Бразильської академії словесності,
а у 2007 році він став Послом Світу ООН.

**Книги Пауло Коельйо розійшлися по всьому
світові накладом більш як 100 мільйонів примірників.**

Пауло Коельйо постійно підтримує
зв'язок зі своїми читачами на сайтах.

www.paulocoelhoblog.com
www.paulocoelho.com

Бріда

Пауло
Коельйо

ISBN 978-966-339-524-1

9 789663 395241